

Velferdsforskning i Norge 2011

Ressurser og resultater

Marte Blystad, Susanne L. Sundnes, Dag W. Aksnes og
Espen Solberg

Rapport 15/2013

NIFU

Velferdsforskning 2011

Ressurser og resultater

Marte Blystad, Susanne L. Sundnes, Dag W. Aksnes og
Espen Solberg

Rapport 15/2013

Rapport 15/2013

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Norges forskningsråd
Adresse PB 2700 St. Hanshaugen, NO-0130 Oslo

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-910-4
ISSN 1892-2597 (online)

www.nifu.no

Forord

Etter avtale med Norges forskningsråd har NIFU kartlagt ressurser og resultater innenfor velferdsforskning for 2011. Vi har gjennomført lignende kartlegginger på ulike prioriterte forskningsområder flere ganger tidligere, og dette er første gang en slik kartlegging gjennomføres for velferdsområdet.

Rapporten måler ressursinnsatsen til velferdsforskning og fokuserer på finansiering, forskningssamarbeid, forskerpopulasjonen m.m. Undersøkelsen er utvidet med bibliometriske analyser som belyser den vitenskapelige produksjonen, både nasjonalt og internasjonalt. Dag W. Aksnes har stått for de bibliometriske analysene. Espen Solberg har bidratt med den innledende delen hvor velferdsforskningen i Norge settes i en større sammenheng, mens Marte Blystad og Susanne L. Sundnes har skrevet de øvrige kapitlene. Sundnes har vært prosjektleder. Takk til Kyrre Lekve for gode kommentarer.

NIFU vil også rette en stor takk til alle respondenter som har svart på undersøkelsen.

Oslo, april 2013

Sveinung Skule
Direktør

Ole Wiig
Stedfortredende forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	11
1.1 Det internasjonale bakteppet.....	11
1.1.1 Offentlige utgifter til velferd i OECD-landene	11
1.1.2 Den nordiske velferdsmodellen	13
1.1.3 Internasjonale sammenligninger av velferdsforskning.....	15
1.1.4 Velferdsundersøkelsen i Danmark.....	16
1.2 Om den norske kartleggingen	17
1.2.1 Definisjon av velferdsforskning.....	17
1.2.2 Datainnsamling og – metode	18
1.2.3 Rapportens oppbygging	20
2 Velferdsforskning 2011	21
2.1 Velferdsforskning i totalbildet.....	21
2.1.1 Regjeringens satsingsområder i FoU-statistikken	22
2.1.2 Velferdsforskning 2007-2011.....	22
2.2 Finansiering av velferdsforskning	23
2.3 Forskningsområder og -fag	24
2.4 Hvor utføres velferdsforskningen?.....	26
3 Sektorfordeling av velferdsforskningen	28
3.1 Universitets- og høgskolesektoren	28
3.1.1 Finansieringskilder	30
3.1.2 Forskningsområder, fag og forskningsart.....	31
3.1.3 Samarbeid om velferdsforskning	33
3.2 Instituttsektoren.....	34
3.2.1 Finansieringskilder	34
3.2.2 Forskningsområder, fag og forskningsart.....	35
3.2.3 Samarbeid om velferdsforskning	39
4 Hvem er velferdsforskerne?	40
4.1 Forskere og vitenskapelig personale	40
4.1.1 Totalbildet	40
4.1.2 Stillingsstruktur.....	41
4.1.3 Utdanningsbakgrunn	42
4.1.4 Alder	44
4.2 Rekruttering til velferdsforskning	46
4.2.1 Avlagte doktorgrader	46
4.2.2 Utlyste stillinger.....	46
5 Vitenskapelig publisering	49
5.1 Data og metode.....	49
5.2 Nasjonal publiseringsprofil.....	51
5.3 Tematisk profil.....	52
5.4 Publiseringskanaler og -språk	54
5.5 Publiserende forskere	57
5.6 Samarbeid.....	58
5.7 Undersøkelsenes sammenlignbarhet	59
Referanser	61
Vedlegg	62
Vedlegg 1 FoU-statistisk metode	62
Vedlegg 2 Spørreskjema/følgebrev Velferdsforskning.....	66
Vedlegg 3 Miljøer som inngår i kartleggingen 2011.....	76
Vedlegg 4 Oversikt over institusjoner og institutter med vitenskapelige publikasjoner innen velferdsforskning i 2011	78
Tabelloversikt	79
Figuroversikt	80

Sammendrag

Denne rapporten presenterer ressursinnsatsen til – og resultatene av norsk velferdsforskning i 2011. Det er første gang velferdsforskningen kartlegges på denne måten. NIFU har over tid gjennomført tilsvarende kartlegginger av andre forskningspolitisk prioriterte områder; marin FoU og havbruksforskning, bioteknologisk FoU, landbruks- og matrelatert FoU og utdanningsforskning. Velferdskartleggingen omfatter universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. Den tredje forskningsutførende sektoren, næringslivet, inngår ikke.

Over en milliard til norsk velferdsforskning i 2011

Samlede driftsutgifter til FoU i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren i Norge beløp seg til ca. 24 milliarder kroner i 2011. Litt over 1,1 milliarder, tilsvarende 5 prosent av samlet FoU i de to sektorene, ble brukt på velferdsforskning, noe mer i instituttsektoren (55 prosent) enn ved universiteter og høgskoler (45 prosent).

Lite område med stor vekst

Blant de prioriterte forskningsområdene var velferd i 2011 et av de mindre – sammen med maritim forskning og utdanningsforskning. Imidlertid viser hovedtall for innsatsen innenfor velferdsforskning at området har hatt stor realvekst i perioden 2007-2011, betydelig høyere enn for den samlede forskningsinnsatsen i de to kartlagte sektorene.

Sterk dominans av offentlige forskningsmidler

Offentlige midler stod for nesten 90 prosent av finansieringen av velferdsforskningen. Andelen offentlig finansiering var rundt 10 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for all forskning ved forskningsinstitutter, universiteter og høgskoler. Departementer, direktorater mv. leverte det største bidraget, mens næringslivet og utenlandske kilder, inkludert EU-kommisjonen, i liten grad bidro til norsk velferdsforskning. Det ble rapportert om lag 30 millioner kroner fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner i 2011.

De tre største tematiske forskningsområdene var *Arbeidsliv/arbeidsmiljø, Familie og oppvekst og Tjenester, offentlig/privat, organisering*. Samfunnsvitenskap dominerer naturlig nok på velferdsfeltet, og de største fagene målt i utgifter til velferdsforskning var sosiologi, økonomi, psykologi og statsvitenskap/organisasjonsteori.

Flere land bruker stadig mer på velferd

I hele OECD-området har utgifter til velferd (social expenditures) økt fra under 10 prosent av BNP i 1960 til godt over 20 prosent av BNP i 2009. Utgiftene i Norge ligger litt over OECD-snittet målt som andel av BNP, men kun bak Luxembourg hvis man sammenligner velferdsutgifter per innbygger. Utgifter til velferdsforskning er vanskelig å sammenligne på tvers av land, men tilgjengelige tall tyder

på at Norge bruker en relativt stor andel av offentlige forskningsbudsjetter på velferdsrelatert forskning.

Oslo er største velferdsforskningsregion

Ikke overraskende ligger tyngden av ressursinnsatsen til velferdsforskning i Oslo, og instituttsektoren er særlig dominerende her. Universitets- og høyskolesektoren har også størst innsats i Oslo, selv om forskningsutgiftene har en jevnere fordeling på regioner enn tilsvarende i instituttsektoren.

Universitetet i Oslo stod for 150 av universitets- og høyskolesektorens rundt 510 millioner til velferd i 2011, mens Universitetet i Bergen rapporterte ca. 80 millioner kroner. Gruppen av statlige høyskoler hadde med 100 millioner også en betydelig satsing – her er imidlertid ressursene spredt på et nokså stort antall miljøer. Få UoH-miljøer har utelukkende forskning rettet mot velferd. For nær halvparten av enhetene med velferdsforskning i denne sektoren utgjorde velferdsforskningen mellom 10 og 30 prosent av total forskningsaktivitet.

Arbeid/arbeidsmiljø er et betydelig forskningsområde i instituttsektoren

Av instituttsektorens 760 millioner til velferdsforskning i 2011 var over 300 millioner knyttet til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene. Samtidig ble nesten 80 prosent av velferdsforskningen i denne sektoren karakterisert som tilhørende det samfunnsvitenskapelige fagområdet av miljøene selv, med sosiologi som det største faget. Når det gjelder forskningsområder, er satsingen særlig tung innenfor *Arbeid/arbeidsmiljø* med nesten 130 millioner eller 20 prosent av utgiftene til velferdsforskning på dette tematiske området.

Forskningsinstituttene samarbeider mest

Forskningssamarbeid med andre aktører på velferdsforskningsområdet – nasjonalt så vel som internasjonalt – var noe mer utbredt i instituttsektoren enn i universitets- og høyskolesektoren. Norden, EU-området og USA/Canada er viktigste regioner for internasjonalt samarbeid i begge sektorer.

Størst antall velferdsforskere i universitets- og høyskolesektoren

Anslagsvis 1 600 av forskere/faglig personale ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter forsker innenfor velferdsområdet. Av disse var rundt 60 prosent ansatt i universitets- og høyskolesektoren.

Samfunnsviterne dominerer blant velferdsforskerne

78 prosent av velferdsforskerne har utdanning fra samfunnsvitenskapelige fag. Sosiologi, økonomi, psykologi var de viktigste utdanningsfagene. Drøye 40 prosent av forskerne innenfor velferd hadde sin bakgrunn fra et av disse tre fagene.

Vitenskapelig publisering

Det ble indentifisert drøyt 500 publikasjoner med tema innenfor velferdsforskning. Av disse kom 60 prosent fra universitets- og høyskolesektoren, 37 prosent fra instituttsektoren og 3 prosent fra helseforetak. Av den totale publiseringen utgjorde 68 prosent tidsskriftsartikler, 30 prosent bokkapitler, mens 2 prosent var monografier.

Universitetet i Oslo størst – også på resultatsiden

Totalt var det 25 institutter i instituttsektoren og 35 læresteder i universitets- og høyskolesektoren som publiserte innen velferdsforskning i 2011. Universitetet i Oslo er den klart største institusjonen og stod for nesten en femdel av den vitenskapelige publiseringen. Universitetet i Bergen og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet er omtrent jevnstore med andeler på i underkant av 9 prosent. Deretter følger Høgskolen i Oslo og Akershus, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og UNI Research alle med andeler på om lag 7 prosent.

Mye sosiologi

Velferdsforskningspublikasjonene representerte mange ulike vitenskapelige disipliner med sosiologi som den klart største (49 prosent), fulgt av statsvitenskap og samfunnsmedisin begge med 13

prosent. Av den totale publiseringen innen velferdsforskning var en liten overvekt (57 prosent) engelskspråklig og således rettet mot et internasjonalt forskersamfunn, mens 42 prosent av publikasjonene var på norsk.

1 Innledning

Denne rapporten presenterer den første spesialundersøkelsen av velferdsforskning i Norge. I dette kapitlet innleder vi med noen internasjonale hovedtall og trender for velferdsutgifter og velferdsforskning. Hoveddelen av rapporten (kapittel 2 til 5) omfatter velferdsforskning utført i Norge.

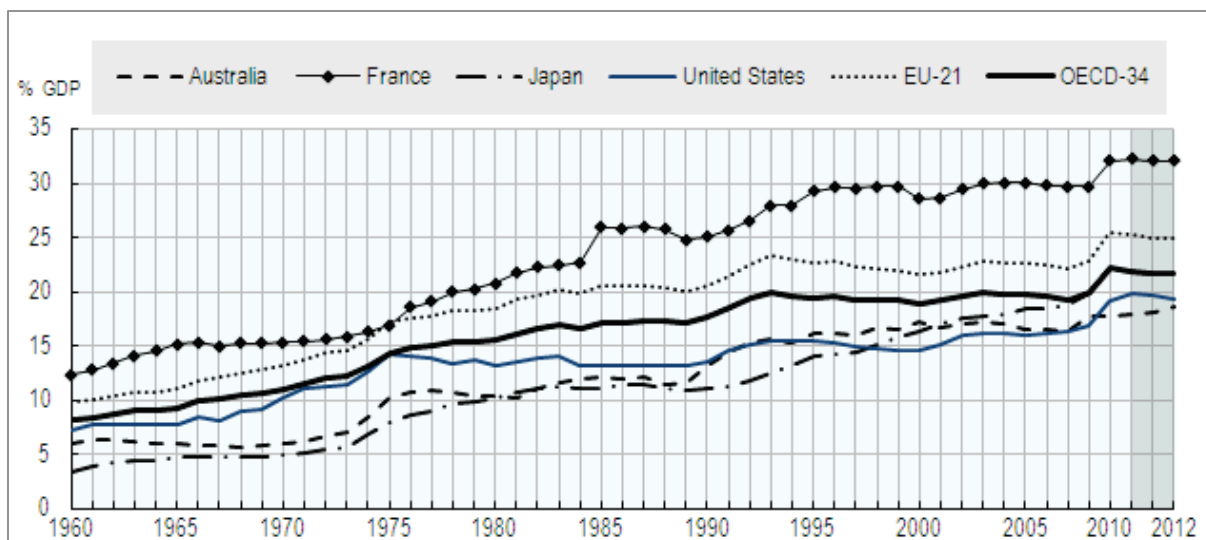
1.1 Det internasjonale bakteppet

Velferd er et høyt prioritert politikkområde både i Norge og internasjonalt. De fleste land bruker en stor og økende andel av offentlige midler på formål som er direkte eller indirekte knyttet til velferd og velferdsordninger. Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) har lenge sammenlignet utgifter til velferd på tvers av land. OECD har tidligere definert velferdsutgifter (social expenditure) som følger:

“The provision by public and private institutions of benefits to, and financial contributions targeted at, households and individuals in order to provide support during circumstances which adversely affect their welfare, provided that the provision of the benefits and financial contributions constitutes neither a direct payment for a particular good or service nor an individual contract or transfer” (OECD 2009).

1.1.1 Offentlige utgifter til velferd i OECD-landene

Fra 1960 og fram til i dag har denne typen utgifter økt fra under 10 til godt over 20 prosent av BNP i OECD-området totalt. Mens veksten på 1970-tallet primært var knyttet til innføring av nye og mer generøse velferdsordninger, har veksten de seneste årene vært drevet av en aldrende befolkning og tilhørende økte pensjons- og helseutgifter (OECD 2012).

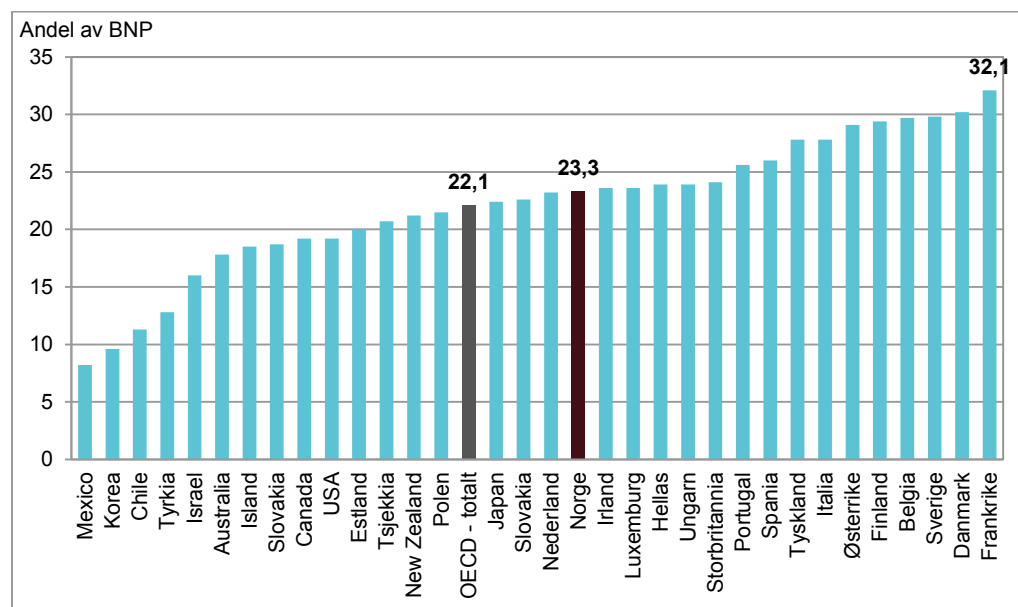

Figur 1.1 «Velferdsutgifter» (social expenditure) som andel av BNP i OECD- og EU-land 1960-2012.

Kilde: OECD, Social expenditure database (SOCX) 2012

Pensjonsutgifter utgjør nå den største andelen av offentlige velferdsutgifter i OECD-området, med 7 prosent av BNP. Deretter følger helseutgifter med 5,7 prosent, ulike trygdeordninger med 3,9 prosent og andre velferdsutgifter med 2,1 prosent av BNP.

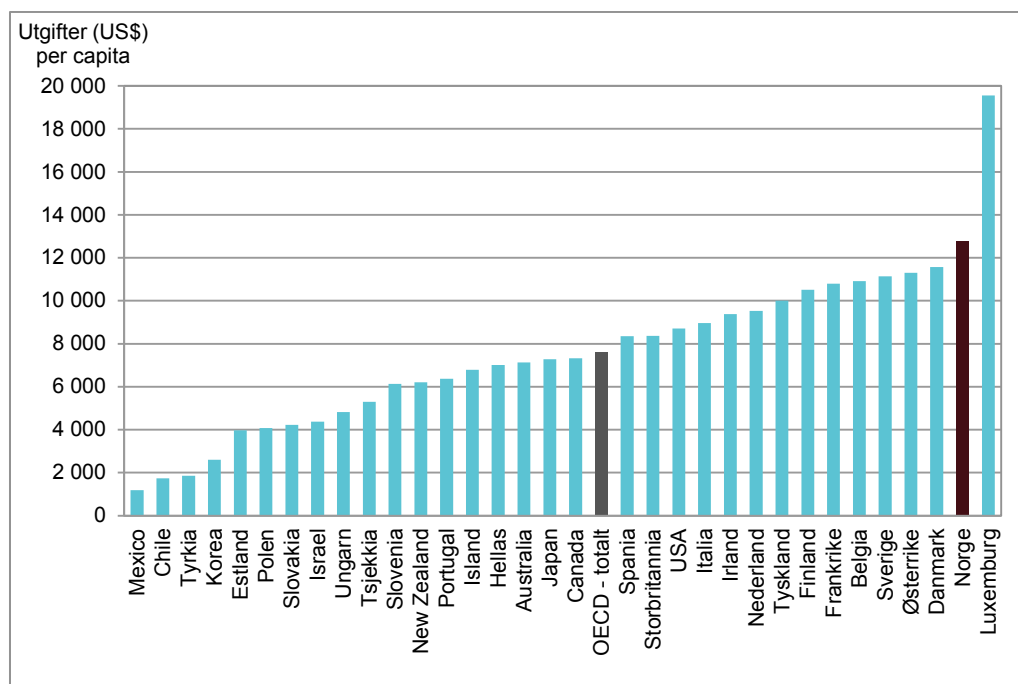
I Norge er bildet noe annerledes. Her er det helseutgiftene som utgjør den største utgiftsposten, med 5,7 prosent av BNP, etterfulgt av trygdeordninger med 5,4 prosent og pensjonsutgifter med 4,7 prosent av BNP. Totalt utgjorde offentlige velferdsutgifter etter OECDs definisjon 23,2 prosent av BNP i Norge. Som vist i figur 1.2 er dette over OECD-gjennomsnittet, men flere OECD-land bruker en vesentlig høyere andel av BNP på velferdsformål.

Figur 1.2 «Velferdsutgifter» (social expenditure) som andel av BNP i OECD-landene, 2009.

Kilde: OECD, Social expenditure database (SOCX) 2012

Ser man derimot på offentlige velferdsutgifter pr innbygger, er Norge blant de landene som bruker aller mest i hele OECD-området. Kun Luxemburg har en høyere andel enn Norge, se figur 1.3.

Figur 1.3 «Velferdsutgifter» (social expenditure) per capita i OECD-landene, 2009.

Kilde: OECD, Social expenditure database (SOCX) 2012

Finanskrisen som brøt ut i 2008 har etter hvert gått over i en statsgjelds- og arbeidsledighetskrise. Mange land opplever også økende sosiale problemer med tilhørende press på offentlige velferdsordninger. I første omgang har dette ført til en markant økning i sosiale utgifter over offentlige budsjetter. Dette har også vært tilfelle ved tidligere kriser, og da har nivået på velferdsutgiftene stabilisert seg og økt videre. Det store spørsmålet nå er hvordan kriserammede land skal klare å kombinere befolkningens økte behov for velferdsordninger med vedtatte planer for kutt i offentlige utgifter. Velferdspolitikken har dermed kommet høyt på dagsordenen i internasjonal politikk.

Et konkret eksempel på dette er EUs 2020-strategi, hvor fattigdomsbekjempelse og økt sysselsetting utgjør to av sju såkalte flaggskipinitiativ i strategien. EU anslår at minst 80 millioner europeere, hvorav 19 millioner barn lever nær eller under fattigdomsgrensen (European Commission 2010). Tallene stammer fra perioden før den økonomiske krisen slo inn for alvor. Antall fattige i dag kan derfor være betydelig høyere.

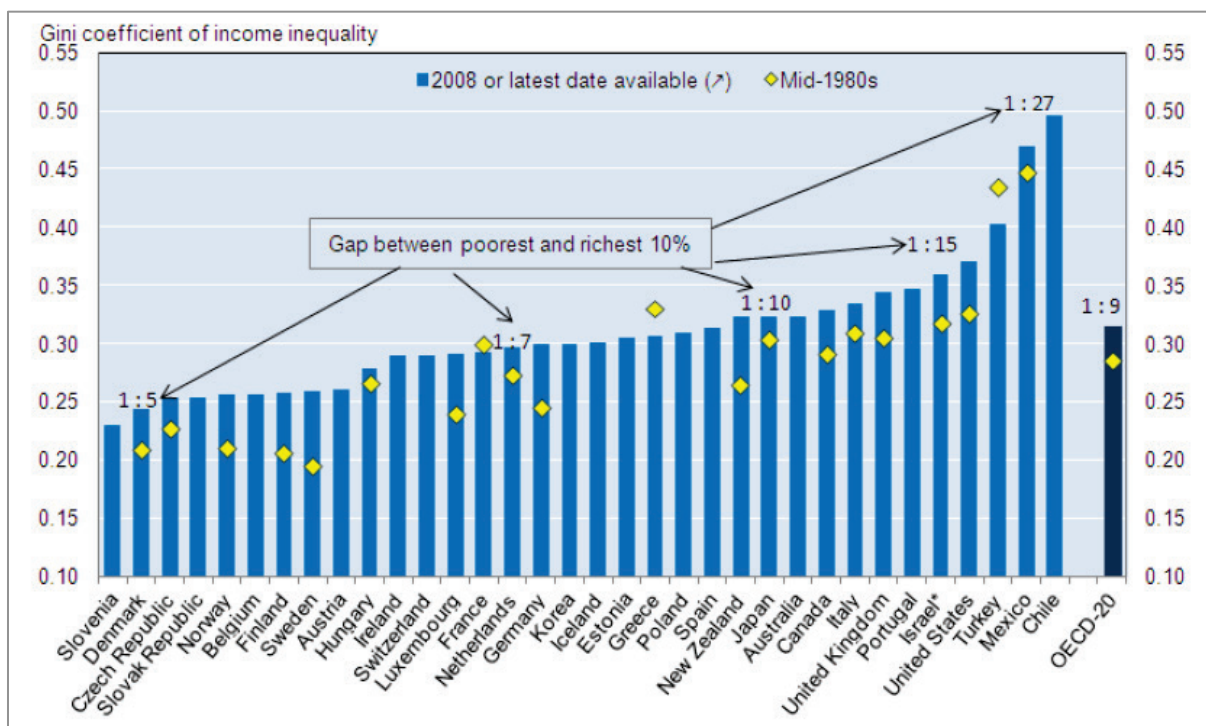
Også i OECD har velferdspolitikken og sosiale spørsmål fått økt oppmerksomhet de senere årene. Dels er dette uttrykk for at organisasjonen har begynt å se hen til andre samfunns mål enn økonomisk vekst. Dels er det uttrykk for en økt bevissthet om at økonomisk vekst henger nært sammen med inntektsfordeling, tillit og stabile sosiale strukturer. Da OECD nylig rundet 50 år, ble organisasjonens motto endret til «Better Policies for Better Lives». Samtidig utga OECD sin første brede sammenligning av levekår i OECD-landene (OECD 2011). Her sidestilles økonomiske indikatorer med indikatorer for blant annet helse, fellesskap, sivil engasjement og selvopplevd lykke.

1.1.2 Den nordiske velferdsmodellen

Ikke uventet kommer de nordiske landene høyt opp i internasjonale sammenligninger av velferd og sosiale forhold. For eksempel er de tre skandinaviske landene blant de fem øverste i OECDs nye

levikårsrangering. De nordiske landene er også relativt høyt plassert i FNs levikårsindeks, selv om Norge er det eneste nordiske landet helt i tetsjiktet i denne sammenhengen (UNDP 2013).

Den sterke posisjonen til de nordiske landene på velferdsområdet blir ofte sett i sammenheng med den nordiske samfunnsmodellen, også omtalt som «den nordiske velferdsmodellen». Kjernen i denne samfunnsmodellen er evnen til å kombinere markedsøkonomi med godt utbygde sosiale ordninger, høy jobbtrygghet, høyt skattenivå og små inntektsforskjeller. Likevel er det ikke snakk om én nordisk modell. Det er også store forskjeller mellom de nordiske landene når det gjelder innretning av velferdssystemene. For eksempel har Sverige lagt vekt på å redusere skattenivået de siste årene, mens Danmark har praktisert en langt mer liberal arbeidsmarkedspolitikk enn de øvrige nordiske landene. Lave lønnsforskjeller synes å være den viktigste fellesnevneren for de nordiske landene. Ifølge den såkalte GINI-koeffisienten¹ har alle de nordiske landene lave inntektsforskjeller. Samtidig er det nettopp landene med lave forskjeller som har opplevd sterkest økning i inntektsforskjeller de siste ti-femten årene, se figur 1.4.

Figur 1.4 Inntektsforskjeller i OECD-land i henhold til Gini-koeffisienten, 2008 og 1980-tallet.

Kilde: OECD "Divided we stand" (2011)

Men lave inntektsforskjeller er også forbundet med utfordringer. Sjenerøse velferdsordninger og relativt høy skatt på arbeid kan svekke insentivene til å delta i arbeidsstyrken. Regjeringens siste perspektivmelding² legger derfor sterk vekt på behovet for å få flere nordmenn over fra trygdeordninger til arbeid. En annen utfordring ved små lønnsforskjeller er at minstelønningene blir relativt høye, noe som kan gjøre inngangen til arbeidsmarkedet vanskelig for personer med lav utdanning eller nedsatt arbeidsevne.

I tillegg deler Norge og de andre nordiske landene de generelle velferdsutfordringene som hele den vestlige verden står overfor. Det såkalte fordelingsutvalget fra 2009 trakk fram tre generelle faktorer som kan sette den nordiske velferdsmodellen under press; i) demografiske endringer, herunder

¹ Gini-koeffisienten er en metode for å kvantifisere inntektsforskjeller på en skala fra 0 til 1. Dersom G=0 er inntekten likt fordelt mellom alle individer den aktuelle gruppen, mens G=1 betyr at én person mottar all inntekt.

² St. meld.12 (2012-2013).

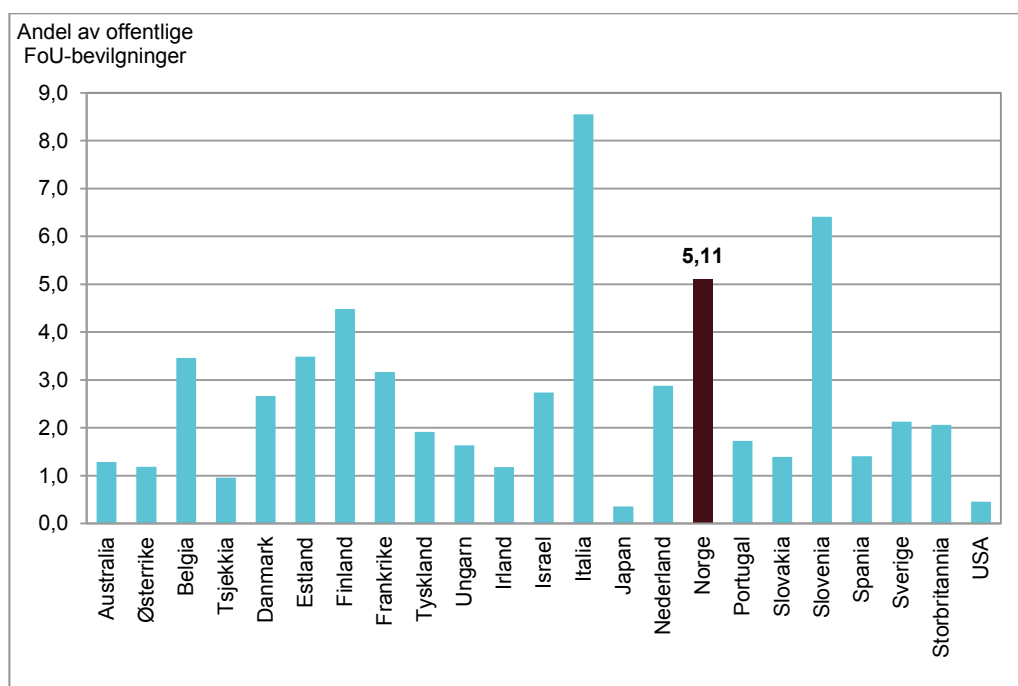
aldrende befolkning, ii) økt etterspørsel etter velferdstjenester kombinert med krav til økt fritid og iii) direkte og indirekte effekter av globalisering, herunder innvandring og integreringsspørsmål (NOU 2009:10).

1.1.3 Internasjonale sammenligninger av velferdsforskning

Som vist ovenfor er velferd et område hvor de fleste OECD-landene bruker mye offentlige ressurser og hvor det samtidig er store framtidige utfordringer. I lys av dette er det interessant å sammenligne hvordan ulike land finansierer og innretter forskningen på velferdsfeltet.

Velferd er imidlertid ikke et fagfelt eller en sektor som lar seg avgrense i den offisielle FoU-statistikken. Velferdsforskning omfatter flere fagdisipliner og utføres både ved universiteter, høyskoler, institutter og i private selskaper og organisasjoner. Det finnes derfor ingen internasjonalt sammenliknbare tall for omfanget av velferdsforskning.

Tall for offentlige forskningsbevilgninger etter sosio-økonomiske formål kan imidlertid gi en viss indikasjon på hvordan ulike land prioriterer velferdsfeltet innenfor sine offentlige forskningsbevilgninger. I disse sammenligningene inngår forskning rettet mot "politiske og sosiale systemer, strukturer og prosesser"³ som ett av fjorten hovedformål for offentlige bevilgninger. Denne kategorien omfatter blant annet forskning om sosiale strukturer, offentlig forvaltning, sosiale endringer, trygdeordninger, sosiale aspekter ved arbeidslivet, likestilling, fattigdomsbekjempelse og integrering⁴. Figur 1.5 gir en oversikt over velferdsrelatert forskning i henhold til avgrensningen ovenfor som andel av totale offentlige FoU-bevilgninger.

Figur 1.5 Offentlige FoU-bevilgninger til «forskning om politiske og sosiale systemer, strukturer og prosesser» som andel av totale offentlige FoU-bevilgninger, 2009.

Kilde: OECD-database, Government budget allocations or appropriations for R&D (GBAORD)

Norge framstår her som et av de landene med høyest andel velferdsrelatert forskning av totale FoU-bevilgninger. Bare Italia og Slovenia synes å ha et høyere nivå. Sammenligningen må imidlertid leses med forbehold. For det første har landene ulike forskningssystemer og legger ulike vurderinger til

³ Engelsk benevnelse er "Political and social systems, structures and processes".

⁴ Spesifiseringen av forskningsområdene etter formål er oppdatert etter siste revisjon av Nomenclature for the Analysis and Comparison of Scientific Programmes and Budgets (NABS 2007).

grunn når de klassifiserer forskningsbevilgninger etter samfunnsformål. For eksempel vil det variere i hvilken grad velferdsforskning inngår som en del av helseforskning eller i generelle bevilgninger til universiteter og høyskoler. Alt i alt gir imidlertid denne sammenligningen en indikasjon på hvor mye de enkelte landene bevilger av dedikerte offentlige midler til velferdsrelatert forskning. Tallene for Danmark og Norge i oversikten ovenfor stemmer for øvrig godt med de tallene som framgår av de nasjonale spesialundersøkelsene av velferdsforskning i de to landene. Disse undersøkelsene vil bli nærmere omtalt i det følgende.

1.1.4 Velferdsundersøkelsen i Danmark

Danmark har nylig gjennomført en tilsvarende undersøkelse som den norske spesialundersøkelsen av velferdsforskning. Den danske undersøkelsen ble gjennomført i 2011-2012, med grunnlag i tall fra 2009. Danmark benytter begrepet "sosial- og velferdsforskning", og selv om den danske undersøkelsen ikke er direkte sammenlignbar med den norske, er den i stor grad bygget over samme lest. De store samfunnsmessige fellestrekkene mellom Norge og Danmark gjør det også relevant å bruke den danske undersøkelsen som et sammenligningsgrunnlag for norsk velferdsforskning.

Ifølge kartleggingen brukte Danmark i alt 532 millioner danske kroner på velferdsforskning i 2009. Det utgjorde om lag 3 prosent av de samlede offentlige FoU-utgiftene i Danmark. Også målt i årsverk anslår kartleggingen at sosial- og velferdsforskning utgjorde 3 prosent av totale FoU-årsverk.

I likhet med den norske kartleggingen som beskrives i denne rapporten, var den danske undersøkelsen begrenset til forskning ved universiteter, høyskoler og institutter. Målt i FoU-årsverk stod universitetene for to tredeler av velferdsforskningen i Danmark. Drøyt en fjerdedel ble utført av institutter, mens de resterende syv prosent ble utført av profesjonshøyskoler.

I motsetning til den norske undersøkelsen var den danske kartleggingen begrenset til humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Således bygger den danske undersøkelsen på en noe snevrere definisjon av velferdsforskning enn det som er lagt til grunn i den norske gjennomgangen. I Danmark ble velferdsforskning definert som følger:

"Forskning og utviklingsarbejde (FoU), hvor individets, sociale gruppers eller samfundets sociale forhold og velfærd (levevilkår, valgmuligheder, social mobilitet mv.) har en central placering. Heri indgår forskning i samfundets institutioner og organisering i relation til befolkningens sociale forhold og i forskellige velfærdsindsatsers udvikling, finansiering, implementering og funktionsmåder. I kortlægningen er der yderligere valgt en afgrænsning således, at kun samfundsvidenskabelig og humanistisk social- og velfærdsforskning belyses" (Social- og Integrationsministeriet/Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser 2012).

Tabell 1.1 FoU-personale, -årsverk og -utgifter innenfor sosial- og velferdsområdet fordelt på universitetsinstitutter, profesjonshøyskoler og andre institusjoner i 2009. Antall, prosent og millioner danske kroner.

Type enhet	Antall FoU-årsverk		FoU-utgifter i mill. DKK	Antall FoU-personale
	Antall	Prosent		
Universitetsinstitutter	415	67	336	697
Andre institusjoner	162	26	163	199
Profesjonshøyskoler	44	7	33	178
Alle forskningsenheter	621	100	532	1 074

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse til Kortlægning af dansk social- og velfærdsforskning, Forsknings- og udviklingsstatistikken for den offentlige sektor 2009, DST (data fra før revisjonen 23. mars 2012)

1.2 Om den norske kartleggingen

NIFU har fra slutten av 1990-tallet, etter avtale med Norges forskningsråd, gjennomført flere kartlegginger av prioriterte forskningspolitiske områder⁵ og har i den forbindelse etablert et omfattende tallmateriale som belyser disse områdene over tid. Kartleggingene er basert på de ordinære FoU-undersøkelsene med et tillegg i form av en spørreskjemaundersøkelse rettet spesifikt mot de prioriterte forskningsområdene. Kartleggingen av velferdsforskningen gjennomføres for første gang i 2012/2013 – for året 2011 – og følger i hovedsak samme opplegg som undersøkelsene av de andre tematiske områdene. Dette vil bli nærmere omtalt nedenfor.

1.2.1 Definisjon av velferdsforskning

Begrepet *velferd* er som nevnt utfordrende å definere og avgrense. Det går på tvers av de etablerte fagområdene og berører mange prosesser i samfunnet. For å kunne si noe om omfanget av forskningsressurser og – resultater knyttet til velferd er det helt sentralt å ha en så klar definisjon som mulig, slik at avgrensningen av området blir håndterbar for respondentene. Definisjonen som er brukt i denne kartleggingen, ble utarbeidet av Norges forskningsråd i samarbeid med Arbeidsdepartementet og NIFU:

«Forskning som tar sikte på å øke forståelsen av sammenhengen mellom velferdsordningene, utdanningssystemet og arbeidslivets funksjonsmåte, og samspillet mellom velferdsstat, markedsøkonomi, familien og andre sosiale institusjoner. Velferdsforskningen omfatter temaer som: arbeidsliv, sykefravær, livsvilkår, oppvekst og omsorg, migrasjon og integrering, sosial ulikhet, likestilling, regionale endringsprosesser, deltakelse og demokrati, offentlig/privat ansvar og oppgaveløsning innenfor velferdssektorene.»

Kartleggingens spørsmål om å fordele velferdsforskningen på forskningsområder bidro til å styre forståelsen og dermed også avgrensningen av begrepet hos respondentene. Forskningsområdene⁶ innenfor velferd er:

- Arbeidsliv/arbeidsmiljø
- Arbeidsmarked
- Sykefravær, frafall og utstøting
- Levekår og sosial ulikhet
- Familie og oppvekst
- Demografisk utvikling, aldring og pensjonering
- Likestilling og kjønn
- Bolig og boforhold
- Tjenester, offentlig/privat, organisering
- Inntektssikring og midlertidige ytelser
- Internasjonal migrasjon og innvandring
- Deltakelse, demokrati og rettigheter
- Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis
- Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet
- Velferdssamfunnets bærekraft
- Annet, spesifiser

I etableringen av utvalget som inngår i kartleggingen, har det vært viktig å sette en grense mot områder som er særlig nært knyttet til velferdsbegrepet, for eksempel utdanningsforskning og forskning innenfor medisin og helse. Et knivskarpt skille er det imidlertid ikke mulig å trekke, og resultatene av kartleggingen vil avhenge av respondentenes skjønn.

⁵ Marin FoU og havbruksforskning, Bioteknologisk FoU, Landbruks- og matrelatert FoU og Utdanningsforskning (KD).

⁶ Utarbeidet av Norges forskningsråd.

Spørsmål om omfanget av velferdsforskning har vært med i de ordinære FoU-statistiske undersøkelsene i 2007 og 2009⁷, men uten tillegg av en spesialundersøkelse rettet mot disse områdene. Definisjonen av velferdsforskning utarbeidet i forbindelse med den foreliggende kartleggingen avviker litt fra definisjonen⁸ som er brukt i FoU-undersøkelsene for de nevnte årene. Betydningen dette har for sammenligninger over tid er antagelig liten, men ikke mulig å anslå.

I denne rapporten bruker vi «forskning» og «FoU» som synonyme begreper, selv om det ikke er helt korrekt. Velferdsforskning omfatter derfor alle de tre forskningsartene som inngår i FoU-begrepet: grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid.

1.2.2 Datainnsamling og – metode

For å kunne anslå omfanget av de forskningspolitisk prioriterte områdene har den offisielle FoU-statistikken⁹ tatt med spørsmål om ressursinnsatsen knyttet til disse områdene (se også 2.1.1) for å kunne måle og følge innsatsen over tid. Resultatene gir et overordnet bilde, men vil ikke alene gi et tilstrekkelig datagrunnlag til å studere forskningsinnsatsen innenfor særskilte tematiske områder på et mer detaljert nivå. For å få mer spesifikk informasjon om velferdsforskning har vi derfor supplert FoU-statistikken med en egen spørreundersøkelse.

I kartleggingen av velferdsforskning inngår relevante miljøer i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. Den tredje forskningsutførende sektoren, næringslivet, omfattes ikke. Kartleggingen har en nær tilknytning til den ordinære FoU-statistikken ved at resultatene fra denne danner utgangspunktet for beregning av ressurser innenfor velferdsforskning.

Rapportering av FoU er utfordrende. Det vil ofte være vanskelig å gi eksakte svar på hvor stor del av virksomheten som skal klassifiseres som FoU. Grensedragning mot beslektede aktiviteter, som ikke skal regnes som FoU, kan også være vanskelig. Miljøer med særlig bred faglig aktivitet vil kunne finne det spesielt utfordrende å fordele aktiviteten på forskningsområder, som er mange i antall og der det også finnes overlappende soner. Det er derfor viktig å presisere at resultatene i denne form for undersøkelser alltid vil være beheftet med usikkerhet, siden rapporteringen nødvendigvis må inneholde et innslag av skjønn. Dette forholdet gjelder også ved rapportering av FoU-statistiske data generelt. Usikkerheten i resultatene vil øke når data presenteres på detaljert nivå og i tilfeller der tallgrunnlaget bygger på svar fra få enheter.

Nedenfor gir vi en nærmere beskrivelse av metoden for ressurskartleggingen av velferdsforskning. Når det gjelder den bibliometriske analysen, er det redegjort nærmere om data og metode i kapittel 5.1.

Utvalg

For å definere utvalget av institutter og avdelinger i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren som var relevante for kartleggingen av velferdsforskning, ble svarene på spørsmål om temaområder i den ordinære FoU-undersøkelsen lagt til grunn. Her oppgir enhetene blant annet hvor stor andel av forskningsinnsatsen som faller inn under de forskjellige temaområdene. Miljøer som oppga velferdsforskning i 2011-undersøkelsen, ble tatt med i utvalget. I tillegg ble svarene for 2009-statistikken gjennomgått for å se om viktige enheter på velferdsområdet var utelatt. Med dette som utgangspunkt ble det i samarbeid med Forskningsrådet gjennomført en skjønnsmessig vurdering av

⁷ Full FoU-undersøkelse i universitets- og høgskolesektoren gjennomføres annethvert år, se vedlegg 1 FoU-statistisk metode.

⁸ Definisjon av velferdsforskning 2007 og 2009: *Forskning som tar sikte på å øke forståelsen av sammenhengen mellom velferdsordningene, utdanningssystemet og arbeidslivets funksjonsmåte, og hvordan dette skaper et produktivt samspill mellom velferdsstat, markedsøkonomi, familien og andre sosiale institusjoner. Velferdsforskningen omfatter temaer som: arbeidsliv, sykefravær, livsvilkår, oppvekst og omsorg, migrasjon og integrering, sosial ulikhet, likestilling, regionale endringsprosesser, deltakelse og demokrati, offentlig/privat ansvar, profesjonsutøvelse og oppgaveløsning innenfor velferdssektorene.*

⁹ FoU-statistikk for Norge utarbeides etter OECDs retningslinjer, nedfelt i den såkalte Frascati-manualen, etter avtale med Norges forskningsråd. NIFU har statistikkansvaret for universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren, mens Statistisk sentralbyrå har ansvaret for næringslivet. NIFU har også et ansvar for å sammenstille dataene til en total statistikk for Norge. Se vedlegg 1 for nærmere omtale av FoU-statistikken.

utvalget, der noen enheter ble trukket ut fordi velferdsforskning utgjorde en ubetydelig del av virksomheten, og noen få ble lagt til fordi man anså at disse kunne ha velferdsforskning. De største utfordringene var knyttet til å vurdere virksomheten og dermed grensedragningen mellom helse og velferd ved en del enheter innenfor medisin og helsefag.

Utsendelse og svar

På grunnlag av denne kombinasjonen av informasjon fra FoU-undersøkelsen og en særskilt tilleggsvurdering, endte vi opp med 84 institutter/avdelinger i universitets- og høgskolesektoren og 36 forskningsinstitutter og institusjoner med FoU i instituttsektoren, som alle fikk tilsendt spørreskjema om velferdsforskning. Spørreskjemaet ble sendt ut elektronisk. Skjemaet var forhåndsutfyllt med instituttets vitenskapelige/faglige¹⁰ ansatte per 1.10 2011, slik at respondentene lett kunne krysse av for forskere som i løpet av 2011 deltok i velferdsforskning. To påminnelser ble sendt til enheter som ikke svarte, samt en siste oppfølging av spesielt viktige miljøer. For universitets- og høgskolesektoren kom vi opp i en svarprosent på nesten 70, for instituttsektoren nesten 90 prosent, samlet svarte tre fjerdedeler på spørreskjemaet.

For miljøer som ikke besvarte kartleggingens spørreskjema, har det vært mulig å beregne omfanget av velferdsforskning på grunnlag av svar gitt i FoU-statistikkens spørreskjema. Vi har i tillegg skjønnsmessig lagt til enkelte enheter hvor vi vurderte noe av forskningsinnsatsen som velferdsrelatert. For denne siste gruppen av miljøer som inngår i totaltallene for velferdsforskning i denne rapporten, men som ikke har vært del av kartleggingen, har vi – der det har vært mulig – fordelt aktiviteten på finansiering, forskningsområde under velferd osv. Der dette ikke har vært mulig, er ressursinnsatsen plassert i en uspesifisert kategori; *Annet*.

Kartleggingens omfang

Følgende variabler knyttet til ressurser til velferdsforskning omfattes av kartleggingen for 2011:

- Omfang av velferdsforskning etter sektor
- Andel velferdsforskning av total FoU-virksomhet
- Velferdsforskning fordelt på finansieringskilder
- Velferdsforskning fordelt på forskningsområder innenfor velferd, definert av Forskningsrådet
- Velferdsforskning etter fagområder
- Antall personer som deltok i velferdsforskning, herav alder, kjønn, stilling m.m.
- Rekrutteringssituasjonen for velferdsforskning, søkning til ulike stillinger

Alle respondenter i institutt- og universitets- og høgskolesektoren fikk dessuten tilsendt utskrift av sitt samlede forskerpersonale per utgangen av 2011, slik dette tidligere har blitt rapportert til NIFUs Forskerpersonalregister. Miljøene ble bedt om å merke av hvilke personer som deltok i velferdsforskning, noe som gjør det mulig å beskrive personalets sammensetning nærmere.

I tillegg kommer publiseringsanalysen i siste del av rapporten, som blant annet tar opp publiseringsprofil, tematisk analyse, publiseringsspråk og publiseringssamarbeid.

¹⁰ Forskerpersonalregisteret er en database over personale som deltar i FoU ved universiteter, høgskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og andre institusjoner med FoU. Registeret inneholder data på individnivå og omfatter forskere/personer i faglige stillinger, i tillegg til høyere teknisk/administrativt personale og ledere. Personene som er med i registeret, innehar en stilling som krever kompetanse på masternivå eller høyere. Registeret inneholder opplysninger om kjønn, alder, utdanning på master/hovedfagsnivå, doktorgrad, stilling, stillingsprosent, arbeidssted (lærested/fakultet/institutt) og arbeidsstedets fagområdetilknytning. Forskerpersonalregisteret ble etablert i 1965, med data tilbake til 1961. Forskerpersonalregisteret har vært oppdatert annethvert år, og fra 2007 oppdateres registeret årlig. Forskere i næringslivet inngår ikke i registeret.

1.2.3 Rapportens oppbygging

Innledningsvis i denne rapporten trekker vi fram velferd i en internasjonal kontekst, med spesiell vekt på den nordiske velferdsmodellen. Vi gjør også noen sammenligninger mellom ulike land av forskning innenfor velferdsområdet. Danmark har gjennomført en tilsvarende kartlegging av velferdsforskning, den ser vi nærmere på.

Kapittel 2 fokuserer på resultatene fra den norske kartleggingen og belyser blant annet velferdsforskningens posisjon i forhold til Norges totale forskningsomfang og i forhold til andre prioriterte områder i norsk forskningspolitikk. Her viser vi også hvilke finansieringskilder som bidrar til norsk velferdsforskning, hvordan denne forskningen er fordelt på ulike tematiske underområder og hvilke fagområder den er knyttet til. Her går det i tillegg fram hvordan velferdsforskningen fordeler seg geografisk i Norge.

I kapittel 3 beskriver vi hvilke institusjoner som står for velferdsforskningen, finansiering, tematiske områder osv. på sektornivå. Her inngår også tallmateriale som belyser institusjonenes samarbeidsrelasjoner om velferdsforskning – nasjonalt og internasjonalt.

I kartleggingen har vi bedt miljøene oppgi hvilke personer som arbeider på velferdsforskningsfeltet. Kapittel 4 omhandler menneskelige ressurser på dette området, karakteristika ved forskerne, som blant annet kjønn, alder m.m. For universitets- og høgskolesektoren presenteres tall for avlagte doktorgrader innenfor velferdsområdet. Tilgang på kvalifiserte søkere til utlyste forskerstillinger er viktig for velferdsforskningen framover. I dette kapitlet har vi tall for miljøenes vurdering av søkertilgangen.

Kapittel 5 sier noe om publisering innenfor velferd; publiseringsprofil, samforfatterskap, publiseringsspråk m.m.

Som vedlegg til rapporten (vedlegg 1) følger en beskrivelse av metoden for de ordinære FoU-statistiske undersøkelsene som denne kartleggingen bygger på. Her ligger også velferdkartleggingens spørreskjema med utsendelsesbrev (vedlegg 2), en oversikt over miljøene som har besvart kartleggingen av velferdsforskning (vedlegg 3) og oversikt over institusjoner og institutter med vitenskapelige publikasjoner innen velferdsforskning i 2011 (vedlegg 4).

2 Velferdsforskning 2011

I dette kapitlet har vi innledningsvis lagt vekt på å relatere omfanget av velferdsforskning til Norges totale FoU-innsats i 2011. Vi viser også hvordan forskningen på dette området står i forhold til de andre prioriterte FoU-områdene vi har statistikk for. Videre presenteres ulike fordelinger av ressurser til velferdsforskning samt hvor i landet denne forskningen har sine tyngdepunkt.

2.1 Velferdsforskning i totalbildet

I 2011 utgjorde Norges totale driftsutgifter til FoU i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren litt over 24 milliarder kroner (tabell 2.1). FoU-virksomheten i næringslivet, som utgjorde vel 20 milliarder kroner i 2011, er ikke tatt med. Næringslivet har naturlig nok lite velferdsforskning, og FoU-undersøkelsens spørreskjema i denne sektoren inkluderer ikke spørsmål om velferd. I tillegg til driftsutgiftene kommer kapitalutgifter til FoU; investeringer i bygg, anlegg og vitenskapelig utstyr, som i 2011 beløp seg til nesten 3 milliarder kroner totalt i Norge. I de videre framstillingene i denne rapporten ser vi bort fra kapitalutgifter til FoU og fokuserer på FoU-utgifter til drift¹¹.

En mer detaljert beskrivelse av ressurser til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren følger i kapittel 3.

Tabell 2.1 Totale driftsutgifter til FoU, herav driftsutgifter til velferdsforskning, etter sektor og hovedfinansieringskilde. Mill. kr og andel i prosent.

Finansiering	UoH-sektoren	Instituttsektoren	Totalt	Prosent
Totale driftsutgifter til FoU	13 388	10 657	24 045	100
Offentlig finansiert	11 940	7 287	19 227	80
Privat finansiert	1 448	3 370	4 818	20
Driftsutgifter til velferdsforskning	512	623	1 135	100
Offentlig finansiert	467	538	1 005	89
Privat finansiert	45	86	130	11
Andel velferdsforskning av total FoU ¹ (%)	3,8	5,8	4,7	

¹Omfatter ikke næringslivets FoU.

Kilde: NIFU

¹¹ Lønn inkludert sosiale utgifter og andre driftsutgifter.

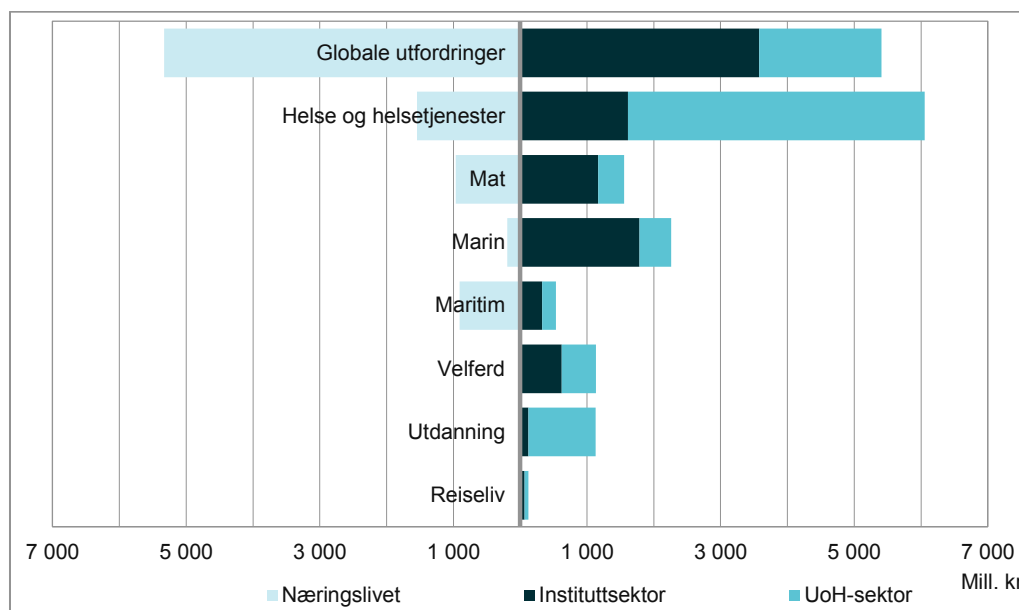
Av de vel 24 milliarder til FoU ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter gikk litt mer enn 1,1 milliarder til velferdsforskning i 2011. Dette tilsvarer 4,7 prosent av totale driftsutgifter til FoU i de to sektorene samlet. Det er noe mer velferdsforskning i instituttsektoren enn i universitets- og høyskolesektoren, de to sektorene står for henholdsvis om lag 55 og 45 prosent av samlet velferdsforskning i 2011.

Velferdsforskning utføres i hovedsak i offentlig sektor og finansieres for det meste av offentlige midler. Offentlig finansiering av velferdsforskning utgjorde nesten 90 prosent, mens totale driftsutgifter til FoU i de to sektorene samlet hadde en offentlig finansieringsandel på 80 prosent.

2.1.1 Regjeringens satsingsområder i FoU-statistikken

I FoU-undersøkelsene for alle de tre forskningsutførende sektorene inngår spørsmål om omfanget av FoU innenfor regjeringens prioriterte tematiske og teknologiske satsingsområder. Tabell 2.2 viser driftsutgifter til FoU i 2011 for viktige tematiske forskningsfelt i Norge. Områdene kan være overlappende og kan derfor ikke summeres per sektor.

Globale utfordringer er det klart største området og omfatter en rekke politisk prioriterte tema knyttet til klima og miljø. Her stod næringslivet for halvparten av innsatsen i 2011. Universitets- og høyskolesektoren har størst satsing innenfor helse og helsetjenester. Velferd er med vel 1,2 milliarder kroner et av de mindre områdene, litt mindre enn den maritime satsingen og litt større enn forskning på utdanning.

Figur 2.1 Driftsutgifter til prioriterte tematiske forskningsområder i Norge 2011 etter sektor for utførelse. Mill. kr.

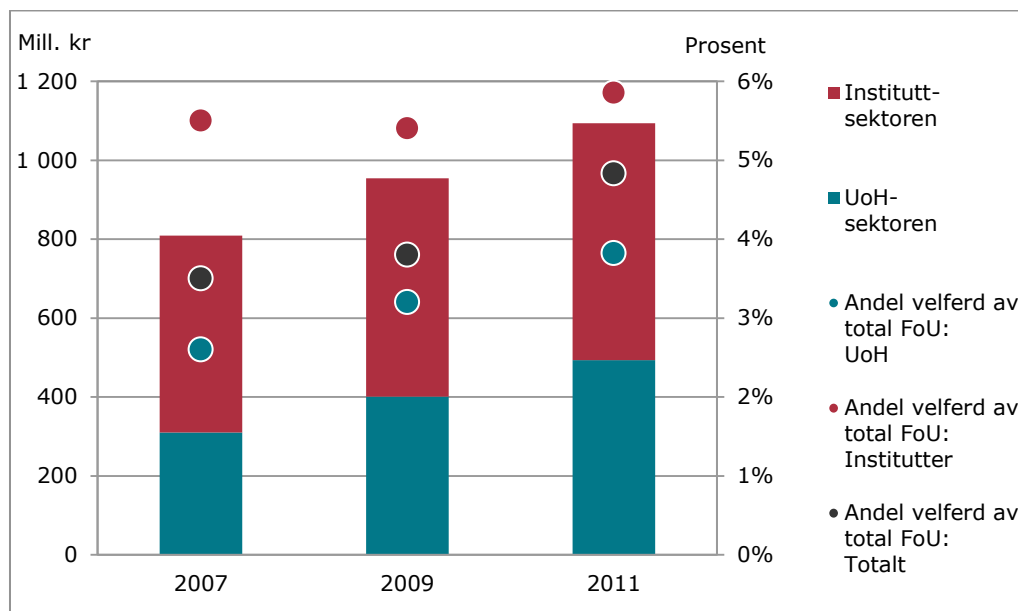
Kilde: NIFU, SSB: FoU-statistikk

2.1.2 Velferdsforskning 2007-2011

Som tidligere omtalt var spørsmål om omfanget av velferdsforskning inkludert i de ordinære FoU-undersøkelsene for 2007 og 2009, se kapittel 1.2.1. Miljøene ble bedt om å oppgi en andel av total FoU som falt innenfor velferdsforskning. Resultatene er ikke helt sammenlignbare med den foreliggende kartleggingen for 2011. For det første er det et lite avvik i definisjonen av velferdsforskning, men dette betyr sannsynligvis lite. Et moment som kan ha større betydning, er en økt bevissthet hos respondentene når området blir fokusert på gjennom en egen undersøkelse. Tallmaterialet som er et resultat av kartleggingen for 2011, har i tillegg gjennomgått en noe grundigere

kvalitetssikring. Det er derfor grunn til å anta at omfanget av velferdsforskning i 2007 og 2009 kan være noe underestimert. Vi har likevel valgt å presentere det tilgjengelige tallmaterialet for driftsutgifter til velferdsforskning over tid, dvs. fra 2007 til 2011.

Figur 2.2 viser at det har vært en betydelig økning i omfanget av velferdsforskning i fireårsperioden 2007-2011. Mens totale driftsutgifter til FoU for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren samlet har hatt en gjennomsnittlig årlig realvekst på litt over 2 prosent, har tilsvarende vekst for utgifter til velferdsforskning vært i underkant av 8 prosent per år. Dette illustreres også ved at andelen velferdsforskning av total FoU har økt fra 3,8 til 4,7 prosent i perioden.

Figur 2.2 Driftsutgifter til velferdsforskning 2007 – 2009 etter sektor og andel velferdsforskning av total FoU. Mill. kr, faste 2010-priser og prosent.

Kilde: NIFU

2.2 Finansiering av velferdsforskning

Vi var tidligere inne på at velferdsforskningen i Norge i hovedsak finansieres av offentlige midler, med nesten 90 prosent finansiering fra offentlige kilder i 2011. Her veier bevilgninger fra departementer, direktorater mv. tyngst, som tabell 2.2 viser. Det meste av dette går til miljøer i instituttsektoren, mens forskningsmidler kategorisert som basisbevilgning/grunnbevilgning i hovedsak dreier seg om velferdsforskning ved universiteter og høyskoler. Fra Norges forskningsråd ble det rapportert rundt 260 millioner kroner i 2011, og andelen midler fra Forskningsrådet utgjorde dermed 23 prosent, som er omtrent samme andel av driftsutgiftene som for samlet forskning i de to sektorene.

Andelen næringslivsfinansiering var ikke overraskende lav, kun 2 prosent av driftsutgiftene til velferdsforskning kom fra næringslivet. Utenlandske kilder er heller ikke spesielt viktige på velferdsområdet. Her var andelen betydelig lavere enn utlandsfinansieringen av total FoU i disse sektorene. Finansiering fra EU-kommisjonen var med 2 prosent også lavere, men her var avviket i forhold til totalen lite.

Stadig mer av forskningen utføres i store prosjekter og programmer som involverer samarbeid mellom mange aktører, og der finansieringen også ofte vil være sammensatt fra flere kilder. Pengestrømmene går kronglete veier før de til slutt når utførende FoU-miljø, som da naturlig nok vil kunne oppfatte finansieringskilden som en annen enn den opprinnelige. Det vil i de fleste tilfeller heller ikke være direkte sammenfall mellom bevilget beløp til et prosjekt og utgifter brukt på prosjektet. Her kan blant

annet forskyvning i tid i forhold til når bevilgningen er brukt og hvor stor del av utgiftene som kan henføres til området vi kartlegger osv. ha betydning. Slike forhold skaper en del tolkningsproblemer når det gjelder finansiering av FoU. Dette er en generell utfordring i FoU-statistiske analyser, som det også er verdt å merke seg ved tolkning av resultatene i denne rapporten.

I kapittel 3 gir vi en mer detaljert beskrivelse av finansieringen av velferdsforskningen i de to sektorene separat.

Tabell 2.2 Driftsutgifter til velferdsforskning 2011 i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.

Finansiering	Mill. kr	Prosent
Basisbevilgning/grunnbevilgning (direkte over statsbudsjettet)	356	31
Norges forskningsråd	260	23
Departementer, direktorater mv.	361	32
Fylker og kommuner	27	2
Næringslivet	22	2
Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner	28	2
Utlandet (ekskl. EU-kommisjonen)	9	1
EU-kommisjonen	25	2
Frivillige organisasjoner	11	1
Andre kilder (fonds, gaver, egne inntekter m.m.)	36	3
Totalt	1 135	100

Kilde: NIFU

2.3 Forskningsområder og -fag

I kartleggingen av velferdsforskning ble respondentene bedt om å fordele forskningsvirksomheten relativt på ulike tematiske underkategorier (her kalt forskningsområder) innenfor velferd. Kategorien *Annet* omfatter både aktivitet på områder som ikke inngår i kategoriene over og velferdsforskning ved enheter som ikke har besvart spørreskjemaet eller hvor aktiviteten innenfor velferdsforskning er estimert.

Ser vi bort fra samlekategorien *Annet*, er det to forskningsområder som skiller seg ut: *Arbeidsliv/arbeidsmiljø* og *Familie og oppvekst*, begge med rundt 150 millioner, tilsvarende 13 prosent av velferdsforskningen. *Tjenester, offentlig/privat, organisering* var med 100 millioner også en betydelig satsing på velferdsfeltet. Det var ellers en nokså jevn fordeling av ressursene til velferdsforskning på de ulike tematiske forskningsområdene når vi ser universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren samlet. Vi skal senere i rapporten (kapittel 3) se at de to sektorene er nokså forskjellige i fordelingen av velferdsforskningen på forskningsområder. Området hvor det ble rapportert lavest aktivitet i 2011 var *Inntektssikring og midlertidige ytelser*, med om lag en prosent av de samlede utgiftene til velferdsforskning.

Tabell 2.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.

Forskningsområde	Mill. kr	Prosent
Arbeidsliv/arbeidsmiljø	150	13
Arbeidsmarked	51	4
Sykefravær, frafall og utstøting	63	6
Levekår og sosial ulikhet	72	6
Familie og oppvekst	154	14
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	36	3
Likestilling og kjønn	35	3
Bolig og boforhold	24	2
Tjenester, offentlig/privat, organisering	101	9
Inntektssikring og midlertidige ytelser	16	1
Internasjonal migrasjon og innvandring	46	4
Deltakelse, demokrati og rettigheter	65	6
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	26	2
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	26	2
Velferdssamfunnets bærekraft	29	3
Annet ¹	240	21
Totalt	1 135	100

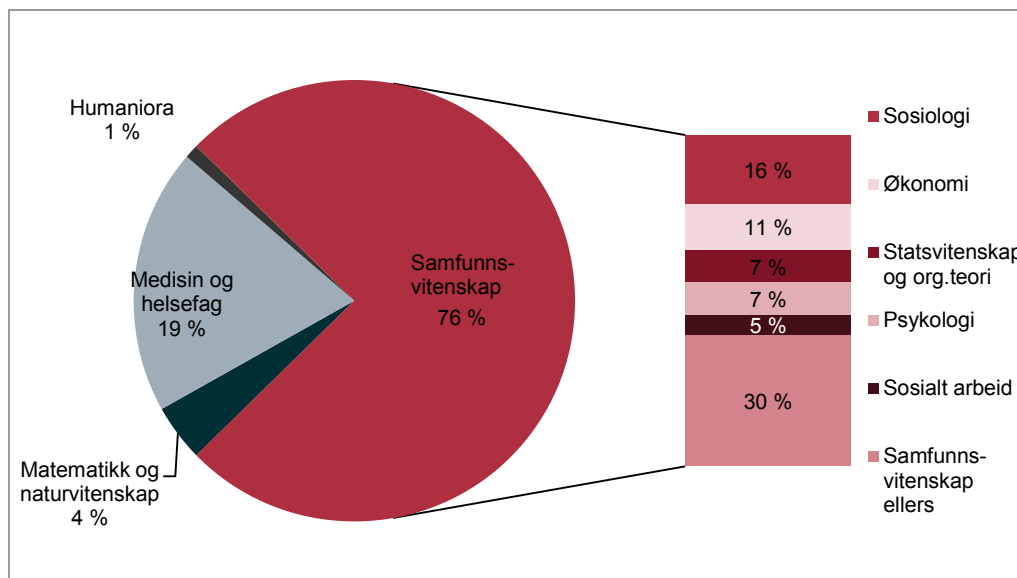
¹Omfatter driftsutgifter til velferdsforskning som det ikke er mulig å fordele på forskningsområder. Se også avsnitt 1.2.1.

Kilde: NIFU

I kartleggingen har respondentene knyttet sin velferdsforskning til fag og fagområder. Der hvor svar mangler, har vi tilordnet aktiviteten til instituttets fagområde.

Velferdsforskning er i hovedsak et samfunnsvitenskapelig felt. Om lag 850 millioner kroner eller tre fjerdedeler av samlet velferdsforskning i 2011 kan knyttes til dette fagområdet. Her er de største fagene sosiologi (178 mill. kr), økonomi (120 mill. kr), psykologi og statsvitenskap/organisasjonsteori (begge 83 mill. kr) og sosialt arbeid (53 mill. kr).

Som figur 2.3 viser, er det innslag av velferdsforskning også innenfor andre fagområder enn samfunnsvitenskap. 19 prosent, eller 220 millioner av forskningsutgiftene på velferdsområdet, var relatert til medisin og helsefag. Matematikk og naturvitenskap stod for 4 prosent, tilsvarende knapt 50 millioner av velferdsforskningen, her var rundt halvparten av forskningsutgiftene knyttet til informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Figur 2.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren etter fagområde i 2011. Prosent.

Kilde: NIFU

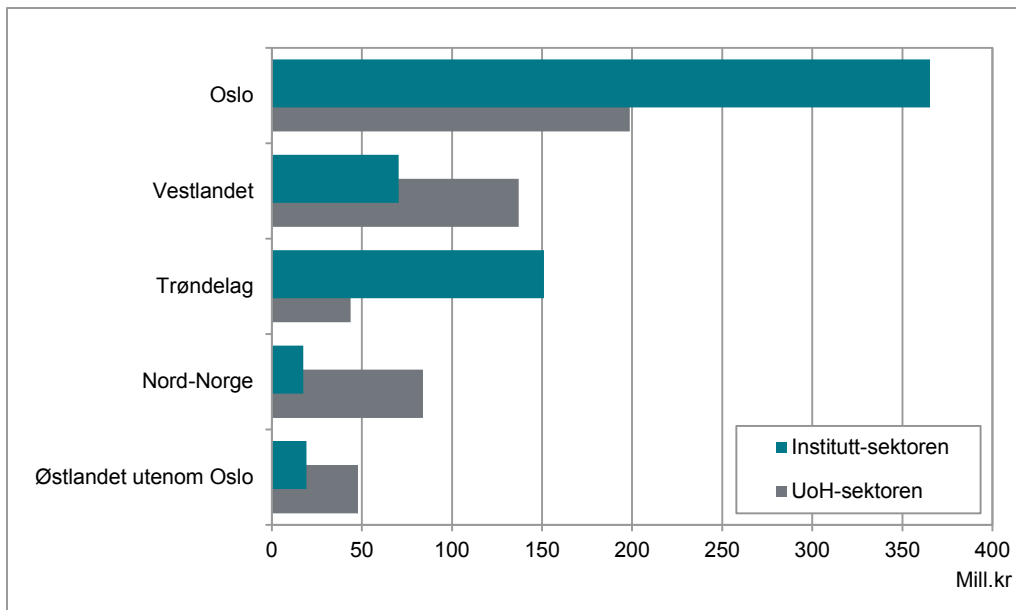
2.4 Hvor utføres velferdsforskningen?

Godt over halvparten av all forskning på velferdsområdet finner sted i Oslo. Her ble det utført velferdsforskning for vel 700 millioner kroner i 2011. Universitetet i Oslo er en sterk aktør, men vi ser av figur 2.4 at det er instituttsektoren som har klart mest velferdsforskning i Oslo-området. Her er Forskningsstiftelsen FAFO, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) de tyngste miljøene på feltet.

Vestlandet og Trøndelag er to regioner med omtrent like mye velferdsforskning målt i FoU-utgifter, begge med om lag 200 millioner, eller rundt 17 prosent hver. På Vestlandet er det universitets- og høyskolemiljøene som samlet har mest velferdsforskning, og omfanget er størst ved Universitetet i Bergen og Norges Handelshøyskole. For øvrig er over halvparten av forskningen på velferd i våre vestlige fylker spredt på enheter i universitets- og høyskolesektoren som rapporterte mellom fra under en halv million til om lag 8 millioner til velferd. Samfunns- og næringslivsforskning og UNI Research, Rokkansenteret, begge i instituttsektoren, har også velferdsforskning av et betydelig omfang. I Trøndelag er sektorfordelingen av velferdsforskningen motsatt av fordelingen på Vestlandet. Her var det instituttsektormiljøene som stod for hovedtyngden av velferdsforskningen med SINTEF og NTNU samfunnsforskning som de største.

Nord-Norges innsats på velferdsforskningsområdet utgjorde under 10 prosent i 2011. Mesteparten av denne forskningen kan knyttes til universitetene i Tromsø og Nordland. Nordlandsforskning hadde også en del aktivitet på dette feltet.

Østlandet utenom Oslo er en nokså liten bidragsyter til velferdsforskning. I denne regionen har vi her inkludert velferdsforskningen i Agderfylkene. Det er i denne landsdelen for få velferdsmiljøer i hver sektor til at de kan fremstilles separat på en statistisk forsvarlig måte. Agderforskning og de statlige høyskolene i Østlandsområdet er de viktigste aktørene på Østlandet utenom Oslo.

Figur 2.4 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren fordelt på regioner¹ i 2011. Mill. kr.

¹Østlandet utenom Oslo inkluderer her Agder-fylkene.

Kilde: NIFU

3 Sektorfordeling av velferdsforskningen

Kartleggingen av norsk velferdsforskning viser at over 1,2 milliarder kroner gikk til velferdsforskning i 2011, herav ble om lag 45 prosent utført i universitets- og høgskolesektoren og resten i instituttsektoren, når vi bruker forskningsutgifter som mål på aktiviteten. Universitets- og høgskolesektoren er altså en mindre aktør på dette feltet enn instituttsektoren.

I dette kapitlet går vi nærmere inn på velferdsforskningen i henholdsvis universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. Som omtalt i innledningen omfattes den tredje forskningsutførende sektoren i Norge; næringslivet, ikke av denne kartleggingen.

3.1 Universitets- og høgskolesektoren

Universitetet i Oslo (UiO) var med 150 millioner kroner det største lærestedet innenfor velferdsforskning i 2011. På plassen etter kommer Universitetet i Bergen med 80 millioner, eller litt mer enn halvparten av innsatsen til UiO. Nærmere halvparten av forskningen på velferd i universitets- og høgskolesektoren fant sted ved disse to institusjonene. På grunn av små tall og få enheter har vi i tabell 3.1 slått sammen de tre «nye» universitetene: Stavanger, Agder og Nordland. De hadde til sammen utgifter til velferdsforskning på om lag 50 millioner kroner i 2011, eller 10 prosent av velferdsforskningen i universitets- og høgskolesektoren. Rundt halvparten av innsatsen var knyttet til Universitetet i Nordland.

De statlige høgskolene hadde utgifter til velferdsforskning på 100 millioner kroner. Her inngår 19 av totalt 21 statlige høgskoler i 2011. Det er kun høgskolen i Oslo og Akershus hvor forskningsutgiftene til velferd utgjør et tosifret millionbeløp.

Til sammen 94 miljøer i universitets- og høgskolesektoren bidro til de vel 500 millionene til velferdsforskning i denne sektoren. Utgiftene til velferdsforskning varierte fra rundt 100 000 kroner til knapt 40 millioner ved disse miljøene. Samlet hadde velferdsenhetene totale driftsutgifter til FoU på vel 2,7 milliarder kroner, hvorav velferdsforskningen i gjennomsnitt utgjorde 20 prosent. Mest konsentrert var velferdsforskningen ved Universitetet i Tromsø hvor instituttene med denne type forskning i gjennomsnitt hadde 27 prosent av forskningen rettet mot velferd. Som tabell 3.1 viser, var imidlertid forskjellen mellom læresteder og lærestedsgrupper relativt liten. Se vedlegg 3 for oversikt over miljøene i universitets- og høgskolesektoren som har besvart kartleggingens spørreskjema.

Tabell 3.1 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren i 2011 etter lærested og lærestedsgruppe. Totale driftsutgifter til FoU ved instituttene som har velferdsforskning og andel velferdsforskning av total FoU. Mill. kr, prosent og antall institutter/avdelinger.

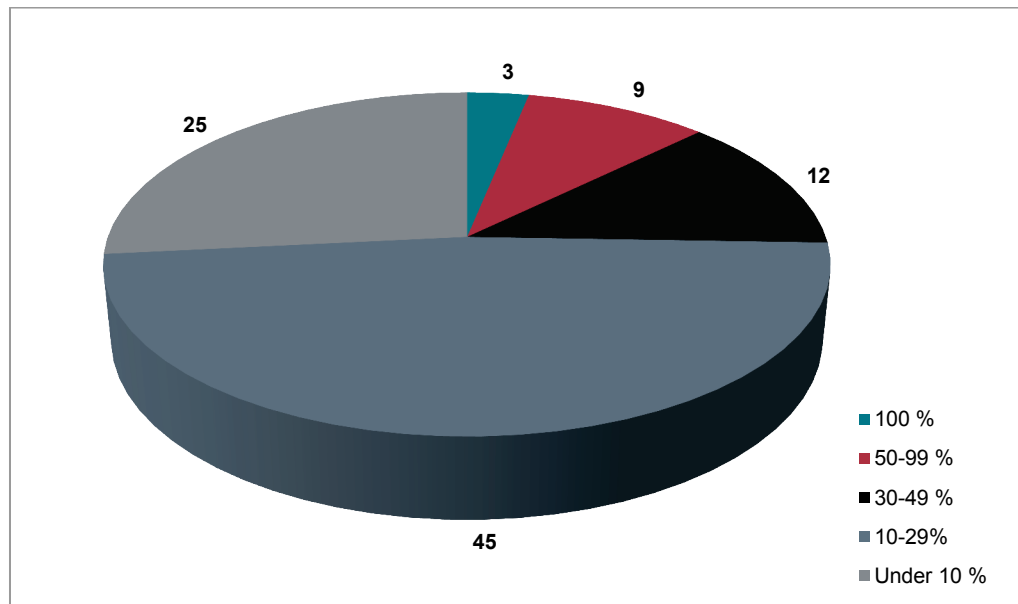
FoU-utgifter	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	Univ. i Agder Nordland Stavanger	Vitensk. høyskoler m.fl. ¹	Statlige høyskoler ²	Totalt
Driftsutgifter til FoU ved "velferdsinstituttene"	833	370	173	182	243	427	528	2 757
Driftsutgifter til velferdsforskning	150	79	36	50	53	45	99	512
% velferdsforskning av total FoU	18	21	21	27	22	9	22	19
Antall inst./avd. med velferdsforskning	17	14	7	5	8	13	30	94

¹Omfatter Norges Handelshøyskole, Handelshøyskolen BI, Diakonhjemmet høyskole, Norges idrettshøyskole, Det teologiske Menighetsfakultet, Norges veterinærhøyskole og Arkitektur- og designhøyskolen.

²Omfatter 19 av 21 statlige høyskoler.

Kilde: NIFU

Ser vi mer detaljert på enhetene som har velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren, viser figur 3.1 at bare 3 av 94 velferdsforskningsmiljøer hadde 100 prosent av sin forskning rettet mot velferd. De andre enhetene hadde også forskning på andre områder. For 21 enheter utgjorde velferdsforskningen mellom 30 og 99 prosent av forskningsvirksomheten, for 45 miljøer mellom 10 og 29 prosent, mens 25 institutter/avdelinger hadde små innslag av velferdsforskning i sin totale forskningsportefølje; under 10 prosent.

Figur 3.1 Andel driftsutgifter til velferdsforskning av totale driftsutgifter til FoU etter andelsintervall og antall institutter/avdelinger i 2011. Prosent.

Kilde: NIFU

3.1.1 Finansieringskilder

Av universitets- og høyskolesektoren litt over 500 millioner kroner til velferdsforskning i 2011 ble nær 60 prosent finansiert over institusjonenes basisbevilgning. Som vi har vært inne på tidligere, er det lite private midler som bidrar til velferdsforskning i denne sektoren, under 10 prosent. Ekstern finansiering, dvs. finansiering fra kilder utenom basisbevilgningen lå, med 42 prosent, litt høyere for velferdsforskning enn for gjennomsnittet av all forskning i sektoren. Velferdsforskningsområdet rapporterte blant annet en høyere andel finansiering fra EU-kommisjonen enn gjennomsnittet, henholdsvis i overkant av 3 prosent og knapt 2 prosent. Til sammenligning lå finansiering fra EU-kommisjonen til velferdsprosjekter i instituttsektoren på om lag 1 prosent (kapittel 3.2.1).

I motsetning til instituttsektoren var det ingen miljøer ved universiteter og høyskoler som rapporterte finansiering fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Som tabell 3.2 viser, var bidragene fra utlandet utenom EU og fra frivillige organisasjoner ubetydelige.

Tabell 3.2 Driftsutgifter til velferdsforskning i 2011 i universitets- og høyskolesektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.

Finansiering	Mill. kr	Prosent
Basisbevilgning/grunnbudsjett	296	58
Ekstern finansiering	216	42
Norges forskningsråd	90	18
Departementer, direktorater mv.	74	15
Fylker og kommuner	7	1
Næringslivet	10	2
Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner	0	0
Utlandet (ekskl. EU-kommisjonen)	1	0
EU-kommisjonen	17	3
Frivillige organisasjoner	1	0
Andre kilder (fonds, gaver, egne inntekter m.m.)	16	3
Totalt	512	100

Kilde: NIFU

3.1.2 Forskningsområder, fag og forskningsart

En stor del av velferdsforskningen ved universiteter og høyskoler er plassert i kategorien *Annet*, se tabell 3.3, som viser fordeling på velferdsforskningens tematiske områder. Her ligger i hovedsak utgifter til velferdsforskning ved miljøer som i kartleggingen har ufullstendige besvarelser eller som ikke var med i utvalget som mottok kartleggingens spørreskjema slik at NIFU har måttet beregne aktiviteten, se kapittel 1.2.2. Av den virksomheten som er fordelt på de ulike forskningsområdene innenfor velferd, ser vi at innsatsen er størst innenfor *Familie og oppvekst* med 14 prosent av velferdsressursene. Dette er også et viktig område for instituttsektorens velferdsforskning (tabell 3.5). *Deltakelse, demokrati og rettigheter* er også et område med stor innsats på dette feltet i 2011.

Enkelte områder har relativt lite forskningsmidler – under 10 millioner, og av disse er *Bolig og boforhold* det aller minste. For de resterende forskningsområdene er ressursene noenlunde jevnt fordelt.

Tabell 3.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.

Forskningsområde	Mill. kr	Prosent
Arbeidsliv/arbeidsmiljø	23	4
Arbeidsmarked	9	2
Sykefravær, frafall og utstøting	22	4
Levekår og sosial ulikhet	28	6
Familie og oppvekst	73	14
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	7	1
Likestilling og kjønn	21	4
Bolig og boforhold	2	0
Tjenester, offentlig/privat, organisering	30	6
Inntektssikring og midlertidige ytelser	10	2
Internasjonal migrasjon og innvandring	16	3
Deltakelse, demokrati og rettigheter	44	9
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	17	3
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	4	1
Velferdssamfunnets bærekraft	7	1
Annet ¹	198	39
Totalt	512	100

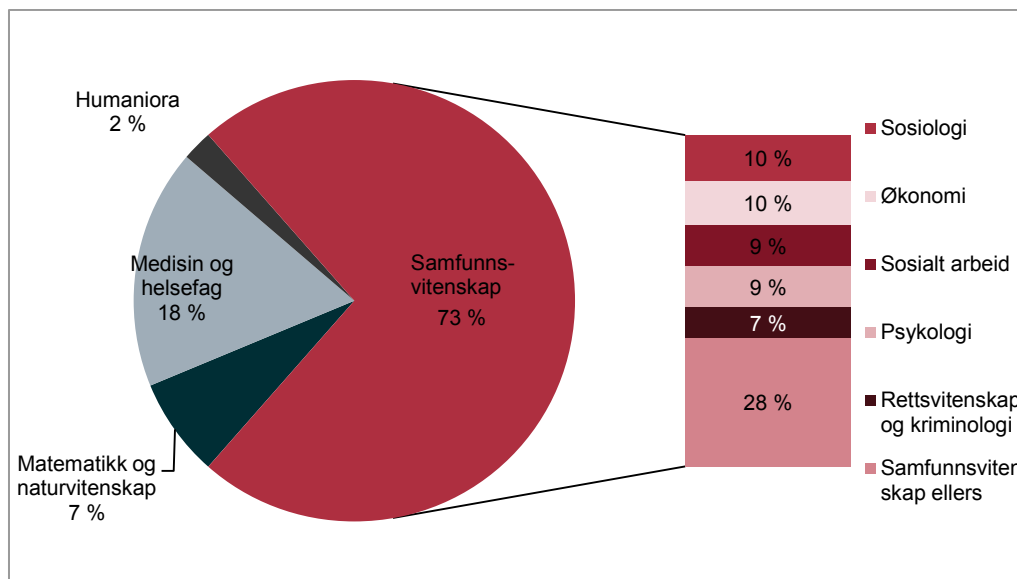
¹Omfatter driftsutgifter til velferdsforskning som det ikke er mulig å fordele på forskningsområder. Se også avsnitt 1.2.1.

Kilde: NIFU

Velferdsforskningen ved universiteter og høyskoler har en litt større spredning på fagområder enn tilsvarende forskning ved forskningsinstituttene. Som figur 3.2 viser, er det samfunnsvitenskapelige fagområdet naturlig nok dominerende, med 73 prosent av velferdsforskningen, men vi finner også betydelige innslag av velferdsforskning innenfor medisin og helsefag med om lag 90 millioner kroner og ved matematisk/naturvitenskapelige forskningsmiljøer, som brukte i underkant av 40 millioner kroner på velferdsforskning i 2011. Fra enheter innenfor humaniora ble det rapportert i overkant av 10 millioner kroner.

Innenfor samfunnsvitenskap er fagene med mest ressurser til velferdsforskning sosiologi, økonomi, psykologi, sosialt arbeid og rettsvitenskap og kriminologi, alle med driftsutgifter til velferdsforskning

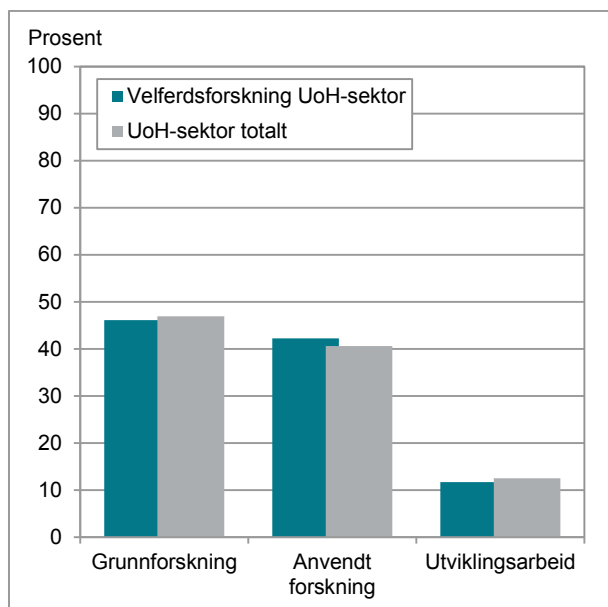
mellom 35 og vel 50 millioner kroner. *IKT* er dominerende fag innenfor matematikk og naturvitenskap, med driftsutgifter til velferdsforskning på vel 25 millioner i 2011.

Figur 3.2 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren etter fagområde i 2011. Prosent.

Kilde: NIFU

Figur 3.3 viser hvordan miljøene som har velferdsforskning har karakterisert denne forskningen i forhold til FoU-kategoriene grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid. Fordelingen ligger svært nær tilsvarende relative fordeling av samlet FoU for denne sektoren. At grunnforskningsandelen av velferdsforskningen er så godt som identisk med tilsvarende andel for totale driftsutgifter til FoU i denne sektoren er verdt å merke seg.

Figur 3.3 Driftsutgifter til total FoU og til velferdsforskning i universitets- og høyskolesektoren i 2011 etter forskningsart. Prosent.

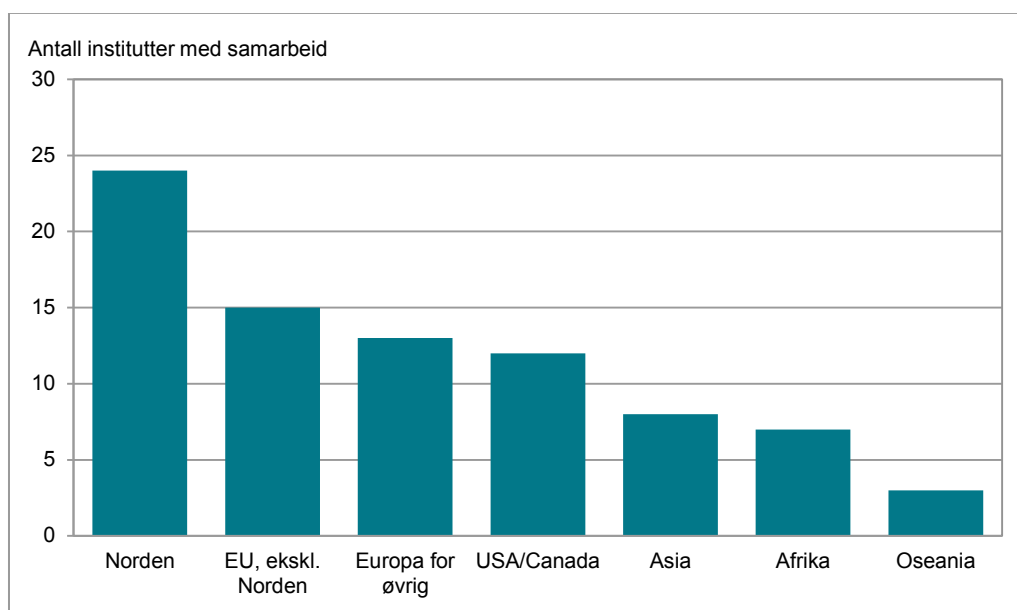
Kilde: NIFU

3.1.3 Samarbeid om velferdsforskning

I tillegg til spørsmål om ressurser brukt på velferdsforskning og ulike fordelinger av disse omfatter kartleggingens spørreskjema også spørsmål om forskningssamarbeid – nasjonalt og internasjonalt. Miljøene ble bedt om å oppgi antall samarbeid i Norge og i utlandet, med henholdsvis miljøer i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren. Vi har ikke spurt om hva samarbeidet innebærer eller hvor stort omfang det har, men kun registrert hvorvidt miljøene har samarbeid eller ikke og foretatt en optelling av institutter med samarbeid.

Av 46 institutter/avdelinger i universitets- og høyskolesektoren som i spørreskjema oppga å ha velferdsforskning, rapporterte 27 miljøer at de hadde forskningssamarbeid med andre norske forskningsmiljøer, 12 hadde ikke slikt samarbeid, mens 7 enheter unnlot å besvare spørsmålet. For universiteter og høyskoler er samarbeid med tilsvarende institusjoner mest hyppig; 25 enheter oppga dette, mens 16 rapporterte samarbeid med instituttsektoren. Tallene viser at mange av instituttene som har samarbeid, samarbeider med miljøer i begge sektorer.

Internasjonalt samarbeid om velferdsforskning var nesten like utbredt som det nasjonale. 25 miljøer oppga dette, alle samarbeidet med forskere i universitets- og høyskolesektoren, mens 7 i tillegg hadde samarbeid med instituttsektoren. Figur 3.4 viser hvordan det internasjonale samarbeidet om velferdsforskning fordelte seg geografisk. Det er viktig å være oppmerksom på at ett institutt som oppgir samarbeid, kan samarbeide med flere land. Flest institutter oppga samarbeid med velferdsforskningsmiljøer i Norden. Mer oppsiktsvekkende er det at omtrent like mange rapporterte samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner i Europa utenfor EU som i EU-området (utenom Norden).

Figur 3.4 Universitets- og høyskolesektorens internasjonale samarbeid om velferdsforskning i 2011 etter region. Antall institutter.

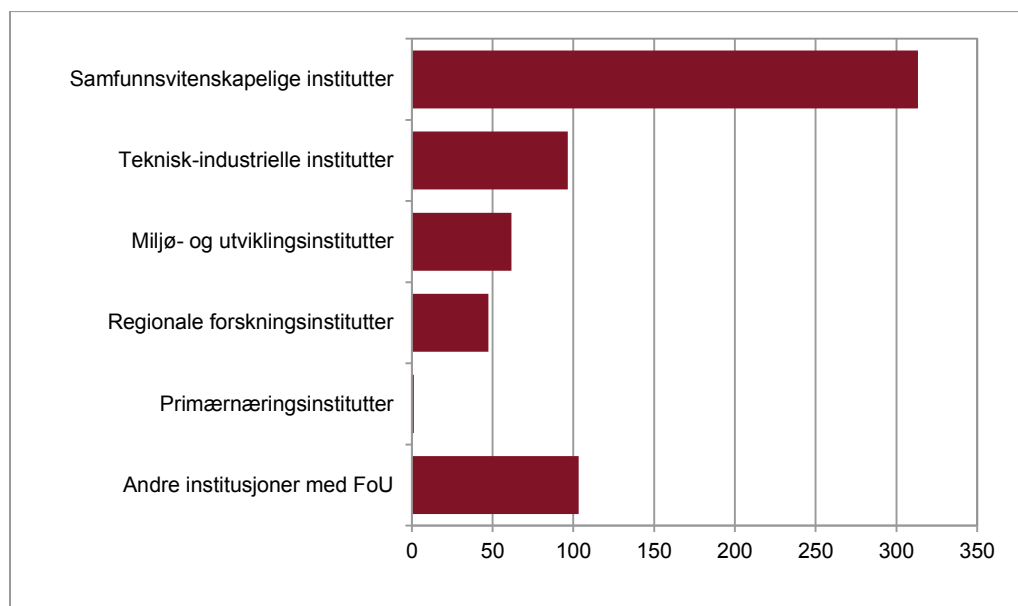
Kilde: NIFU

3.2 Instituttsektoren

Instituttsektoren er en større aktør på velferdsforskningsområdet enn universitets- og høyskolesektoren. Samlet rapporterte forskningsinstituttene i denne sektoren om utgifter på 625 millioner kroner brukt på velferdsforskning i 2011. I figur 3.5 er instituttene gruppert etter Forskningsrådets inndeling, dvs. forskningsinstituttene som er underlagt retningslinjer for statlig basisfinansiering er fordelt på tematiske grupper, og de resterende enhetene i denne sektoren betegnes *Andre institusjoner med FoU*.

Som figuren viser, var det de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene som brukte mest ressurser på velferdsforskning, med over 300 millioner kroner. Den nest største gruppen målt i utgifter til velferdsforskning, omfatter institusjonene som ligger utenfor basisfinansieringssystemet. Her ligger blant annet et par nasjonale kunnskapssentre innenfor henholdsvis helse og samfunnsvitenskap, Statistisk sentralbyrå og Adferdssenteret. Vedlegg 3 gir en oversikt over miljøene som har besvart kartleggingens spørreskjema.

Det var ellers innslag av velferdsforskning i alle instituttgruppene i 2011, men med stor variasjon i størrelsen på forskningsutgiftene – fra vel 300 millioner for de samfunnsvitenskapelige instituttene til rundt 1 million kroner relatert til primærnæringsinstituttene.

Figur 3.5 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren 2011 etter instituttgruppe. Mill. kr.

Kilde: NIFU

3.2.1 Finansieringskilder

Nesten 70 prosent av forskningsmidlene i norsk instituttsektor i 2011 kom fra offentlige finansieringskilder. Velferdsforskningen i instituttsektoren har en enda høyere andel finansiering fra det offentlige med nær 90 prosent. Det er særlig den høye andelen midler fra departementer, direktorater mv. som bidrar til denne forskjellen. Andelen forskningsrådsmidler lå også litt høyere enn tilsvarende andel for hele instituttsektoren, henholdsvis 27 og 25 prosent.

Tabell 3.4 viser også at velferdsforskning er et felt som støttes av arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene. Disse bidro med nesten 30 millioner kroner i 2011. Midler fra utlandet, både EU-finansiering og midler fra andre utenlandske kilder har relativt liten betydning for forskning på velferd i instituttsektoren. Mens hele sektoren hadde nesten 10 prosent finansiering fra utlandet inkl. EU, lå tilsvarende andel mellom 2 og 3 prosent for velferd.

Tabell 3.4 Driftsutgifter til velferdsforskning 2011 i instituttsektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.

Finansiering	Mill. kr	Prosent
Grunnbevilgning (direkte bevilgning over statsbudsjettet)	61	10
Norges forskningsråd	170	27
Departementer, direktorater mv.	287	46
Fylker og kommuner	20	3
Næringslivet	12	2
Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner	28	5
Utlandet (ekskl. EU-kommisjonen)	8	1
EU-kommisjonen	8	1
Frivillige organisasjoner	10	2
Andre kilder (fonds, gaver, egne inntekter m.m.)	19	3
Totalt	623	100

Kilde: NIFU

3.2.2 Forskningsområder, fag og forskningsart

Arbeidsliv/arbeidsmiljø er det området innenfor velferdsforskning i instituttsektoren som hadde de største utgiftene i 2011. Nesten 130 millioner eller 20 prosent av samlede utgifter til velferdsforskning, ble brukt her (tabell 3.5). På plassene etter følger *Familie og oppvekst*, og *Tjenester, offentlig/privat, organisering* som hadde utgifter til velferdsforskning på henholdsvis 80 og 70 millioner kroner.

De minste forskningsområdene i instituttsektoren var *Inntektssikring og midlertidige ytelser* og *Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis*, begge med mindre enn 10 millioner kroner til velferdsforskning i 2011.

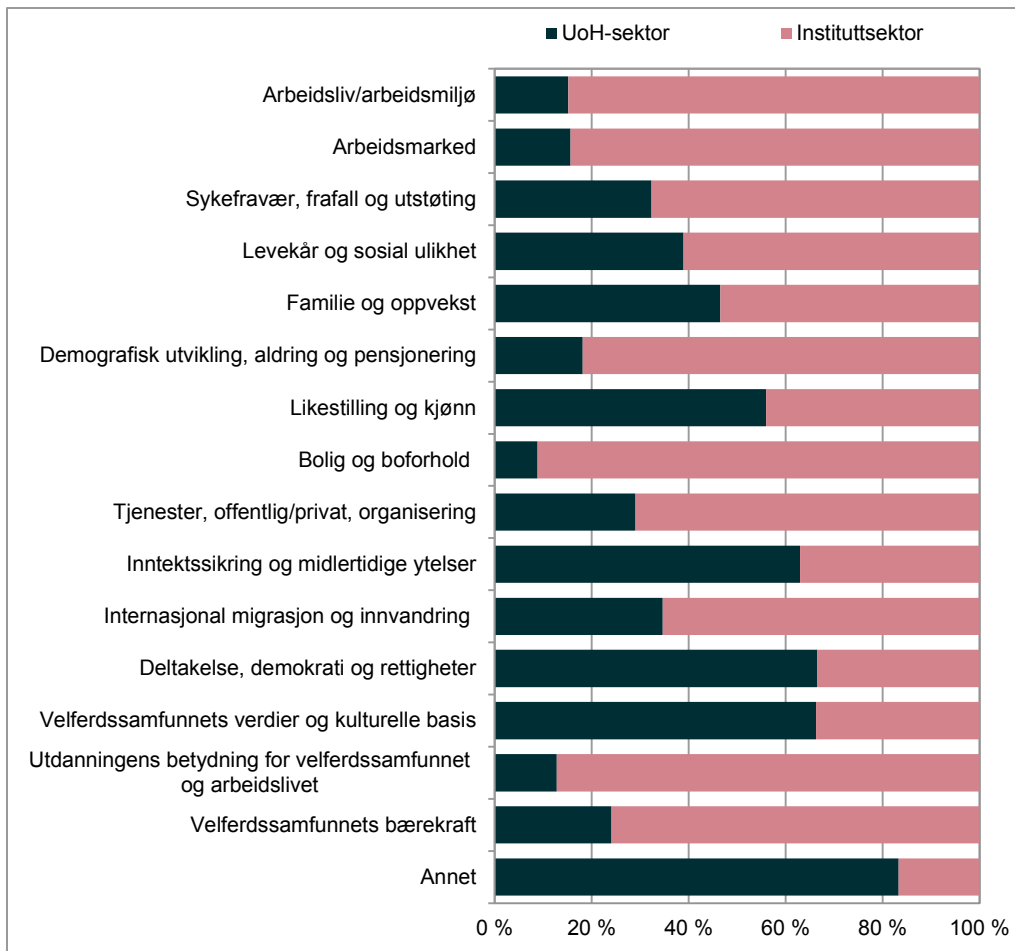
Tabell 3.5 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.

Forskningsområde	Mill. kr	Prosent
Arbeidsliv/arbeidsmiljø	127	20
Arbeidsmarked	42	7
Sykefravær, frafall og utstøting	41	7
Levekår og sosial ulikhet	44	7
Familie og oppvekst	81	13
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	29	5
Likestilling og kjønn	14	2
Bolig og boforhold	22	4
Tjenester, offentlig/privat, organisering	71	11
Inntektssikring og midlertidige ytelser	6	1
Internasjonal migrasjon og innvandring	30	5
Deltakelse, demokrati og rettigheter	21	3
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	8	1
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	23	4
Velferdssamfunnets bærekraft	22	4
Annet ¹	42	7
Totalt	623	100

¹ Omfatter driftsutgifter til velferdsforskning som det ikke er mulig å fordele på forskningsområder. Se også avsnitt 1.2.1.

Kilde: NIFU

For å illustrere forskjellen i forskningsområdeprofil mellom de to forskningsutførende sektorene i kartleggingen, har vi tatt med figur 3.6. I utgangspunktet er velferdsressursene fordelt med 55 prosent i instituttsektoren og 45 prosent i universitets- og høyskolesektoren. Figuren viser at innenfor *Arbeidsliv/arbeidsmiljø*, *Arbeidsmarked*, *Demografisk utvikling, aldring og pensjonering*, *Bolig og boforhold* og *Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet* har instituttsektoren en betydelig høyere forskningsinnsats enn universitets- og høyskolesektoren. Når det gjelder *Familie og oppvekst* og *Likestilling og kjønn* er innsatsen relativt sett nokså jevnt fordelt mellom sektorene.

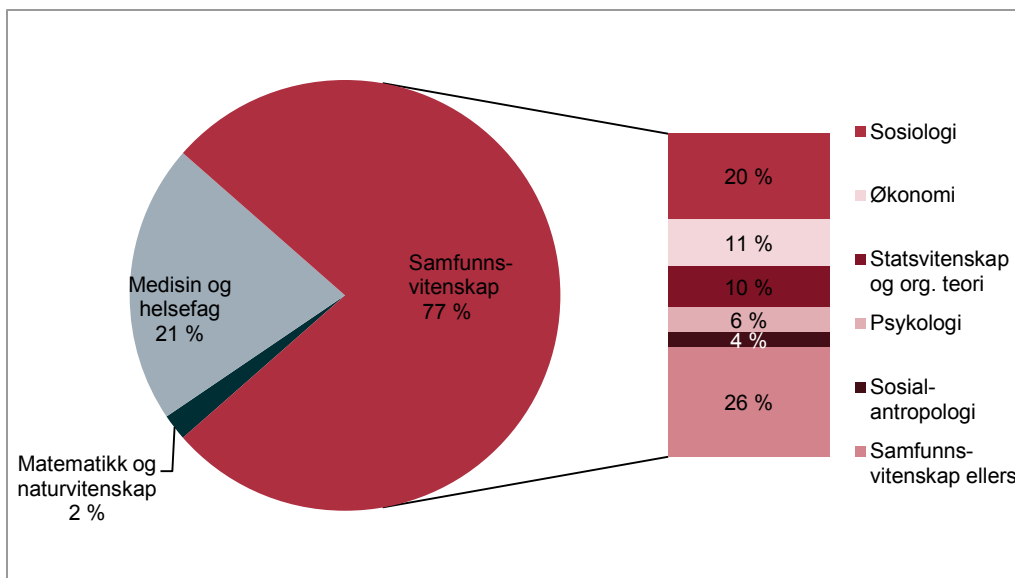
Figur 3.6 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Prosent.

Kilde: NIFU

Som vi har vært inne på tidligere, er velferd i stor grad knyttet til samfunnsprosesser og dertil hørende problemstillinger og har dermed tyngden innenfor det samfunnsvitenskapelige fagområdet. I instituttsektoren er dette enda mer framtredd enn i universitets- og høyskolesektoren.

Nærmere 80 prosent av velferdsforskningen ble av miljøene i kartleggingen karakterisert som samfunnsvitenskapelig i instituttsektoren. Her dominerer sosiologi med nesten 130 millioner til velferdsforskning i 2011, men også økonomi med 70 millioner og statsvitenskap og organisasjonsteori med 60 millioner er viktige samfunnsfag for velferdsforskningen i denne sektoren. Som figur 3.7 viser, var om lag en femtedel av forskningen på velferd – 130 millioner kroner – relatert til helseutfordringer. Et mindre beløp ble også karakterisert som tilhørende det matematisk-naturvitenskapelige fagområdet.

Det er generelt ikke store forskjeller i fordelingen av velferdsforskningen på fagområder og fag mellom instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren.

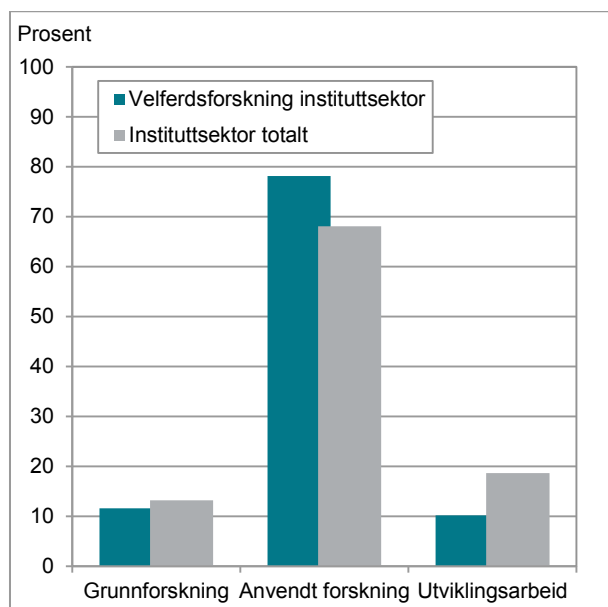

Figur 3.7 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren etter fagområde i 2011. Prosent.

Kilde: NIFU

Som for kartleggingen i universitets- og høgskolesektoren har velferdsforskerne i instituttsektoren i stor grad fordelt sin forskning på forskningsart i nærheten av gjennomsnittet for forskningen i sektoren. Figur 3.8 viser at dette gjelder særlig for grunnforskning. Den anvendte velferdsforskningen ligger med nesten 80 prosent en del høyere enn gjennomsnittet, mens andelen som ble karakterisert som utviklingsarbeid, tilsvarende ligger noe lavere.

Forskjellene i forskningsartprofil for velferdsforskningen i de to kartlagte sektorene er med andre ord omtrent de samme som vi finner for sektorenes samlede forskningsaktivitet.

Figur 3.8 Driftsutgifter til total FoU og til velferdsforskning i instituttsektoren i 2011 etter forskningsart. Prosent.

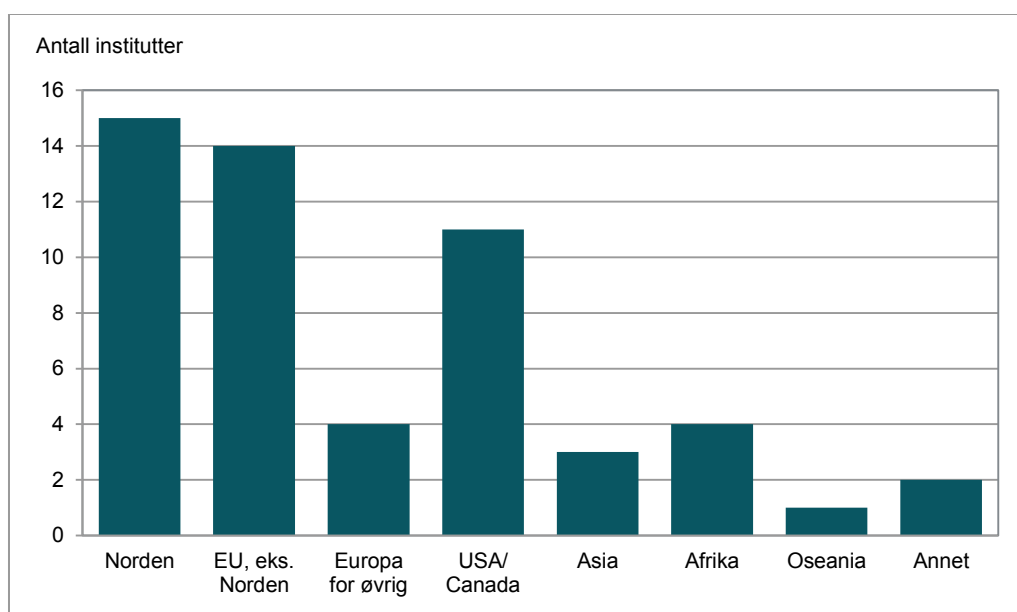
Kilde: NIFU

3.2.3 Samarbeid om velferdsforskning

Det er noe en høyere andel miljøer i instituttsektoren enn ved universitets- og høyskolesektoren som oppgir at de har samarbeid med andre norske institusjoner om velferdsforskning. Over tre fjerdedeler av forskningsinstituttene som mottok spørreskjema og hadde velferdsforskning, oppga slikt forskningssamarbeid. Av disse rapporterte 20 av 21 samarbeid med miljøer i universitets- og høyskolesektoren og 17 at de hadde samarbeid innenfor egen sektor. Som tilfellet var i universitets- og høyskolesektoren hadde de fleste enhetene samarbeid med velferdsforskingsmiljøer i begge sektorer.

En litt lavere andel (vel 60 prosent) av forskningsinstituttene med velferdsforskning oppga samarbeid med institusjoner i andre land. Men også internasjonalt forskningssamarbeid var relativt sett mer utbredt i instituttsektoren enn for universitets- og høyskolemiljøene, men forskjellen var mindre enn for nasjonalt samarbeid. Internasjonalt samarbeid med universiteter og høyskoler var mer vanlig enn samarbeid med instituttsektormiljøer.

Figur 3.9 viser den geografiske fordelingen av instituttsektorens internasjonale samarbeid om velferdsforskning. Samarbeid med nordiske institusjoner og med miljøer i EU-land dominerer, men USA/Canada er også viktige samarbeidsområder. Profilen avviker ikke mye fra tilsvarende fordeling av samarbeidspartnere for universitets- og høyskolesektorens velferdsforskere, bortsett fra samarbeid med miljøer i Europa utenfor EU, som er mer utbredt i universitets- og høyskolesektoren.

Figur 3.9 Instituttsektorens internasjonale samarbeid om velferdsforskning i 2011 etter region. Antall institutter.

Kilde: NIFU

4 Hvem er velferdsforskerne?

4.1 Forskere og vitenskapelig personale

4.1.1 Totalbildet

I overkant av 1 600¹² forskere arbeidet innenfor velferdsforskning i institutt- eller universitets- og høgskolesektoren i 2011, se tabell 4.1. Dette utgjorde 5 prosent av forskerne totalt i de to sektorene. Næringslivets forskere omfattes ikke av denne kartleggingen. For enkelhets skyld bruker vi her stillingsbetegnelsen forsker som en samlebetegnelse på forskere og vitenskapelig/faglig personale med høyere grads utdanning.

Dersom vi tar utgangspunkt i totalanslaget, arbeidet drøye 60 prosent av velferdsforskerne ved universiteter og høgskoler, og knapt 40 prosent i instituttsektoren. I den videre framstillingen begrenses imidlertid analysene til miljøer som har svart på dette spørsmålet, da inngår i underkant av 1000 personer, som vi med bakgrunn i NIFUs Forskerpersonalregisteret har en del informasjon om.

Når vi ser på antall forskere som deltar i velferdsforskningen, er fordelingen på sektorene litt annerledes enn når vi måler ressursbruken i form av utgifter. I universitets- og høgskolesektoren er det få forskere som utelukkende er opptatt med velferdsforskning. De har også forskning innenfor andre felt, samt oppgaver som administrasjon og undervisning. Det blir derfor – som for sektorene totalt – flere hoder i forhold til FoU-utgiftene ved universiteter og høgskoler enn ved forskningsinstituttene.

Avviket mellom anslått antall velferdsforskere og oppgitt antall i kartleggingen er mye større for universitets- og høgskolesektoren enn for instituttsektoren, og dette skyldes i stor grad at svarprosenten for universiteter og høgskoler var lavere enn for instituttsektoren, og særlig på dette spørsmålet. I tillegg var det flere enheter i universitets- og høgskolesektoren som ikke var med i utvalget som fikk skjema, men som har oppgitt velferdsforskning i FoU-statistikken for 2011.

¹² Anslaget fanger også opp forskere ved institutter som ikke har svart på spørreskjema, eller ikke var med i utvalget som mottok spørreskjema, men har oppgitt velferdsforskning i FoU-statistikkundersøkelsen for 2011.

Tabell 4.1 Antall forskere som deltok i velferdsforskning i 2011 etter utførende sektor og kjønn og totalt for Norge. Antall og prosent.

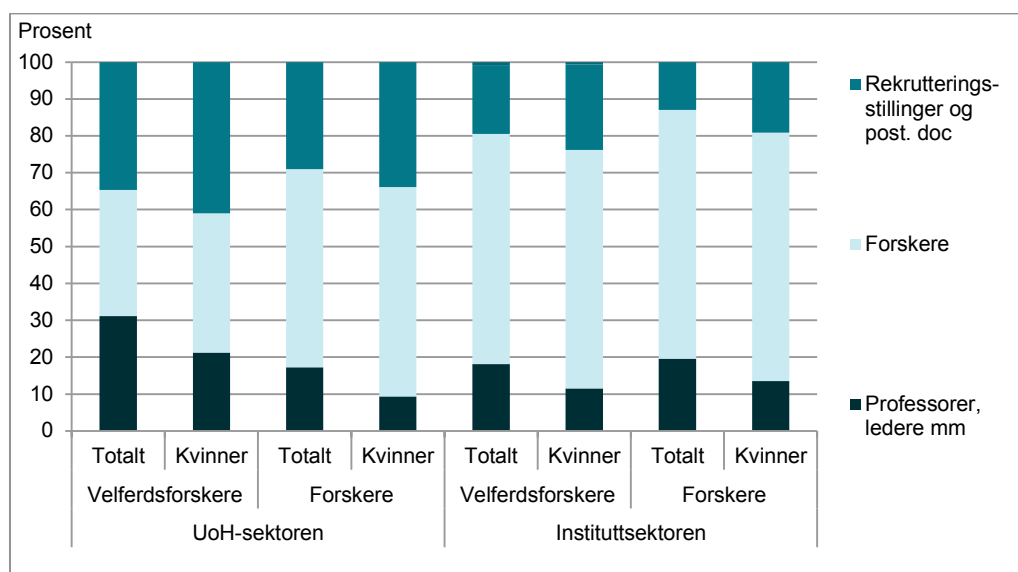
	Instituttsektoren		UoH-sektoren		Begge sektorer	
	Forskere	Kvinneandel (%)	Forskere	Kvinneandel (%)	Forskere	Kvinneandel (%)
Antall velferdsforskere i kartleggingen	503	58	488	56	991	57
Anslått antall velferdsforskere totalt	632	54	981	57	1 613	56
Antall forskere i Norge totalt	8 434	41	21 812	45	30 246	44
Andel velferdsforskere (%)	7	-	4	-	5	-

Kilde: NIFU

Av det oppgitte antallet forskere i kartleggingen hadde litt over halvparten arbeidssted i instituttsektoren. Kvinneandelen blant velferdsforskerne var nesten den samme for begge sektorene og lå på 57 prosent samlet. Dette er mer enn 13 prosentpoeng høyere enn for den samlede forskerpopulasjonen i de to sektorene.

4.1.2 Stillingsstruktur

I figur 4.1 vises fordelingen av forskere etter stillingskategori og kjønn. For velferdsforskerne i UoH-sektoren er det en mye jevnere fordeling på de forskjellige stillingsnivåene enn for sektoren generelt. For instituttsektoren er fordelingen av velferdsforskerne ganske lik den for sektoren totalt.

Figur 4.1 Forskerpersonale i institutt- og UoH-sektor fordelt etter stillingsgruppe. Velferdsforskere, forskere totalt og kvinner i 2011.

Kilde: NIFU

Dersom forskerne fordeles prosentvis på de ulike stillingskategoriene, viser tabell 4.2 tydelig at menn gjennomgående har høyere andel personer på de høyeste stillingsnivåene. Eksempelvis hadde 40 prosent av de mannlige velferdsforskerne i universitets- og høyskolesektoren stilling som professor, mens det samme var tilfelle for 19 prosent av de kvinnelige velferdsforskerne. Tilsvarende var det en kjønnsforskjell på 12 prosentpoeng i forhold til å inneha en forsker I-stilling i instituttsektoren. En forholdsvis stor andel av kvinnene er i rekrutteringsstillinger. Kvinneandelen er betydelig høyere innenfor alle stillingskategorier enn for sektorenes samlede forskerpersonale.

Nederste linje i tabell 4.2 viser andel med doktorgrad per sektor og andel kvinner blant doktorandene. Doktorgradsandelen for velferdsforskere i instituttsektoren var på 45 prosent, noe som tilsvarer andelen for hele sektoren. For universitets- og høgskolesektoren derimot lå den på 57 prosent, 15 prosentpoeng høyere enn for sektorens gjennomsnitt.

Kvinneandelen for forskere med doktorgrad ved universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter er lavere enn kvinneandelen for alle forskere i de to sektorene (36 mot 44 prosent). Dette forholdet finner man igjen for velferdsforskerne, men her er kvinneandelen generelt høyere enn i den totale forskerpopulasjonen. 52 prosent av velferdsforskerne med doktorgrad var kvinner, mot 36 prosent for alle forskere med doktorgrad.

Tabell 4.2 Forskere som deltok i velferdsforskning i 2011 etter utførende sektor, kjønn og stillingskategori. Prosent.

Stillingskategori	Velferdsforskere						Forskere totalt		Kvinneandel begge sektorer	
	Instituttsektor			UoH-sektor			Instituttsektor	UoH-sektor	Velferdsforskere	Forskere totalt
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt				
Professor	-	-	-	19	40	28	-	15	38	23
Bistillinger	1	4	2	-	-	-	-	-	20	-
Førsteamanuensis	-	-	-	22	20	21	-	14	58	39
Andre forskerstillinger	-	-	-	18	14	16	-	40	62	50
Forsker I	11	23	16	-	-	-	20	-	40	22
Forsker II	38	38	38	-	-	-	40	-	58	37
Forsker III	27	22	25	-	-	-	27	-	64	50
Post.doc	2	3	3	8	7	8	3	6	59	48
Rekrutteringsstillinger	21	9	16	33	20	27	10	25	71	54
Ukjent	1	1	1	-	-	-	20	-	50	-
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	57	44
Andel med doktorgrad	40	51	45	53	63	57	44	42	52	36

Kilde: NIFU

4.1.3 Utdanningsbakgrunn

Når det gjelder utdanningsbakgrunnen til forskerne innenfor velferdsforskningen, har hovedtyngden av det vitenskapelige-/faglige personalet en samfunnsvitenskapelig utdanning (78 prosent), og denne andelen var større i instituttsektoren enn i universitets- og høgskolesektoren. Den nest største gruppen var forskere med utdanning fra medisin og helsefag med (10 prosent for begge sektorer). Sammensetningen er ganske lik for alle forskerne ved de instituttene som har svart på spørsmålet, men med enda høyere andel samfunnsvitenskap for forskerne med velferdsforskning.

Tabell 4.3 Fordeling av velferdsforskere etter utdanningens fagområde. Prosent.

Fagområde	Instituttsektor		UoH-sektor		Begge sektorer	
	Andel forskere etter utdanning	Kvinneandel per utdanning	Andel forskere etter utdanning	Kvinneandel per utdanning	Andel forskere etter utdanning	Kvinneandel per utdanning
Humaniora	2	50	5	69	4	71
Samfunnsvitenskap	81	59	76	56	78	54
Matematikk og naturvitenskap	3	38	3	52	3	56
Teknologi	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	10	71	10	0	10	50
Landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin	-	-	-	-	-	-
Ukjent	4	74	6	69	5	71
Totalt	100	58	100	56	100	57

Kilde: NIFU

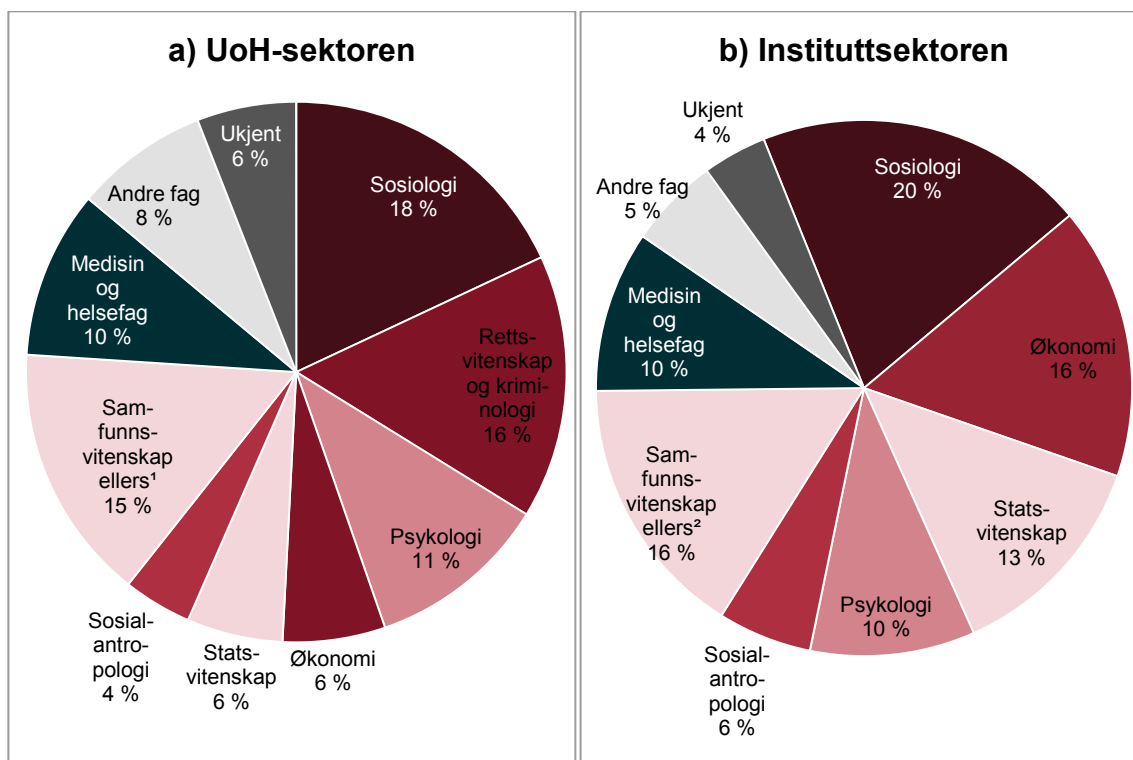
Ser vi nærmere på nivået under utdanningsfagområdene, var utdanningsfagene sosiologi, økonomi og psykologi de tre vanligste fagene for institutt- og universitets- og høyskolesektoren sammen. 41 prosent av forskerne hadde en av disse utdanningene. I instituttsektoren var sosiologi, økonomi, statsvitenskap, psykologi og sosialantropologi de fem vanligste. 66 prosent av velferdsforskerne i instituttsektoren hadde bakgrunn fra disse fem fagene. Innenfor samfunnsfagene hadde 81 prosent av forskerne bakgrunn fra ett av disse fagene. I universitets- og høyskolesektoren var fagene sosiologi, rettsvitenskap og kriminologi, psykologi, økonomi mest utbredt.

Tabell 4.4 Rangering av utdanningsfag etter andel for forskere innen velferd etter sektor i 2011.

Rang	Begge sektorer		UoH-sektor		Instituttsektor	
	Utdanningsfag	Prosent av velferdsforskere	Utdanningsfag	Prosent av velferdsforskere	Utdanningsfag	Prosent av velferdsforskere
Topp 1	Sosiologi	19 %	Sosiologi	18 %	Sosiologi	20 %
Topp 3	Sosiologi, økonomi, psykologi	41 %	Sosiologi, rettsvitenskap og kriminologi, psykologi	45 %	Sosiologi, statsvitenskap, økonomi	50 %
Topp 5	Sosiologi, økonomi, psykologi, statsvitenskap, rettsvitenskap og kriminologi	59 %	Sosiologi, rettsvitenskap og kriminologi, psykologi, økonomi, Ukjent	57 %	Sosiologi, statsvitenskap, økonomi, psykologi, sosialantropologi	66 %

Kilde: NIFU

Figur 4.2 a) og b) viser fordelingen av forskerne innen velferdsforskning etter sektor. De samfunnsvitenskapelige fagene med under fire prosent av velferdsforskerne, er samlet i kategorien *Samfunnsvitenskap ellers*. Figuren viser at det er større andel økonomer i instituttsektoren enn i universitets- og høyskolesektoren. Dette kan være påvirket av at noen økonommiljøer i universitets- og høyskolesektoren ikke svarte på dette spørsmålet, og dermed ikke er med i den detaljerte analysen. Justert for dette kan prosentandelen øke til om lag 10 prosent. I universitets- og høyskolesektoren er det flere jurister (*Rettsvitenskap og kriminologi*). Dette avspeiler i stor grad at det i instituttsektoren er få enheter med forskning innen disse fagene, og at utdanning innen juridiske fag i større grad er en profesjonsutdanning.

Figur 4.2 Fordeling av velferdsforskere etter utdanningens fag og fagområde. Prosent.

¹ Består av pedagogiske fag, andre og felles fag - samfunnsvitenskap, samfunnsgeografi, sosialt arbeid, samfunnsvitenskap, sammenlignende politikk, kriminologi, urbanisme og fysisk planlegging og spesialpedagogikk.

² Består av pedagogiske fag, samfunnsvitenskap, sosialt arbeid, sammenlignende politikk, samfunnsgeografi, andre og felles fag - samfunnsvitenskap, rettsvitenskap og kriminologi, offentlig og privat administrasjon, medievitenskap og journalistikk, biblioteks- og informasjonsvitenskap og kriminologi.

Kilde: NIFU

4.1.4 Alder

Alderssammensetningen til velferdsforskere tilsvare i stor grad sammensetningen for forskerne generelt i de to sektorene. Samlet gjennomsnittsalder for velferdsforskere var nesten 46 år, litt høyere enn for forskerne generelt (se tabell 4.5).

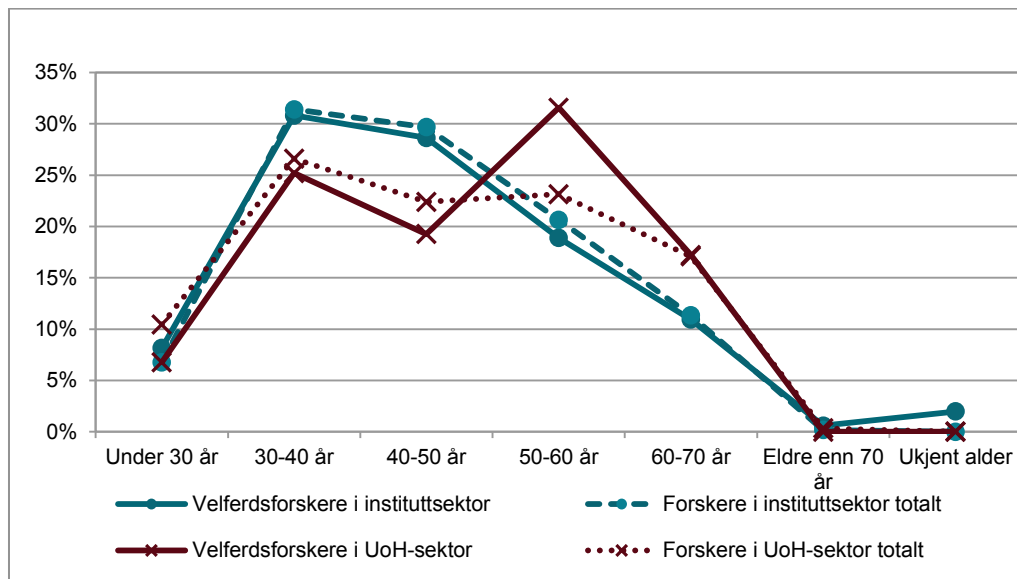
Tabell 4.5 Gjennomsnittsalder for forskere innen velferd og forskere totalt i 2011 etter utførende sektor.

Aldersgruppe	Velferdsforskere	Sektoren totalt
Instituttsektoren	44,3	44,4
Universitets- og høyskolesektoren	47,3	45,7
Begge sektorer	45,8	45,4

Kilde: NIFU

Figur 4.3 sammenligner de ulike aldersprofilene for velferdsforskere og alle forskere. Profilene for instituttsektoren er så å si sammenfallende. Her er 31 prosent av både forskerne innenfor velferd og forskerne totalt mellom 30 og 40 år. I motsetning til instituttsektoren, er kurvene for universitets- og

høgskolesektoren noe forskjøvet mot høyre, mot høyere aldersintervaller. For velferdsforskerne i denne sektoren er denne tendensen enda tydeligere. 32 prosent av velferdsforskerne i universitets- og høgskolesektoren var mellom 50 og 60 år i 2011, mot 19 prosent i instituttsektoren.

Figur 4.3 Aldersstruktur etter utførende sektor blant forskere innen velferdsforskning og for sektoren totalt. Prosentandel innen de forskjellige gruppene. 2011.

Kilde: NIFU

Andel kvinner blant velferdsforskere etter aldersgruppe var jevnere fordelt enn for forskerpopulasjonen generelt. I tabell 4.6 presenteres andel kvinner for fire aldersintervaller for velferdsforskere og forskere totalt. Kvinneandelen var høyere hos velferdsforskerne, og særlig for gruppen 50-70 år. Den var høyest blant de yngste velferdsforskerne i universitets- og høgskolesektoren (67 prosent).

Tabell 4.6 Kvinneandel for forskere etter aldersgruppe og utførende sektor i 2011. Velferdsforskere og forskere totalt.

Åldersgruppe	Instituttsektor		UoH-sektor		Begge sektorer	
	Velferdsforskere	Alle forskere	Velferdsforskere	Alle forskere	Velferdsforskere	Alle forskere
Under 30	54 %	53 %	67 %	45 %	59 %	46 %
30-50	64 %	45 %	58 %	49 %	61 %	48 %
50-70	52 %	29 %	53 %	40 %	52 %	37 %
Eldre enn 70	0 %	13 %	0 %	18 %	0 %	17 %
Ukjent	30 %	0 %	0 %	0 %	30 %	0 %
Totalt	58 %	40 %	56 %	45 %	57 %	44 %

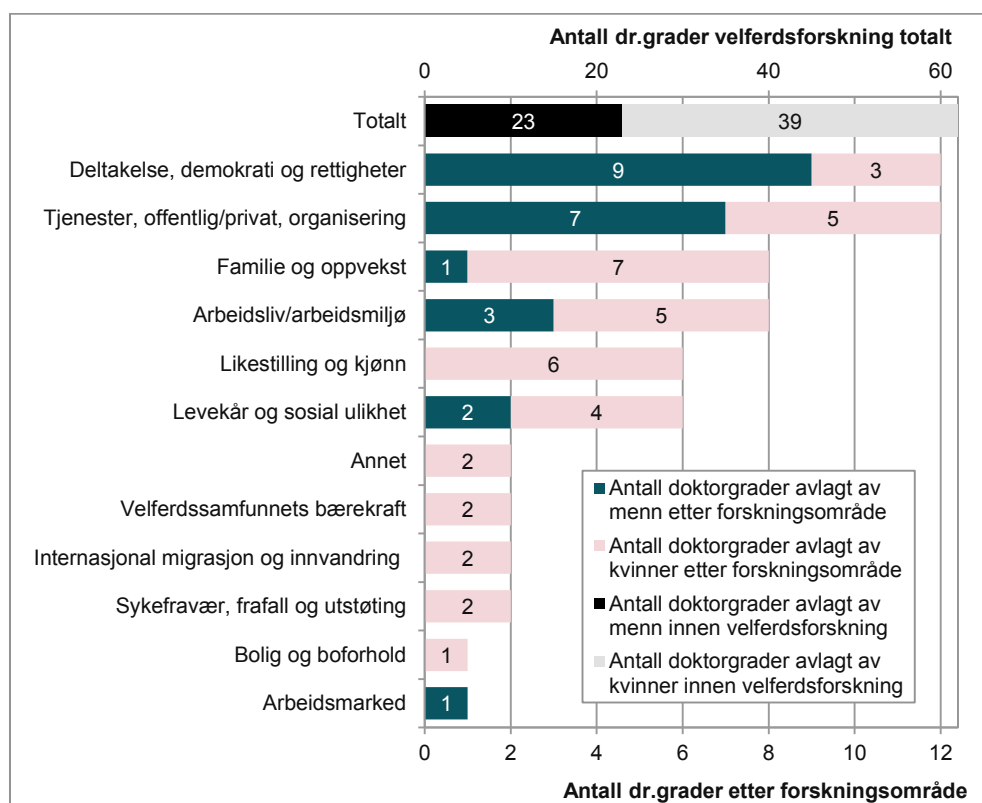
Kilde: NIFU

4.2 Rekruttering til velferdsforskning

4.2.1 Avlagte doktorgrader

Respondentene i universitets- og høyskolesektoren ble bedt om å oppgi antall kandidater som avla doktorgrad ved instituttet i 2010 og 2011, fordelt på forskningsområder, tilsvarende områdene som ble brukt for å spesifisere ressursfordelingen. 23 enheter i universitets- og høyskolesektoren oppga å ha tildelt til sammen 62 doktorgrader innen et av disse områdene. 63 prosent av doktorandene var kvinner. Figur 4.4 viser svarene fra spørreskjemaet. Flest doktorgrader ble definert under kategoriene *Deltakelse, demokrati og rettigheter* samt *Tjenester, offentlig/privat, organisering*.

Til sammenligning ble det avlagt 2 513 doktorgrader totalt i Norge i 2010 og 2011, 46 prosent av disse av kvinner. 507 av doktorgradene var innen samfunnsvitenskap, og her var kvinneandelen på 51 prosent. Det var altså en merkbart høyere kvinneandel blant doktorandene på velferdsområdet.

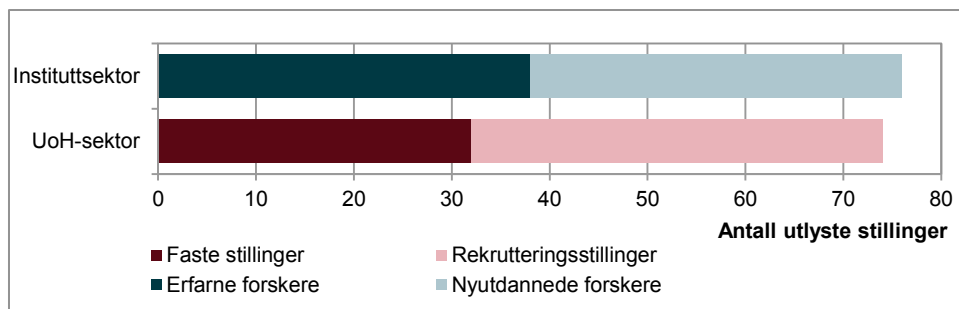

Figur 4.4 Antall avlagte doktorgrader i 2010 og 2011 innenfor velferdsforskning etter forskningsområde og doktorandens kjønn.

Kilde: NIFU

4.2.2 Utlyste stillinger

Enhetene i kartleggingen ble også spurt om de hadde utlyst vitenskapelige/faglige stillinger i 2010 eller 2011, samt bedt om gi en vurdering av hvordan søkningen til disse stillingene hadde vært. I universitets- og høyskolesektoren svarte 38 miljøer på spørsmålet, og 16 av disse meldte å ha utlyst totalt 74 stillinger innen velferdsforskning. I instituttsektoren svarte 23 enheter på spørsmålet. 14 av disse hadde til sammen utlyst 76 stillinger. Dette er illustrert i figur 4.5.

Figur 4.5 Antall utlyste stillinger innen velferdsforskning i 2010 og 2011 etter utførende sektor og stillingstype.

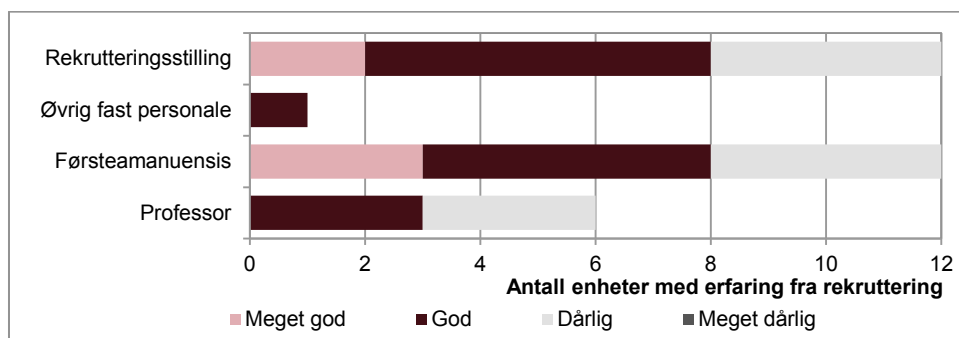
Kilde: NIFU

Antall utlyste stillinger var altså ganske likt fordelt mellom sektorene. I Instituttsektoren gjaldt halvparten av utlysningene rekrutteringsstillinger, mens en liten overvekt (57 prosent) av de utlyste stillingene i universitets- og høyskolesektoren dreide seg om rekrutteringsstillinger.

I figur 4.6 og figur 4.7 er bedømmingen av søkningen til disse stillingene presentert. Figurene kan ikke sammenlignes direkte, da framstillingen for universitets- og høyskolesektoren må forholde seg til vurderingen per enhet per personalkategori, mens utformingen i skjemaet for instituttsektor gjør det mulig å koble de to delspørsmålene (se spørreskjema i vedlegget).

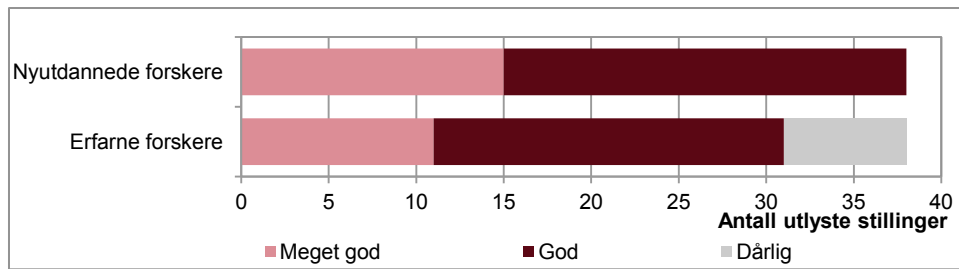
Erfaringene fra enhetene innen universitets- og høyskolesektoren virker å være varierte, men stort sett gode. Over halvparten av enhetene i universitets- og høyskolesektoren som har svart på spørsmålet, synes søkningen har vært *God* eller *Meget god*. Ingen vurderte søkningen som *Meget dårlig*.

I instituttsektoren ble søkningen til 34 prosent av utlysningene vurdert som *Meget god*, mens erfaringene var *Dårlig* i bare 9 prosent av utlysningene, altså gjennomgående mer positive vurderinger enn i universitets- og høyskolesektoren.

Figur 4.6 Vurdering av søkningen til utlyste stillinger fra enheter i universitets- og høyskolesektoren i 2010 og 2011 etter stillingskategori.

Kilde: NIFU

Figur 4.7 Vurdering av søkningen til utlyste stillinger i instituttsektor i 2010 og 2011. Antall utlyste stillinger etter stillingskategori.

Kilde: NIFU

5 Vitenskapelig publisering

Dette kapitlet inneholder en analyse av resultater av norsk velferdsforskning i form av vitenskapelige publikasjoner. Tema som belyses er blant annet omfanget av den norske publiseringen innenfor området, hvordan publiseringen fordeler seg på institusjons- og instituttnivå, omfanget av norsk-versus engelskspråklig publisering, nasjonale og internasjonale publiseringskanaler samt tematisk profil for norsk velferdsforskning. Analysen omfatter året 2011. Publiseringsundersøkelsen er en separat undersøkelse som ikke direkte er koblet til den FoU-statistiske undersøkelsen beskrevet i kapitlene foran. Forholdet mellom resultatene fra de to undersøkelsene diskuteres i slutten av kapitlet.

Publiseringsdata er mye benyttet som resultatindikatorer på forskning. Grunnlaget for bruk av slike såkalte "bibliometriske indikatorer" er at ny kunnskap – som er det prinsipielle mål med all grunnforskning og anvendt forskning – blir formidlet til det vitenskapelige samfunn gjennom publikasjoner. Publisering kan dermed brukes som et indirekte mål for kunnskapsproduksjon. Bare den vitenskapelige publiseringen er omfattet av analysene i denne rapporten (se nedenfor) og ikke andre typer resultater av norsk velferdsforskning. Som vitenskapelig publisering regnes publikasjoner i godkjente publiseringskanaler som gir uttelling i den resultatbaserte omfordelingen (RBO) i finansieringssystemet for norske forskningsinstitusjoner. Annen type publisering slik som rapporter, inngår ikke. Slik publisering er også viktig innen velferdsforskning, særlig for enheter i instituttsektoren. Videre omfattes ikke populærvitenskap og formidling, dvs. informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, av analysene. Det foreligger ikke systematiske data som gjør det mulig å belyse disse aspektene ved norsk velferdsforskning.

5.1 Data og metode

Mens bibliometriske studier tradisjonelt har vært basert på Web of Science databasen (ISI, nå eid av Thomson Reuters), har det nasjonale systemet for forskningsdokumentasjon i Norge (CRISStin) muliggjort analyser av hele den vitenskapelige publiseringen, ikke bare artikler publisert i tidsskrifter indeksert av Thomson Reuters. En lav andel av publiseringen innen velferdsforskning er publisert i indekserte tidsskrifter i Web of Science, og denne databasen er ikke benyttet i undersøkelsen.

CRISStin-databasen er nå utviklet til et felles nasjonalt system for registrering av publiseringsdata. Per i dag er det over 160 institusjoner som bruker CRISStin. Med to unntak (Statistisk sentralbyrå og Adferdssenteret) benytter alle miljøene med velferdsforskning nå denne databasen til registrering av publikasjoner. For de to unntakene hvor CRISStin ikke kan benyttes, er det innhentet publiseringslister fra årsmeldingene.

Det er altså bare publikasjoner i godkjente publiseringskanaler som inngår i analysen og som har gitt uttelling i det resultatbaserte finansieringssystemet.¹³ Et kriterium for at en publikasjon skal gi uttelling for et institutt, er at det aktuelle instituttet er oppført som forfatteradresse på publikasjonene. Tabellen under viser hvilke typer publikasjoner som inngår i analysen. Prinsippene og metodegrunnlaget bak systemet redegjøres ikke nærmere for her, og det henvises i stedet til foreliggende dokumentasjon (Vekt på forskning).¹⁴

Tabell 5.1 Publikasjonskategorier.

Kategorier	Kategorier og avgrensning i analysen
Bøker, monografier, utgitt på forlag	<i>Monografier</i> med utgiver som er klassifisert som vitenskapelig av UHR
Artikler i antologier på forlag (bokkapitler)	<i>Bokartikler.</i> Artikler i antologier med utgiver som er klassifisert som vitenskapelig av UHR
Artikler i vitenskapelige tidsskrift	<i>Tidsskriftartikler.</i> Artikler og review-artikler (dvs. lengre sammenfatninger av forskningsstatus på et felt) i tidsskrift/serier som er klassifisert som vitenskapelig av UHR

Det er bare året 2011 som omfattes av undersøkelsen. Dette er det første året det finnes komplette publiseringsdata i CRISStin for alle instituttene. Undersøkelsen kan derfor ikke gi et bilde av utviklingen over tid. Det er grunn til å påpeke at det kan være tilfeldige årlige variasjoner i publiseringstallene innen velferdsforskning for de ulike instituttene, og dette må det tas forbehold om i fortolkningen av resultatene. Siden det er en forsinkelse fra forskningen utføres til den foreligger publisert, normalt ett til to år, vil publiseringstallene primært reflektere resultater av forskningen utført i 2009-2010.

Velferdsforskning er ikke en etablert bibliometrisk fagkategori. I den bibliometriske undersøkelsen er samme definisjon benyttet som i den FoU-statistiske undersøkelsen (se del 1.2.1). For å identifisere velferdspublikasjoner, er alle norske vitenskapelige publikasjoner i CRISStin fra 2011 gjennomgått (knappt 20 000). Det ble først foretatt en grovsortering hvor rundt 1 100 potensielt relevante publikasjoner ble identifisert basert på publikasjonstittel og tidsskriftsnavn/publiseringskanal. Dette utvalget ble så undersøkt i mer detalj for å vurdere om publikasjonene faller inn under velferdsforskning eller ikke. I tilfeller med tvil ble sammendraget til publikasjonene innhentet og lest. Publikasjonene ble videre klassifisert på disiplin og forskningsområde i henhold til kategoriene beskrevet i del 1.2.1. I denne prosessen ble også publikasjonssammendraget benyttet til å kunne gi en adekvat fagklassifisering av dem.

Som for den FoU-statistiske undersøkelsen, er avgrensningen av velferdsforskning basert på skjønn. Det er ingen klar grense mellom velferdsforskning og annen type forskning, og definisjonen åpner for ulik fortolkning av hvilken type forskning som skal inkluderes. I definisjonen listes ulike tema som faller inn, f.eks. arbeidsliv og oppvekst og omsorg. Dette er forskningsområder hvor det er betydelig forskning i Norge, innen disipliner som økonomi, management, psykologi og pedagogikk. Bare forskningen som direkte eller indirekte omhandler velferdsstaten eller velferdsordningene, er vurdert å falle innenfor definisjonen, og derfor er det mye forskning innen disse temaene som ikke er inkludert. Tilsvarende er det mye forskning innen samfunnsmedisin og sykepleievitenskap knyttet til f.eks. helseproblemer og sykdommer som ligger i grenselandet for velferdsforskning, men som hovedsakelig er vurdert å falle utenfor definisjonen.

Identifiseringen av publikasjoner er ikke verifisert av miljøene. I tillegg til at en slik prosess ville være svært tidkrevende, ville resultatene da bli influert av miljøenes ulike fortolkninger av begrepet. Nå er alle publikasjoner vurdert etter samme kriterier og operasjonalisering av velferdsforskningsbegrepet. Det er en fordel i forhold til sammenlignbarhet og konsistens.

¹³ <http://dbh.nsd.uib.no/kanaler/>

¹⁴ http://www.uhr.no/documents/Vekt_p_forskning_sluttrapport.pdf

5.2 Nasjonal publiseringsprofil

Totalt ble det indentifisert 516 publikasjoner med tema innenfor velferdsforskning. Av disse kom 60 prosent fra universitets- og høyskolesektoren, 37 prosent fra instituttsektoren og 3 prosent fra helseforetak (se tabell 5.2). Universitets- og høyskolesektoren står således for en betydelig større andel av den vitenskapelige publiseringen enn de gjør når det gjelder ressursinnsats. Dette forholdet diskuteres nærmere i del 5.5, men en viktig forklaring er ulik publiseringsprofil i sektorene, hvor instituttsektoren i større grad enn universitets- og høyskolesektoren publiserer resultater i rapporter som ikke omfattes av tallene.

Tabell 5.2 Publisering innen velferdsforskning etter sektor, 2011.

	UoH-sektor	Instituttsektor	Helseforetak	Totalt ¹
Antall publikasjoner	361	225	16	516
Andel publikasjoner	60 %	37 %	3 %	100 %
Andel velferds-publikasjoner av total publisering i sektoren	2,2 %	5,5 %	0,5 %	2,7 %

¹ Publikasjoner som involverer samforfatterskap med personer fra flere sektorer er kun talt én gang i totalen.

Kilde: NIFU

Målt som andel av total publisering i sektorene utgjorde denne 2,2 prosent for universitets- og høyskolesektoren og 5,5 prosent for instituttsektoren. Det vil si at velferdsforskning utgjør en betydelig større del av forskningen i instituttsektoren enn den gjør i universitets- og høyskolesektoren.

Av de 516 publikasjonene utgjorde 68 prosent tidsskriftsartikler, 30 prosent bokkapitler, mens 2 prosent var monografier. Dette er en noe høyere andel av tidsskriftsartikler enn det som er typisk for samfunnsvitenskap og har sammenheng med innslaget av publikasjoner innen helsefag hvor tidsskriftsartikler er helt dominerende.

Tabell 5.3 viser hvordan publiseringen fordeler seg på institusjons- og instituttnivå. Bare de største enhetene er vist separat i tabellen. Universitet i Oslo er den klart største institusjonen og stod for nesten en femdel av den vitenskapelige publiseringen. Universitetet i Bergen og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet er omtrent jevnstore med andeler på i underkant av 9 prosent. Deretter følger Høgskolen i Oslo og Akershus, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og UNI Research (hvor blant annet Rokkansenteret inngår) alle med andeler på om lag 7 prosent. Disse seks institusjonene/instituttene er de klart største bidragsyterne innenfor området. De andre instituttene vist i tabellen har andeler på mellom 2 og 4 prosent. Totalt var det 25 institutter i instituttsektoren og 35 læresteder i universitets- og høyskolesektoren som publiserte innen velferdsforskning. Forskningen er således spredt på et stort antall institusjoner/institutter. Samtidig er det en betydelig skjevdeling når det gjelder publiseringsvolum, med et fåtall store enheter og et stort antall små enheter. Tilsvarende bilde finner vi også for den FoU-statistiske undersøkelsen.

Tabell 5.3 Publisering innen velferdsforskning 2011, andel av nasjonal total etter institusjon/institutt¹.

Instituttsektor		UoH-sektor	
Institutt	Andel	Institusjon	Andel
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring	6,8 %	Universitetet i Oslo	19,4 %
Uni Research	6,8 %	Universitetet i Bergen	8,9 %
Statistisk sentralbyrå	3,9 %	Norges teknisk-naturvitenskapelige univ.	8,7 %
Arbeidsforskningsinstituttet	3,7 %	Høgskulen i Oslo og Akershus	7,0 %
Institutt for samfunnsforskning	3,3 %	Universitetet i Stavanger	4,3 %
Forskningsstiftelsen Fafo	3,1 %	Universitetet i Tromsø	3,7 %
Norsk institutt for by- og regionforskning	3,1 %	Universitetet i Agder	3,7 %
Frischsenteret	2,3 %	Høgskolen i Lillehammer	3,1 %
NTNU Samfunnsforskning	2,1 %	Høgskolen i Sør-Trøndelag	2,1 %
Nasjonalt folkehelseinstitutt	2,1 %	Andre læresteder	18,0 %
Andre institutter	9,7 %		

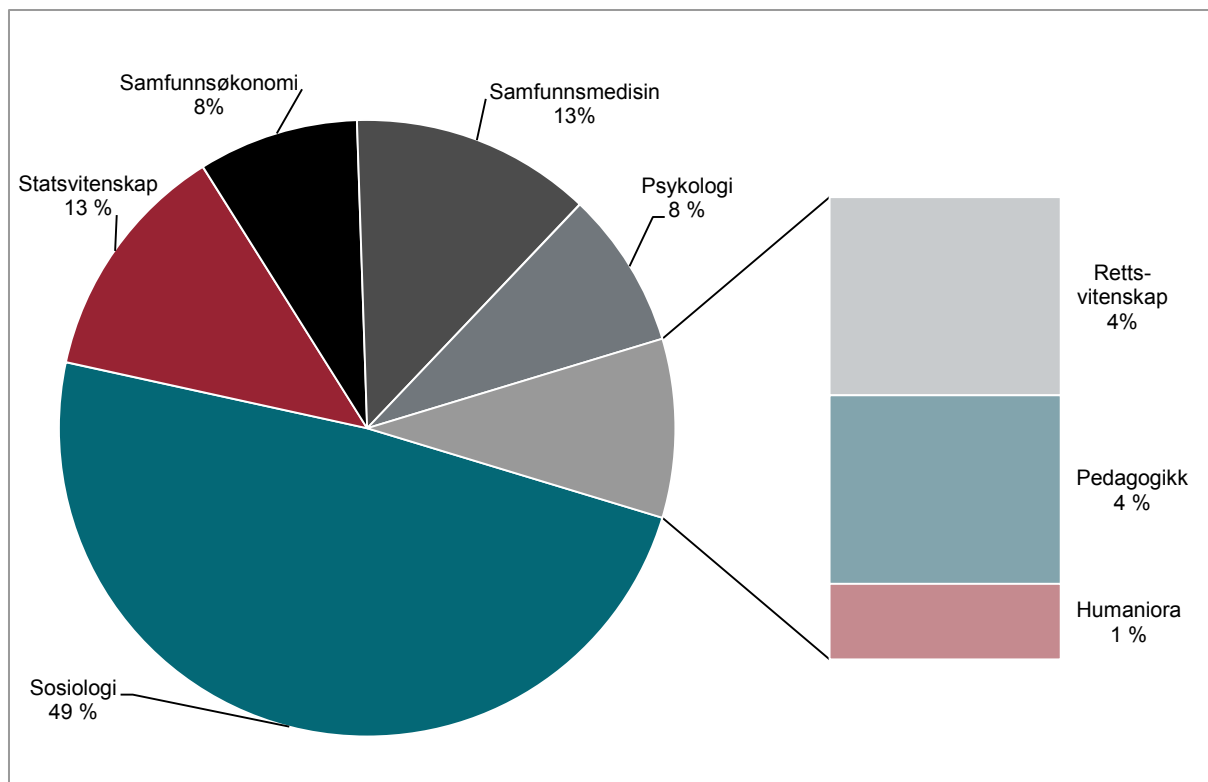
¹ Bare institusjoner/institutter som har en andel på over 2 prosent av den nasjonale totalen for velferdsforskning er vist separat i tabellen. Publikasjoner som involverer samforfatterskap med personer fra flere institutter vil inngå flere steder.

Kilde: NIFU

5.3 Tematisk profil

Publikasjonene innen velferdsforskning er klassifisert skjønnsmessig på disiplinnivå og etter forskningsområde. Mange publikasjoner var tematisk knyttet til flere av forskningsområdene og er derfor klassifisert i mer enn én kategori. I klassifiseringen på disiplinnivå, er imidlertid de aller fleste av publikasjonene gitt én tilhørighet.

Figur 5.1 viser hvordan velferdspublikasjonene fordelte seg etter disiplin. Som ventet står samfunnsvitenskapene for en stor majoritet av publiseringen, men det er også publikasjoner innen samfunnsmedisin, psykologi og humaniora. Sosiologi er den klart største enkeltdisiplinen med en andel på 49 prosent, fulgt av statsvitenskap og samfunnsmedisin begge med 13 prosent. Derneft følger samfunnsøkonomi (8 prosent), psykologi (8 prosent), rettsvitenskap (4 prosent), pedagogikk (4 prosent) og humaniora (1 prosent). Det var også noen publikasjoner innen andre disipliner slik som geografi og sosialantropologi, men omfanget her var for lavt til at egne kategorier ble benyttet i klassifiseringen.

Figur 5.1 Publisering innen velferdsforskning etter disiplin, 2011.

Kilde: NIFU

Tabell 5.4 viser hvordan publikasjonene fordelte seg på disiplinnivå for instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren. Det er ikke store forskjeller i den relative fordelingen. Størst forskjell finner vi for statsvitenskap som har en andel på 16 prosent i instituttsektoren og 11 prosent i universitets- og høyskolesektoren samt for samfunnsøkonomi med andeler på hhv 11 og 7 prosent. Sistnevnte forhold skyldes bl.a. bidrag fra enkeltinstitutter slik som Frischsenteret og Statistisk sentralbyrå. For pedagogikk er forholdet omvendt, med en andel på 5 prosent i universitets- og høyskolesektoren og 1 prosent i instituttsektoren.

Tabell 5.4 Publisering innen velferdsforskning etter disiplin og sektor, 2011.

Disiplin	Instituttsektor		UoH-sektor		Total	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sosiologi	107	47 %	172	48 %	255	49 %
Samfunnsmedisin	26	12 %	54	15 %	66	13 %
Statsvitenskap	36	16 %	40	11 %	66	13 %
Samfunnsøkonomi	25	11 %	26	7 %	44	8 %
Psykologi	19	8 %	29	8 %	43	8 %
Rettsvitenskap	7	3 %	17	5 %	21	4 %
Pedagogikk	3	1 %	19	5 %	20	4 %
Humaniora	3	1 %	5	1 %	8	2 %
Total	226	100 %	362	100 %	523	100 %

Kilde: NIFU

Tabell 5.5 gir en tilsvarende oversikt, men nå etter forskningsområde. Det er relativt store forskjeller i fordelingen mellom områdene. Av den totale nasjonale publiseringen var 15 prosent innen *Familie og oppvekst*, 12 prosent innen *Tjenester, offentlig/privat, organisering* og 11 prosent innen *Internasjonal migrasjon og innvandring*. Laveste andeler hadde bolig og boforhold samt utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet, begge kategorier med andeler på 2 prosent.

Forskningsprofilen varier også en del mellom instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren. Forskning knyttet til *Familie og oppvekst* utgjorde 18 prosent av publiseringen i universitets- og høyskolesektoren, mens tilsvarende andel for instituttsektoren var 11 prosent. Motsatt er *Demografisk utvikling, aldring og pensjonering* av større relativ betydning i instituttsektoren enn i universitets- og høyskolesektoren, andelene utgjorde hhv. 7 og 3 prosent.

Tabell 5.5 Publisering innen velferdsforskning etter forskningsområde¹ og sektor, 2011.

Forskningsområde	Instituttsektor		UoH-sektor		Total	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Arbeidsliv/arbeidsmiljø	35	10 %	45	9 %	72	9 %
Arbeidsmarked	18	5 %	17	3 %	31	4 %
Bolig og boforhold	13	4 %	6	1 %	19	2 %
Deltakelse, demokrati og rettigheter	30	9 %	42	8 %	61	8 %
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	23	7 %	15	3 %	35	5 %
Familie og oppvekst	40	11 %	94	18 %	119	15 %
Inntektssikring og midlertidige ytelser	11	3 %	15	3 %	23	3 %
Internasjonal migrasjon og innvandring	36	10 %	63	12 %	84	11 %
Levekår og sosial ulikhet	31	9 %	38	7 %	52	7 %
Likestilling og kjønn	16	5 %	48	9 %	62	8 %
Sykefravær, frafall og utstøting	28	8 %	33	6 %	49	6 %
Tjenester, offentlig/privat, organisering	44	13 %	55	10 %	90	12 %
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	3	1 %	16	3 %	19	2 %
Velferdssamfunnets bærekraft	16	5 %	13	2 %	28	4 %
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	8	2 %	25	5 %	32	4 %
Total*	352	100 %	525	100 %	776	100 %

¹ Mange publikasjoner er klassifisert i flere enn ett forskningsområde. Tall for helseforetakene er ikke vist separat i tabellen.

Kilde: NIFU

5.4 Publiseringskanaler og -språk

Publikasjonene innen velferdsforskning er spredt på en rekke ulike tidsskrifter og forlag, totalt 240. Fordelingen på de mest frekvente publiseringskanalene er vist i tabell 5.6. På topp finner vi flere norske forlag som har publisert bøker med artikler innenfor velferdsområdet, i tillegg til to norske tidsskrifter: *Søkelys på arbeidslivet* og *Tidsskrift for velferdsforskning*.

Tabell 5.6 De mest frekvente¹ publiseringskanelene innen velferdsforskning 2011.

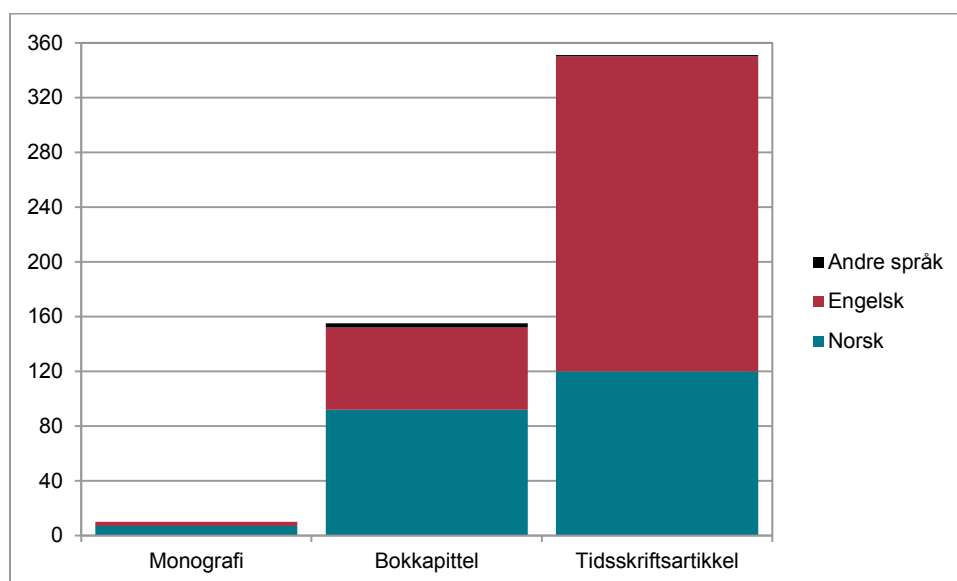
Tidsskrift/forlag	Antall publikasjoner	Tidsskrift/forlag	Antall publikasjoner
Fagbokforlaget	21	Fontene forskning	6
Gyldendal Akademisk	20	Tidsskrift for ungdomsforskning	6
Universitetsforlaget	19	Tidsskrift for Norsk Psykologforening	5
Søkelys på arbeidslivet	17	Routledge	5
Tidsskrift for velferdsforskning	12	BMC Public Health	5
Tapir Akademisk Forlag	12	Journal of Comparative Social Work	4
Unipub forlag	12	Høyskoleforlaget	4
Cappelen Damm AS	11	Palgrave Macmillan	4
Tidsskrift for kjønnsforskning	10	Sosiologi i dag	4
Norges Barnevern	8	International journal of sociology & social policy	4
Labour, Education & Society	8	Ethnic and Racial Studies	4
Abstrakt forlag	7	Harvard University Press	4
Samfunnsøkonomen	6	Children and youth services review	4
European Sociological Review	6	Tidsskrift for samfunnsforskning	4

¹ Bare publiseringskanaler med mer enn 4 publikasjoner er vist i tabellen.

Kilde: NIFU

I Norge er publiseringskanalene delt inn i to nivåer hvor det høyeste nivået, nivå 2, gir ekstra uttelling i finansieringsmodellen, og skal representere de mest prestisjefylte publiseringskanalene. I gjennomsnitt er 20 prosent av publikasjonene publisert på dette nivået. For velferdsforskningspublikasjonene er denne andelen 23 prosent både i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. På institusjons- og instituttnivå er det imidlertid store variasjoner. Av de største enhetene har Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen høyest andeler med henholdsvis 33 og 39 prosent av publikasjonene på nivå 2.

I figur 5.2 er det vist hvordan publikasjonene innen velferdsforskning fordelte seg etter publikasjonstype og språk.

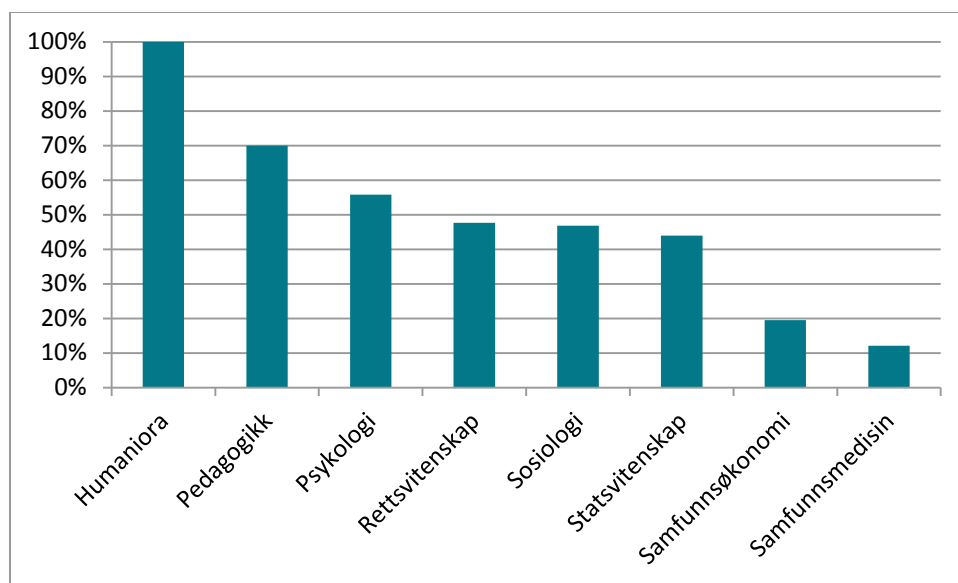

Figur 5.2 Publiseringsfordeling innen velferdsforskning etter publikasjonstype og språk, 2011.

Kilde: NIFU

Av den totale publiseringen innen velferdsforskning var en liten overvekt (57 prosent) engelskspråklig og således rettet mot et internasjonalt forskersamfunn, mens 42 prosent av publikasjonene var på norsk. Svært få publikasjoner hadde andre publiseringsspråk (1 prosent). Norsk dominerer likevel når det gjelder bokpubliseringen, her var andelen for bokkapitler 59 prosent og 70 prosent for det lille antallet monografier. Av tidsskriftspubliseringen var 34 prosent på norsk og 66 prosent på engelsk. Kanskje litt overraskende i lys av sektorenes forskningsprofil var andelen norskspråklig publisering litt lavere i instituttsektoren enn i universitets- og høyskolesektoren, henholdsvis 38 og 42 prosent.

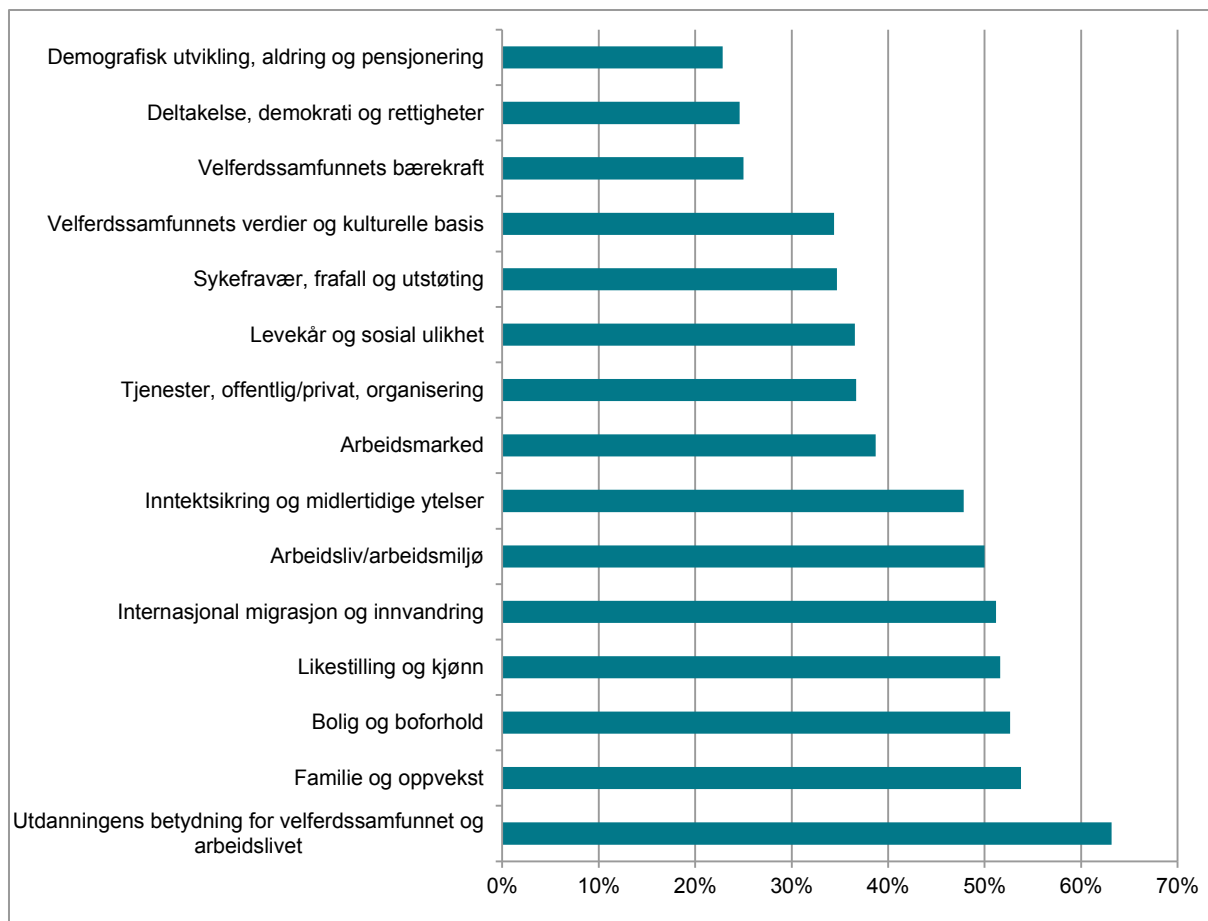
Figur 5.3 viser andelen av publikasjonene på norsk per disiplin. For sosiologi, som er den klart største disiplinen, er andelen 47 prosent. Andelen med norsk som publiseringsspråk er høyest for humaniora og pedagogikk og lavest for samfunnsøkonomi og samfunnsmedisin. Andelen er 100 prosent i humaniora, men her er antallet publikasjoner som inngår lavt. Bildet samsvarer med mer generelle forskjeller i publiseringsspråk mellom disiplinene.

Figur 5.3 Andel publisering på norsk per disiplin innen velferdsforskning, 2011.

Kilde: NIFU

Figur 5.4 viser tilsvarende oversikt for de ulike forskningsområdene. Her varierer andelen på norsk fra 23 prosent for *Demografisk utvikling, aldring og pensjonering* til 63 prosent for *Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet*.

Figur 5.4 Andel publisering på norsk per forskningsområde innen velferdsforskning, 2011.

Kilde: NIFU

5.5 Publisierende forskere

Velferdsforskningspublikasjonene ble forfattet av knapt 650 forskjellige forskere i instituttsektoren, universitets- og høyskolesektoren og helsesektoren.¹⁵ Dette tallet er en god del lavere enn antallet velferdsforskere funnet i den FoU-statistiske undersøkelsen (se kapittel 4). Dels kan dette forklares med at noen velferdsforskere ikke har publisert vitenskapelig i 2011. Samtidig har trolig et større antall personer blitt regnet som «velferdsforskere» i sistnevnte undersøkelsen. Av de publisierende forskerne var en liten overvekt kvinner (54 prosent). Forskerne hadde en gjennomsnittsalder på 50,1 år. Aldersfordelingen per sektor er vist i tabell 5.7. Den største aldersgruppen er 50-60 år. Forskerne i instituttsektoren er noe yngre enn forskerne i universitets- og høyskolesektoren, og den største aldersgruppen i instituttsektoren var 30-40 år. Kvinneandelen er litt høyere ved universiteter og høyskoler enn i instituttsektoren, henholdsvis 55 og 51 prosent. I begge sektorer har de eldste aldersgruppene lavest kvinneandel.

¹⁵ På grunn av manglende data inngår ikke publikasjonene fra Adferdssenteret og Statistisk sentralbyrå i del 5.5.

Tabell 5.7 Antall og kvinneandel for publiserende forskere innen velferdsforskning etter aldersgruppe og sektor 2011.

Aldersgruppe	Instituttsektor		UoH-sektor		Total ¹	
	Antall	Andel kvinner	Antall	Andel kvinner	Antall	Andel kvinner
Under 30	5	100 %	9	67 %	13	77 %
30-40	88	47 %	101	58 %	144	54 %
40-50	79	59 %	117	62 %	157	61 %
50-60	74	54 %	165	53 %	204	55 %
60-70	41	39 %	102	43 %	123	45 %
Eldre enn 70	3	0 %	4	50 %	7	29 %
Totalt	290	51 %	498	55 %	648	54 %

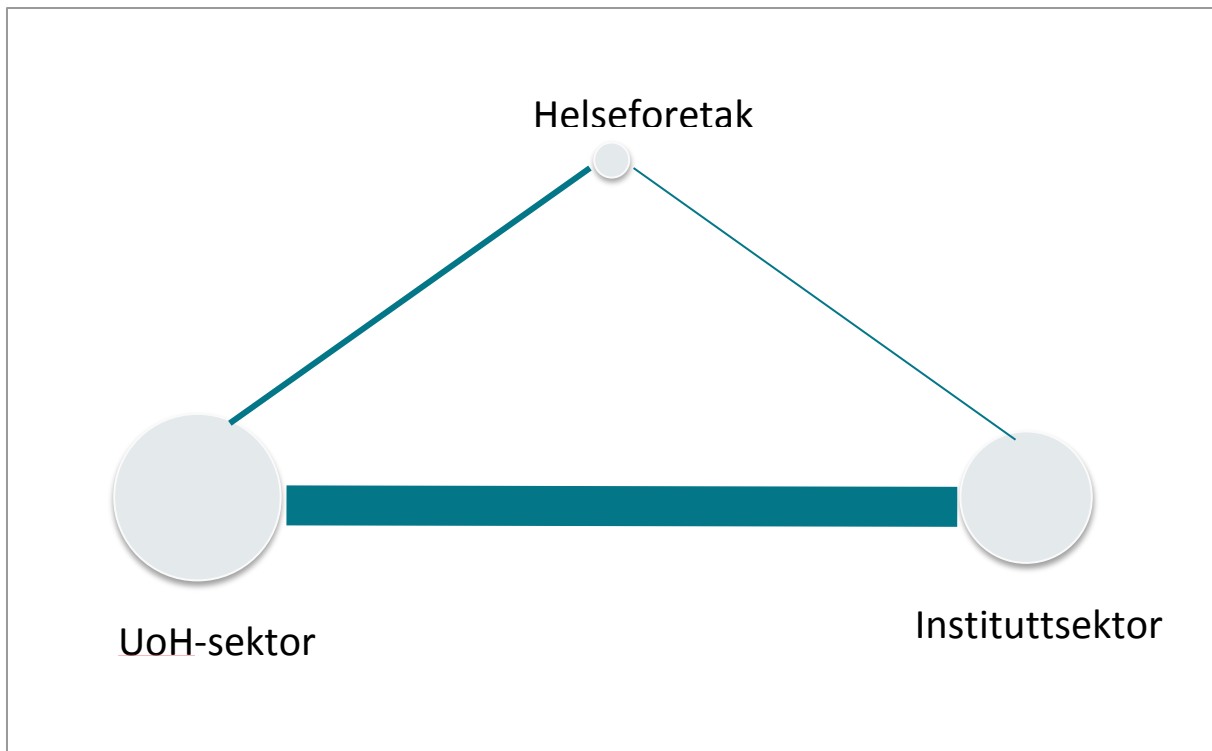
¹ Noen forskere har stilling i begge sektorer, derfor er ikke totalen lik summen av sektorene. I tillegg er tall for helseforetakene ikke vist separat i tabellen.

Kilde: NIFU

5.6 Samarbeid

Basert på data over forfatterens institusjonstilknytning er det mulig å analysere samarbeidsstrukturer innen velferdsforskningen. Når forskere fra ulike institutter/ institusjoner sammen skriver en publikasjon, kan det antas at forskningen har involvert samarbeid. Data over samforfatterskap kan dermed brukes som indikator for forskningssamarbeid. Vi har her analysert samforfatterskap mellom enhetene som har publikasjoner innen velferdsområdet. Data over medforfattere i utlandet, er ikke tilgjengelig.

Av de 516 publikasjonene som inngår i analysen, involverte 74 (14 prosent) samforfatterskap mellom forskere i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren, 11 (2 prosent) mellom universitets- og høgskolesektoren og helseforetak og 4 (1 prosent) mellom instituttsektoren og helseforetak. Samarbeid med universitets- og høgskolesektoren er av relativt større betydning i instituttsektoren enn omvendt. Dette følger av det faktum at universiteter og høgskoler har betydelig flere publikasjoner enn instituttsektoren. Det nasjonale samarbeidet målt gjennom samforfatterskap er grafisk framstilt i figur 5.5. Størrelsen på sirklene representerer de ulike sektorenes størrelse innen velferdsforskning (i form av antall publikasjoner), mens bredden på strekene representerer omfanget (antall publikasjoner) med samarbeid.

Figur 5.5 Grafisk illustrasjon av intersektorielt samarbeid innen velferdsforskning basert på samforfatterskap.

Kilde: NIFU

Av de totalt 516 velferdsforskningspublikasjonene hadde 396 (77 prosent) forfattere fra bare én norsk institusjon. Videre hadde 92 publikasjoner (18 prosent) forfattere fra to ulike institusjoner, og 28 (5 prosent) tre eller flere institusjoner. Den store majoriteten av publikasjonene involverer således ikke eksternt nasjonalt samarbeid. Sterkest samarbeidsbånd finner vi ikke overraskende mellom institutter og institusjoner som geografisk eller institusjonelt er knyttet til hverandre (jf. randsonelinstitutter). Således er det mange samforfattede publikasjoner mellom Universitetet i Bergen og UNI Research og mellom NTNU og NTNU Samfunnsforskning AS. Videre ser vi at noen av de største institusjonene og instituttene innen velferdsforskning nesten ikke samarbeider med hverandre. Det er bare et fåtall publikasjoner felles mellom forskere ved de fire breddeuniversitetene. Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen har for eksempel bare to felles publikasjoner.

5.7 Undersøkelsen sammenlignbarhet

Sammenlignet med ressursinnsatsfordelingen til velferdsforskning, står universitets- og høyskolesektoren for en høyere andel når det gjelder den vitenskapelige publiseringen, mens instituttsektoren har lavere andel. Det er imidlertid viktig å understreke at de to undersøkelsene ikke er direkte sammenlignbare, men måler ulike aspekter ved norsk velferdsforskning. Bare en delmengde av velferdsforskningen vil resultere i vitenskapelige publikasjoner. Særlig i instituttsektoren drives mye forskning knyttet til politikktutforming, samfunnsforvaltning og oppdragsforskning. Slik forskning publiseres gjerne som rapporter og ikke som vitenskapelige publikasjoner. Derfor har instituttsektoren generelt et publiseringsmønster med et lavere innslag av vitenskapelig publisering enn universitets- og høyskolesektoren. Det er således ikke overraskende at sektorenes andeler av den vitenskapelige publiseringen avviker en del fra ressursinnsatsfordelingen.

På institusjonsnivå er det også en del forskjeller. I universitets- og høyskolesektoren har Universitetet i Oslo klart størst FoU-innsats og også flest vitenskapelige publikasjoner. Størrelsesforholdet mellom lærestedene varierer imidlertid. Universitetet i Tromsø er den tredje største institusjonen i FoU-innsats,

men bare den sjettede største i form av publisering. Det kan på den ene side tolkes som at forskningsinnsatsen her i mindre grad resulterer i vitenskapelige publikasjoner. På den annen side, og trolig viktigere, kan misforholdet skyldes at Universitetet i Tromsø har lagt til grunn en bredere fortolkning av begrepet velferdsforskning og inkludert forskning som andre læresteder ikke har klassifisert som velferdsforskning. En gjennomgang av besvarelsene til enkeltinstitutter viser at det i en del tilfeller er et relativt stort misforhold mellom hva instituttene har rapportert som ressursinnsats og volumet av publikasjoner.

Det er også en del avvik mellom de to undersøkelsene om en ser på fordelingen på forskningsområder. Også disse avvikene kan forklares med faktorene diskutert ovenfor.

Referanser

- Adema, W. and M. Ladaique (2009): *“How Expensive is the Welfare State? Gross and Net Indicators in the OECD Social Expenditure Database (SOCX)”*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 92, OECD Publishing.
- European Commission (2010): *The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion*. COM/2010/0758 final
- Meld.St. 12 (2012-2013): *Perspektivmeldingen 2013*, Finansdepartementet, 2013
- NOU 2009: 10: *Fordelingsutvalget*, Finansdepartementet 2009
- OECD (2002): *Frascati Manual. Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Development*. Paris. OECD
- OECD (2011): *How’s life? Measuring well-being*. OECD Publishing 2011
- OECD (2012): *Social spending after the crisis: Social expenditure (SOCX) data update 2012*. [http://www.oecd.org/els/soc/OECD\(2012\)_Social%20spending%20after%20the%20crisis_8pages.pdf](http://www.oecd.org/els/soc/OECD(2012)_Social%20spending%20after%20the%20crisis_8pages.pdf)
- Social- og Integrationsministeriet/Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser (2012): *Kortlægning af dansk social- og velfærdsforskning, København 2012*. <http://www.sm.dk/data/Dokumentertilpublikationer/Publikationer%202012/Kortlaegning-dansk-social-og-velfaerdsforskning/Hovedrapport-Kortlaegning-dansk-social-og-velfaerdsforskning.pdf>
- UNDP (2013) *Human Development Report 2013: The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World, The United Nations Development Programme, New York, 2013*

Vedlegg

Vedlegg 1 FoU-statistisk metode

FoU-statistikk for Norge utarbeides etter avtale med Norges forskningsråd. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har statistikk-ansvaret for universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren, mens Statistisk sentralbyrå har ansvaret for næringslivet. NIFU har også ansvar for å sammenstille dataene til total FoU-statistikk for Norge. For næringslivet og instituttsektoren gjennomføres årlige undersøkelser og for universitets- og høgskolesektoren annethvert år. For alle tre sektorer utarbeides årlige hovedtall. Mer informasjon fremgår av NIFUs nettsider under *Statistikk* og i FoU-statistikkbanken.

OECD har utarbeidet felles retningslinjer for hvordan medlemslandenes FoU-statistikk skal lages. Retningslinjene er nedfelt i «Frascati-manualen» (The Measurement of Scientific and Technological Activities: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Development "Frascati Manual 2002", OECD 2002). NIFU har oversatt og utgitt utdrag av manualen med særlig vekt på definisjoner og avgrensning av FoU (2004). Norsk FoU-statistikk utarbeides på bakgrunn av administrative registre og spørreskjema til enhetene i de tre utførende sektorer.

Nedenfor følger en kortfattet beskrivelse av FoU-statistisk metode i UoH-sektoren, instituttsektoren og for helseforetak med universitetssykehusfunksjoner. Beskrivelsen er tatt med fordi FoU-statistikken i disse sektorene danner grunnlaget for denne særskilte kartleggingen av velferdsforskning.

Universitets- og høgskolesektoren

Omfang

I universitets- og høgskolesektoren omfatter FoU-statistikken i 2011 enheter ved åtte universiteter, sentre og randsonestitusjoner, seks offentlige (12 totalt) og fire private vitenskapelige høgskoler (6 totalt) og 21 statlige høgskoler. I tillegg omfatter sektoren Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Universitetssenteret på Kjeller (UNIK), Kunsthøgskolen i Oslo, Kunsthøgskolen i Bergen, Politi- og høgskolen i Oslo, Diakonhjemmet Høgskole, Forsvarets Skolesenter og Dronning Mauds Minne. Rundt 400 enheter/avdelinger ved lærestedene deltok i 2011-undersøkelsen. I tillegg kommer universitetssykehusene som i henhold til de internasjonale retningslinjene tilknyttet universitets- og høgskolesektoren (UoH-sektoren), se egen omtale nedenfor.

Datainnsamling og beregninger

De FoU-statistiske undersøkelsene i UoH-sektoren er totalundersøkelser. Undersøkelsesenheten er det enkelte institutt eller annen tilsvarende grunnenhet. I tillegg til opplysninger fra enhetene innhentes NIFU personal- og regnskaps-opplysninger fra lærestedene, herunder også økonomiske data om eksternt finansiert virksomhet ved oppdragsseksjonene. En annen viktig del av kildematerialet er informasjon innhentet direkte fra eksterne finansieringskilder, bl.a. Norges forskningsråd og diverse fond og foreninger. Opplysninger om investeringer i nye bygninger innhentes fra Statsbygg.

Alle institutter eller avdelinger med faglig virksomhet får tilsendt spørreskjema om FoU-virksomheten. Her blir de bedt om å oppgi utgifter til forskningsdrift (annuum) og vitenskapelig utstyr, og å fordele FoU-aktiviteten på grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid, fag, tematiske prioriteringer og teknologiområder. I tillegg bes enhetene oppgi den delen av eksternt FoU-aktivitet, inkludert informasjon som lærestedet sentralt ikke har opplysninger om, dvs. personer institusjonen ikke har arbeidsgiveransvar for og FoU-utgifter knyttet til dette personalet.

NIFUs Forskerpersonalregister er en viktig del av grunnlaget for beregning av FoU-ressursene. Fra og med 2007 oppdateres dette registeret årlig. Til hver stilling/stillingskategori i registeret knyttes stillingsbrøk, gjennomsnittslønn og FoU-andel. FoU-andelene bygger på tidsbruksundersøkelser

foretatt av NIFU. På dette grunnlaget beregnes lønnsutgifter til FoU over lærestedenes grunnbudsjetter.

Ressursene til FoU omfatter også forskningens andel av overheadutgiftene (administrasjon, drift av bygninger osv.). I tillegg inngår FoU-andelen av kapitalutgiftene (vitenskapelig utstyr, bygg). Kapitalutgifter til FoU er årlige bruttoutgifter til faste eiendeler brukt i FoU-virksomheten til den statistiske grunnenheten, og består av utgifter til eiendom og bygningsmasse, instrumenter og utstyr. Ifølge OECDs retningslinjer skal utgiftene tas med det året investeringene fant sted, og det skal ikke registreres avskrivninger.

Kvaliteten på oppgavene

Spørreskjema med veiledning og definisjoner blir sendt til alle enheter med faglig virksomhet. I tillegg bygger utarbeidelsen av statistikken på registeropplysninger og regnskapsdata, se avsnittet om Datainnsamling og beregninger ovenfor. Opplysninger fra Norges forskningsråd, fondsspesifikasjoner, årsrapporter, samt personal- og regnskapsoversikter fra lærestedene sentralt, benyttes ved kontroll og gjennomgang av samtlige skjemaer. Disse opplysningene brukes også til å konstruere svar fra enheter som ikke returnerer spørreskjemaet. FoU-ressursenes fordeling på forskningsart, fagområde m.m. sammenholdes med resultatene fra tidligere statistikkår. Oppgavens kvalitet er avhengig av det skjønnet som utøves av personene som besvarer skjemaet, og av at disse kjenner til FoU-begrepet og enhetens FoU-virksomhet. Enhetene blir i stor grad kontaktet over telefon ved mangelfulle besvarelser eller åpenbare misforståelser. Svarprosenten for 2011 var nærmere 90 prosent. Den høye svarprosenten påvirkes av at Helseforetakene undersøkes gjennom et eget rapporteringssystem som er beskrevet nedenfor og at spørreskjema til universitetene siden 2007 har vært forhåndsutfyllt med opplysninger fra lærestedenes sentraladministrasjon. Siden 2007 har respondentene i tillegg hatt mulighet til å besvare spørreskjemaet på web.

Helseforetakene

Bakgrunn

Statistikkgrunnlaget for helseforetakene bygger på materiale fra et eget rapporteringssystem for ressursbruk til forskning og utviklingsarbeid (FoU) i helseforetakene. Systemet ble etablert på initiativ fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og de regionale helseforetakene etter den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten fra 2002. En pilotundersøkelse for regnskapsåret 2005 ble gjennomført i regi av det daværende Helse Sør RHF. Fra 2007 overtok NIFU ansvaret for rapporteringssystemet og har gjennomført undersøkelser for årene 2006–2012.

Dekning

Rapporteringen gjelder spesialisthelsetjenesten i Norge. I praksis er dette årlig en totalundersøkelse, i den forstand at den i prinsippet dekker alle helseforetak og private, ideelle sykehus som driver forskning. Den dekker imidlertid ikke f.eks. private, kommersielle sykehus. Rapporteringsenhetene velges ut på bakgrunn av tidligere undersøkelser og i samråd med de regionale helseforetakene. Dessuten ses rapporteringen i sammenheng med Nasjonalt system for måling av forskningsresultater.

Enhetene

Rapporteringen for 2011 omfatter i alt 34 enheter, hvorav 23 var organisert som helseforetak og 11 var private, ideelle sykehus. I tillegg kommer de fire regionale helseforetakene (RHF). I samsvar med anbefalinger i internasjonale retningslinjer for utarbeidelse av FoU-statistikk inngår helseforetak med universitetssykehusfunksjoner i universitets- og høyskolesektoren; til sammen 6 enheter i 2009. De øvrige 28, hvorav 18 var organisert som helseforetak, inngår i instituttsektoren.

Variable

Undersøkelsene for 2005 og 2006 gjaldt bare forskning. Utviklingsarbeid ble tatt med fra 2007-undersøkelsen, slik at rapporteringen nå omfatter FoU samlet. Som mål for FoU-ressurser benyttes driftskostnader og årsverk. Økonomidata omfatter bl.a. opplysninger om kostnadstype (lønn, annen drift) og finansieringskilde. Årsverksopplysningene spesifiseres på hovedtyper av personale som

utfører dem (leger, forskere, øvrige personale). Det innhentes dessuten informasjon om ressursbruken til områdene psykisk helse og tverrfaglig, spesialisert behandling av rusmisbrukere og dessuten om forskningsart (grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid) og tematiske satsinger, deriblant bioteknologisk FoU. Fra og med 2008 dekker statistikken FoU-personale ved alle helseforetak gjennom NIFUs Forskerpersonalregister.

Datainnsamling og beregninger

Rapporteringsystemet er lagt opp etter regnskapsprinsippet. For å gjøre tallene sammenlignbare med øvrig FoU-statistikk stilles tilleggsspørsmål om årets avskrivninger og årets investeringer i vitenskapelig utstyr. På dette grunnlag omregnes kostnadstallene til kontantprinsippet som i tråd med internasjonale retningslinjer ligger til grunn for FoU-statistikken. Investeringer i bygg og anlegg beregnes med utgangspunkt i oversikter St.prp. nr. 1 (2009-2010) Helse- og omsorgsdepartementet (kapittel 732, post 81).

Kvaliteten på oppgavene

Gjennom arbeidet med å kvalitetssikre materialet har vi inntrykk av at mange helseforetak nå har tilrettelagt interne systemer og rutiner som understøtter rapporteringen bedre enn tidligere, og at ressursinnsatsen dermed måles på en mer ensartet måte. Samtidig er det fortsatt et forbedringspotensial i rapporten, kanskje særlig når det gjelder utviklingsarbeid. Kvaliteten på tallene og dermed også sammenlignbarheten i tid og rom er altså forbedret. Tallene revideres imidlertid ikke tilbake i tid, og historiske tall blir dermed ikke bedre enn ved innsamlingstidspunktet. Man bør derfor utvise forsiktighet i tolkning og bruk av materialet fra før 2008 i sammenligninger – særlig over tid, men også mellom helseforetak og helseregioner.

Instituttsektoren

Omfang

Den FoU-statistiske undersøkelsen dekker i prinsippet alle enhetene i sektoren. Den omfatter forskningsinstitutter og institusjoner med FoU-virksomhet utenom næringslivet på den ene siden og universitets- og høyskolesektoren på den andre. Dette er dels institusjoner med aktivitet rettet mot offentlig sektors behov, dels institusjoner med virksomhet primært rettet mot næringslivets behov.

Enhetene

Undersøkelsenhetene er de enkelte institutter eller institusjoner. I 2011 inngikk i overkant av 50 institutter underlagt *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter*. Disse stod for vel 60 prosent av instituttsektorens samlede ressursinnsats til FoU. Videre omfattet 2011-undersøkelsen rundt 70 andre institusjoner med varierende FoU-innslag, inklusive helseforetak uten universitetssykehusfunksjoner. I tillegg kommer FoU-virksomhet ved museer, der FoU-kartleggingen i hovedsak skjer ved beregninger.

Datainnsamling og beregninger

Hovedundersøkelsen av FoU i instituttsektoren gjennomføres fra 2007 årlig. Det sendes ut tre ulike typer spørreskjemaer. Det ene går til institutter som finansieres i henhold til de nevnte retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter og til enkelte andre forskningsinstitutter. Dette skjemaet inngår som en modul i instituttene årlige rapportering av nøkkeltall til Norges forskningsråd, som NIFU også står for. Øvrige institusjoner med FoU mottar et spørreskjema som begrenser seg til FoU-aktiviteten, mens helseforetak uten universitetssykehusfunksjoner mottar eget spørreskjema. I tillegg blir FoU-ressursene beregnet for en del institusjoner med lav FoU-aktivitet.

Kvaliteten på oppgavene

Instituttsektoren består av et begrenset antall enheter. Dette gjør det overkommelig å følge opp manglende rapportering. Svarprosenten har derfor de senere årene ligget tett opp mot 100. Hovedkilden for oppgavene over hvor stor del av den samlede aktivitet som er å regne som FoU, er det skjønnet som utøves av undersøkelsenhetene selv. Som støtte for utfyllingen ledsages spørreskjemaene av veiledning med definisjoner. NIFU deltar dessuten i dialog med instituttene

omkring avgrensning av FoU-begrepet, og kontrollerer opplysningene i forhold til tidligere oppgaver, enhetenes årsmeldinger og annen tilgjengelig informasjon. Eventuelle feil, misforståelser og uklarheter blir fulgt opp overfor oppgavegiveren.

Vedlegg 2 Spørreskjema/følgebrev Velferdsforskning

Følgebrev

Institutter

Til Institutt

NIFU utarbeider FoU-statistikk for instituttsektoren etter avtale med Norges forskningsråd. Som ved FoU-undersøkelsen i 2009, gjennomfører NIFU nå spesialundersøkelser knyttet til FoU-statistikken for 2011.

Denne henvendelsen har blitt sendt ut til instituttets generelle e-postadresse, og vi ber om at den kan videreformidles den til den/dem som kan svare på undersøkelsen på vegne av instituttet.

Vi ber om at utfylt skjema returneres til NIFU innen 18. oktober. Ved spørsmål angående undersøkelsen, ikke nøl med å ta kontakt!

Velferdsforskning er et tverrgående forskningsfelt, der flere ulike disipliner inngår. Vi kan derfor ikke benytte resultatene fra FoU-statistikken direkte, men må supplere resultatene fra FoU-undersøkelsen med et eget spørreskjema rettet mot dette området.

For mer informasjon om undersøkelsen, se her:

<http://www.nifu.no/Norway/Sider/STATISTIKK/Skjemaer/Velferdsforskning2011.asp>
x

Vennligst gå til følgende adresse for å svare på spørreundersøkelsen:

Unik lenke

På forhånd mange takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen / Yours sincerely

Susanne L. Sundnes / NIFU
Forskningsleder og

Espen Solberg / NIFU
Spesialrådgiver / Senior Adviser

Universiteter og høyskoler

Til NN, institutt ved lærested

NIFU utarbeider årlig FoU-statistikk for universitets- og høyskolesektoren etter avtale med Norges forskningsråd. Som ved forrige FoU-undersøkelse (2009), gjennomfører NIFU også spesialundersøkelser knyttet til FoU-statistikken.

Du har mottatt denne e-posten fordi vi har vært i kontakt med deg i forbindelse med innsamlingen av data til den ordinære FoU-statistikken for 2011. Vi håper du kan bidra med å svare på denne tilleggsundersøkelsen om velferdsforskning. Hvis ikke, vil vi gjerne at du videreformidler denne henvendelsen til rette vedkommende, og/eller gir tilbakemelding til oss.

Vi ber om at utfylt skjema returneres til NIFU innen 18. oktober. Ved spørsmål angående undersøkelsen, ikke nøl med å ta kontakt!

Velferdsforskning er et tverrgående forskningsfelt, der flere ulike disipliner inngår.

Vi kan derfor ikke benytte resultatene fra FoU-statistikken direkte, men må supplere resultatene fra FoU-undersøkelsen med et eget spørreskjema rettet mot dette området.

For mer informasjon om undersøkelsen, se her:

<http://www.nifu.no/Norway/Sider/STATISTIKK/Skjemaer/Velferdsforskning2011.asp>
x?ItemId=29

Vennligst gå til følgende adresse for å svare på spørreundersøkelsen:

Unik lenke

På forhånd mange takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen / Yours sincerely

Susanne L. Sundnes / NIFU
Forskningsleder og

Espen Solberg / NIFU
Spesialrådgiver / Senior Adviser

Spørreskjema instituttsektor

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Kartlegging av FOU-ressurser innenfor velferdsforskning 2011. Instituttsektoren

Kartleggingen av velferdsforskning gjennomføres på oppdrag fra Norges forskningsråd.

"Resultatene fra kartleggingen skal bidra til å gi Forskningsrådet et mer presist bilde av velferdsforskningen som forskningsfelt og gi grunnlag for en mer målrettet innsats for styrking av feltet. Resultatene vil også gi grunnlag for bedre strategisk og forskningspolitisk rådgivning på feltet. Det er derfor viktig at alle miljøer med velferdsforskning svarer på denne undersøkelsen."

Norges forskningsråd

Opplysningene du taper inn lagres når du blir frem og tilbake i skjemaet. For å gå ut av skjemaet for så å komme inn på et senere tidspunkt uten at tidligere innmastede data forsvinner, lukk det aktuelle vinduet i nettleseren.

En PDF av skjemaet samt utfyllende informasjon finner du via [denne lenken](#).

På skjemaets siste side, kan man oppgi sin e-postadresse og få tilsendt kopi av besvarelsen. Etter at skjemaet er avlevert, og du har fått beskjeden "Tak for besvarelsen", er det ikke lenger mulig å logge seg inn og gjøre endringer, uten at skjemaet blir gjenåpnet av NIFU.

Det bes om at spørreskjemaet besvares innen 2. mai.

Henvendelser kan rettes til:
Marte Blystad, tlf 22 59 51 91, e-post: marte.blystad@nifu.no
Susanne Lehmann Sundnes, tlf 22 59 51 60, e-post: susanne.lehmann.sundnes@nifu.no
Espen Solberg, tlf 22 59 51 22, e-post: espen.solberg@nifu.no

Vennligst oppdater/oppgi kontaktopplysninger:

Instituttavdeling:	
Lærsted	
Kontaktperson	
e-post	

Start

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Spørsmål 2

Hvor stor andel (%) av instituttets/avdelingens totale FOU-virksomhet i 2011 ansås å omfatte velferdsforskning ifølge definisjonen på forrige side?

Tilbake Neste

Spørsmål 2

Vennligst angi hvordan instituttets velferdsforskning i 2011 ble finansiert, fordelt på de enkelte finansieringskilder.

Finansieringskilde	Prosent
Grunnbevilgning (direkte bevilgning over statsbudsjettet)	
Norges forskningsråd (både basisbevilgning, program- og prosjektbevilgninger)	
Fylker og kommuner	
Annen offentlig finansiering (departementer, etater m.m.)	
Næringslivet	
Utlandet (ekskl. EU-kommisjonen)	
EU-kommisjonen	
Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner	
Frivillige organisasjoner	
Andre kilder (fonds, gaver, egne inntekter med mer.)	
Totalt (skal summere til 100 %)	0

Tilbake Neste

Spørsmål 3 Forskningsområder og fag

Vennligst fordel instituttets FoU-aktivitet innenfor velferdsforskning i 2011 (fra spm. 2) på områder i henhold til kategoriene nedenfor.

Forskningsområde	Prosent
Arbeidslivsarbeidsmiljø	<input type="text"/>
Arbeidsmarked	<input type="text"/>
Sykefravær, fratali og utstøling	<input type="text"/>
Levekår og sosial ulikhet	<input type="text"/>
Familie og oppvekst	<input type="text"/>
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	<input type="text"/>
Likestilling og kjønn	<input type="text"/>
Bolig og boforhold	<input type="text"/>
Tjenester, offentlig/privat, organisering	<input type="text"/>
Inntektskinking og midlertidige ytelser	<input type="text"/>
Internasjonal migrasjon og innvandring	<input type="text"/>
Deltaelse, demokrati og rettigheter	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	<input type="text"/>
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets bærekraft	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	<input type="text"/>
Annet (spesifiser under)	<input type="text"/>
Totalt (skal summere til 100%)	0

Vennligst fordel instituttets FoU-aktivitet innenfor velferdsforskning i 2011 (fra spm. 2) prosentvis på områder og fag i henhold til kategoriene nedenfor.

Vélg fag	Prosent
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Totalt (skal summere til 100%)	0

Tilbake Neste

Spørsmål 4: Skjønnsmessige fordelinger av FoU-ressursene i 2011 på aktivitetstyper

FoU-virksomheten inndeles i følgende FoU-typer:

Grunnforskning: Eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fæda - uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning: Virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid: Systematisk virksomhet som anverder eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å fremsille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Vi ber om en skjønnsmessig prosentvis fordeling av FoU-virksomhetens samlede forskningsvirksomhet på velferdsforskningsområdet på kategoriene nedenfor.

Aktivitetstype	Prosent
Grunnforskning	<input type="text"/>
Anvendt forskning	<input type="text"/>
Utviklingsarbeid	<input type="text"/>
Totalt (skal summere til 100%)	0

Tilbake Neste

Spørsmål 8

Vitenskapelig/faglig personale

Under følger en liste over vitenskapelig/faglig personale ved instituttet. Vennligst kryss av for hvem som driver med velferdsforskning. Listen er stykket opp pga tekniske tilpassninger.

Ansatte innen velferdsforskning

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐
	☐
	☐
	☐
	☐

Ansatte innen velferdsforskning forts.

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐

Er det andre sider vedrørende velferdsforskning du ønsker å kommentere. Vennligst fyll inn dette feltet under.

Hvis plassen er for liten i kommentarfeltet, vennligst sendt kommentaren i en e-post til fov-statistikk@nifu.no merket enhetens navn.

Tilbake Neste

Vennligst fyll inn din e-postadresse og få tilsendt en kopi av besvarelsen:

Mange takk for hjelpen!

Tilbake Avlever skjema

Spørreskjema universiteter og høyskoler

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Om velferdsforskning

Velferdsforskning er et tverrgående forskningsfelt, der flere ulike disipliner inngår. Vi kan derfor ikke benytte resultatene fra FoU-statistikken direkte, men må supplere resultatene fra FoU-undersøkelsen med et eget spørreskjema rettet mot dette området.

Definisjon av velferdsforskning:
"Forskning som tar sikte på å øke forståelsen av sammenhengen mellom velferdsordningene, utdanningssystemet og arbeidslivets funksjonsmåle, og samspillet mellom velferdsstat, markedsøkonomi, familien og andre sosiale institusjoner. Velferdsforskningen omfatter temer som: arbeidsliv, sykefravær, livsvilkår, oppvekst og omsorg, migrasjon og integrasjon, sosial ulikhet, likestilling, regionale endingsprosesser, delaktelse og demokrati, offentlig/privat ansvar og oppgaveløsning innenfor velferdssektorene."

Kilde: Norges forskningsråd

Spørsmål 1a

Deltar personalet ved enheten i velferdsforskning?

Ja

Nei

Tilbake Neste

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Kartlegging av FoU-ressurser innenfor velferdsforskning 2011. Universitets- og høyskolesektoren

Kartleggingen av velferdsforskning gjennomføres på oppdrag fra Norges forskningsråd.

"Resultatene fra kartleggingen skal bidra til å gi Forskningsrådet et mer presist bilde av velferdsforskningen som forskningsfelt og gi grunnlag for en mer målrettet innsats for styrking av feltet. Resultatene vil også gi grunnlag for bedre strategisk og forskningspolitisk rådgivning på feltet. Det er derfor viktig at alle miljøer med velferdsforskning svarer på denne undersøkelsen."

Norges forskningsråd

Opplysningene du taster inn lagres når du blir frem og tilbake i skjemaet. For å gå ut av skjemaet for så å komme inn på et senere tidspunkt uten at tidligere inntastede data forsvinner, lukk det aktuelle vinduet i nettleseren.

En PDF av skjemaet samt utfyllende informasjon finner du via [denne lenken](#).

På skjemaets siste side, kan man oppgi sin e-postadresse og få tilsendt kopi av besvarelsen. Etter at skjemaet er avlevert, og du har fått beskjeden "Takk for besvarelsen", er det ikke lenger mulig å logge seg inn og gjøre endringer, uten at skjemaet blir gjenåpnet av NIFU.

Det bes om at spørreskjemaet besvares innen 2.

Henvendelser kan rettes til
Marie Blystad, tlf 22 59 51 91, e-post: marie.blystad@nifu.no
Susanne Lehmann Sundnes, tlf 22 59 51 80, e-post: susanne.sundnes@nifu.no
Espen Solberg, tlf 22 59 51 22, e-post: espen.solberg@nifu.no

Vennligst oppdater/oppgi kontaktopplysninger:

Institutt/divisjon:	
Lærested	
Kontaktperson	
e-post	

Start

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Spørsmål 1b

Hvor stor andel (%) av instituttets/divisjonens totale FoU-virksomhet i 2011 ansjås å omfatte velferdsforskning (følge definisjonen på forrige side)?

Tilbake Neste

Spørsmål 2 Finansieringskilder

Vennligst angj skjønnsmessig antall FoU-årsverk utført i 2011 innenfor velferdsforskning knyttet til de enkelte finansieringskilder.

Finansiering	Antall FoU-årsverk
Basisbevilgning/grunnbudsjett (gjelder fast personale, UoH-stipendiater, UoH-post doc og andre lønnet over lærestedets eget budsjett)	<input type="text"/>
Annen finansiering**	<input type="text"/>
Næringsliv	<input type="text"/>
Departementer, direktorater m.v.	<input type="text"/>
Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner	<input type="text"/>
Fylker og kommuner	<input type="text"/>
Norges forskningsråd	<input type="text"/>
Utlendet (ekskl. EU-kommisjonen)	<input type="text"/>
EU-kommisjonen	<input type="text"/>
Frivillige organisasjoner	<input type="text"/>
Andre kilder (fonds, gaver, egne inntekter med mer.)	<input type="text"/>
FoU-årsverk totalt	0

**FoU-årsverk innebærer her årsverk utført av både vitenskapelig/faglig personale og teknisk/kvalifikasjonspersonale innenfor velferdsforskning.

Tilbake Neste

Spørsmål 3 Forskningsområder og fag

Vennligst fordel instituttets/avdelingens FoU-årsverk innenfor velferdsforskning i 2011 (fra spørsmål 2) på områder i henhold til kategoriene nedenfor.

Forskningsområde	Antall FoU-årsverk
Arbeidsliv/arbeidsmiljø	<input type="text"/>
Arbeidsmarked	<input type="text"/>
Sykefravær, fravall og utstøtning	<input type="text"/>
Levekår og sosial ulikhet	<input type="text"/>
Familie og oppvekst	<input type="text"/>
Demografisk utvikling, aldring og pensjonering	<input type="text"/>
Likestilling og kjønn	<input type="text"/>
Bolig og boforhold	<input type="text"/>
Tjenester, offentlig/privat, organisering	<input type="text"/>
Inntektssikring og midlertidige ytelser	<input type="text"/>
Internasjonal migrasjon og innvandring	<input type="text"/>
Deltakelse, demokrati og rettigheter	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	<input type="text"/>
Utdanningens betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets bærekraft	<input type="text"/>
Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis	<input type="text"/>
Annet (Spesifiser under)	<input type="text"/>
Totalt	0

Vennligst fordel instituttets/avdelingens FoU-årsverk innenfor velferdsforskning i 2011 (fra spm. 2) prosentvis på områder og fag i henhold til kategoriene nedenfor.

Velig fag	Prosent
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Fag	<input type="text"/>
Totalt (skal summere til 100)	0

Spørsmål 4:
Skjønnsmessige fordelinger av FoU-ressursene i 2011 på aktivitetstyper

FoU-virksomheten inndeles i følgende FoU-typer:

Grunnforskning: Eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta - uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning: Virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid: Systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å fremstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Vi ber om en skjønnsmessig prosentvis fordeling av FoU-virksomhetens samlede forskningsvirksomhet på velferdsforskningsområdet på kategoriene nedenfor.

Aktivitetstype	Prosent
Grunnforskning	
Anvendt forskning	
Utviklingsarbeid	
Totalt (skal summere til 100)	0

Tilbake Neste

Spørsmål 5a
Nasjonalt forskingssamarbeid innenfor velferdsforskning.
Hadde instituttet/avdelingen formalisert nasjonalt forskingssamarbeid i 2011?
C Ja C Nei

Hvis ja, oppgi type samarbeidspartner(e) (sett kryss)

- Universiteter og høyskoler
 Forskningsinstitutter

Tilbake Neste

Spørsmål 5b
Internasjonalt forskingssamarbeid innenfor velferdsforskning.
Hadde instituttet/avdelingen formalisert internasjonalt forskingssamarbeid i 2011?
C Ja C Nei

Hvis ja, oppgi type samarbeidspartner(e) (sett kryss).

- Universiteter og høyskoler
 Forskningsinstitutter

Hvis ja, oppgi samarbeidsland (sett kryss)

Område	Kryss av
Norden	☐
EU, eks. Norden	☐
Europa for øvrig	☐
USA/Canada	☐
Asia	☐
Afrika	☐
Oseania	☐
Annet, spesifiser under	☐

Tilbake Neste

Spørsmål 6: Besværes av universiteter og vitenskapelige høgskoler

Utnysning av vitenskapelige faglige stillinger som omfatter velferdsvitenskap (2010 og 2011)

Har instituttet lyst til vitenskapelige faglige stillinger som omfatter velferdsvitenskap de to siste årene? (2010 og 2011).

C: Ja C: Nei

Hvis ja, oppgi antall fordelt på:

Stillingstype	Antall utbyste stillinger
1. Faste stillinger (professor, førsteamanuensis, dosent, førstelektor, univ.- og høgskolelektor)	
2. Rekrutteringsstillinger (stipendiater, post.doc.)	
Herav tilknyttet forskerskoler	
3. Andre (f.eks. eksternt lønnete forskere, andre eksterne)	

Hvordan har søkingen til stillingene vært? (sett kryss)

Stilling	Ikke god (svært mange kompetente søkere)	God (mange kompetente søkere)	Dårlig (svært få kompetente søkere)	Ikke god dårlig (ingen kompetente søkere, ubesatte stillinger i lengre tid)
Professor	☐	☐	☐	☐
Førsteamanuensis	☐	☐	☐	☐
Øvrig fast personale	☐	☐	☐	☐
Rekrutteringsstilling	☐	☐	☐	☐
Andre stillinger	☐	☐	☐	☐

Tilbake Neste

Spørsmål 7

Avlagte doktorgrader fordelt på forskningsområde

Antall kandidater som avla doktorgrad ved instituttet i 2010 og 2011, fordelt på forskningsområder

Forskningsområde	Menn	Kvinner
1. Arbeidsliv/arbeidsmiljø		
2. Arbeidsmarked		
3. Sykefravær, frafall og utstøting		
4. Levekår og sosial ulikhet		
5. Familie og oppvekst		
6. Demografisk utvikling, aldring og pensjonering		
7. Ligestilling og kjønn		
8. Bolig og boforhold		
9. Tjenester, offentlig/privat, organisering		
10. Inntektssikring og midlertidige ytelser		
11. Internasjonal migrasjon og innvandring		
12. Deltaelse, demokrati og rettigheter		
13. Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis		
14. Utdannings betydning for velferdssamfunnet og arbeidslivet		
15. Velferdssamfunnets bærekraft		
16. Velferdssamfunnets verdier og kulturelle basis		
17. Annet, spesifiser under		
Totalt	0	0

Tilbake Neste

Spørsmål 8

Vitenskapeligfaglig personale

Under følger en liste over vitenskapeligfaglig personale ved instituttet. Vennligst kryss av for hvem som driver med velferdsforskning. Listen er stykket opp pga tekniske tilpasninger.

Ansatte innen velferdsforskning

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐
	☐
	☐
	☐
	☐

Ansatte innen velferdsforskning forts.

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐
	☐
	☐
	☐
	☐

Ansatte innen velferdsforskning forts.

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐
	☐
	☐
	☐
	☐

Ansatte innen velferdsforskning forts.

Navn	Deltok i velferdsforskning
	☐
	☐
	☐

Er det andre sider vedrørende velferdsforskning du ønsker å kommentere. Vennligst fyll inn dette i feltet under.

Hvis plasser er for liten i kommentarfeltet, vennligst sendt send kommentaren i en e-post til fou-statistikk@nifu.no merket enhetens navn.

Tilbake Neste

Vennligst fyll inn din e-postadresse og rå tilsendt en kopi av besvarelsen:

Mange takk for hjelpen!

Tilbake Avlever skjema

Vedlegg 3 Miljøer som inngår i kartleggingen 2011

I oversikten nedenfor inngår institutter/avdelinger som har mottatt spørreskjema om velferdsforskning og oppgitt at de har denne type forskning. Miljøer som ikke har svart eller der aktiviteten er beregnet, inngår ikke.

Universitets- og høgskolesektoren

Institutt for samfunnsmedisinske fag	Universitetet i Bergen
Hemil-senteret	Universitetet i Bergen
Institutt for sosialantropologi	Universitetet i Bergen
Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap	Universitetet i Bergen
Institutt for sammenliknende politikk	Universitetet i Bergen
Sosiologisk institutt	Universitetet i Bergen
Institutt for økonomi	Universitetet i Bergen
Juridisk fakultet	Universitetet i Bergen
Norsk senter for menneskerettigheter	Universitetet i Oslo
Institutt for offentlig rett	Universitetet i Oslo
Psykologisk institutt	Universitetet i Oslo
Institutt for statsvitenskap	Universitetet i Oslo
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi	Universitetet i Oslo
Institutt for arkeologi konservering og historiske studier (IAKH)	Universitetet i Oslo
Institutt for helse og samfunn	Universitetet i Oslo
Senter for tverrfaglig kjønnsforskning	Universitetet i Oslo
Regionalt kunnskapssenter for barn og unge - nord (RKBUN nord)	Universitetet i Tromsø
Institutt for samfunnsmedisin	Universitetet i Tromsø
Juridisk fakultet	Universitetet i Tromsø
Psykologisk institutt	Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
Institutt for sosiologi og statsvitenskap	Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap	Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier	Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
Institutt for samfunnsmedisin	Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
Institutt for medie-, kultur og samfunnsfag	Universitetet i Stavanger
Handelshøgskolen ved UiS	Universitetet i Stavanger
Fakultet for økonomi og samfunnsfag	Universitetet i Agder
Fakultet for samfunnsvitenskap	Universitetet i Nordland
Senter for praktisk kunnskap	Universitetet i Nordland
<hr/>	
Institutt for samfunnsøkonomi	Norges handelshøgskole
Handelshøgskolen BI	Handelshøgskolen BI
Avd. for økonomi informatikk og samfunnsfag	Høgskolen i Molde
Institutt for sosialt arbeid og familierapi	Diakonhjemmet høgskole
<hr/>	
Avdeling for helsefag	Høgskolen i Buskerud
Avd. for helse og sosialfag	Høgskolen i Bergen
Avdeling for helse omsorg og sykepleie	Høgskolen i Gjøvik
Institutt for helse og sosialfag	Høgskolen i Harstad
Avd. for helse og sosialfag	Høgskolen i Lillehammer
Avd. for helse og samfunn	Høgskolen i Narvik
Senter for profesjonsstudier	Høgskolen i Oslo
Avd. for helsefag	Høgskolen Stord/Haugesund
Avd. for helse og sosialfag	Høgskolen i Sør-Trøndelag

Avd. for sykepleie (ASP)
Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap
Avd. for helsefag
Avdeling for Helse, Ernæring og Ledelse

Høgskolen i Sør-Trøndelag
Høgskolen i Vestfold
Høgskolen i Sogn og Fjordane
Høgskolen i Akershus

Instituttsektoren

Miljøinstitutter

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)
Transportøkonomisk institutt (TØI)

Regionale forskningsinstitutter

Agderforskning
Møreforskning
Nordlandsforskning
NORUT Tromsø, samfunnsvitenskapelig del
Telemarkforskning
Trøndelag forskning og utvikling
Vestlandsforskning

Samfunnsvitenskapelige institutter

Arbeidsforskningsinstituttet AS (AFI)
Forskningstiftelsen FAFO
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)
NTNU samfunnsforskning AS
Samfunns- og næringslivsforskning
Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning
UNI research Rokkansenteret
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)

Andre

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis (Adferdssenteret)
Statistisk sentralbyrå
Stiftelsen kirkeforskning
UNI research helse
Norsk senter for bygdeforskning

Vedlegg 4 Oversikt over institusjoner og institutter med vitenskapelige publikasjoner innen velferdsforskning i 2011

Sektor	Institutt	Sektor	Institusjon
Helsesektor	Akershus universitetssykehus HF	UoH-sektor	Betanien diakonale høgskole
	Helse Førde HF		Diakonhjemmet høgskole
	Helse Nord RHF		Dronning Mauds Minne Høgskole
	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		Handelshøyskolen BI
	Oslo universitetssykehus HF		Høgskolen i Ålesund
	RBUP Øst og Sør		Høgskolen i Bergen
	St Olavs Hospital HF		Høgskolen i Bergen
	Sunnaas Sykehus HF		Høgskolen i Buskerud
	Sykehuset Innlandet HF		Høgskolen i Finnmark
	Sykehuset Østfold HF		Høgskolen i Gjøvik
	Vestre Viken HF		Høgskolen i Harstad
	Instituttsektor		Arbeidsforskningsinstituttet
Adferdssenteret			Høgskolen i Lillehammer
Chr. Michelsens Institutt			Høgskolen i Molde
Forskningsstiftelsen Fafo			Høgskolen i Nord-Trøndelag
Institutt for fredsforskning			Høgskolen i Oslo
Institutt for samfunnsforskning			Høgskolen i Østfold
International Research Institute of Stavanger			Høgskolen i Sør-Trøndelag
Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS			Høgskolen i Telemark
Nasjonalt folkehelseinstitutt			Høgskolen i Vestfold
NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning			Høgskolen i Sogn og Fjordane
Nordlandsforskning			Høgskolen i Volda
Norsk institutt for by- og regionforskning			NLA Høgskolen
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring			Norges Handelshøyskole
Norsk senter for bygdeforskning			Norges Idrettshøgskole
Northern Research Institute Tromsø AS			Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
NTNU Samfunnsforskning			PolitiHøgskolen
Østlandsforskning AS			Universitetet for miljø- og biovitenskap
Samfunns- og næringslivsforskning AS			Universitetet i Agder
Statens arbeidsmiljøinstitutt			Universitetet i Bergen
Statens institutt for forbruksforskning			Universitetet i Nordland
Statistisk sentralbyrå			Universitetet i Oslo
Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning		Universitetet i Stavanger	
Stiftelsen SINTEF		Universitetet i Tromsø	
Telemarkforskning			
Transportøkonomisk institutt			
Uni Research			

Tabelloversikt

Tabell 1.1 FoU-personale, -årsverk og -utgifter innenfor sosial- og velferdsområdet fordelt på universitetsinstitutter, profesjonshøgskoler og andre institusjoner i 2009. Antall, prosent og millioner danske kroner.	16
Tabell 2.1 Totale driftsutgifter til FoU, herav driftsutgifter til velferdsforskning, etter sektor og hovedfinansieringskilde. Mill. kr og andel i prosent.	21
Tabell 2.2 Driftsutgifter til velferdsforskning 2011 i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.	24
Tabell 2.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.	25
Tabell 3.1 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgskolesektoren i 2011 etter lærested og lærestedsgruppe. Totale driftsutgifter til FoU ved instituttene som har velferdsforskning og andel velferdsforskning av total FoU. Mill. kr, prosent og antall institutter/avdelinger.	29
Tabell 3.2 Driftsutgifter til velferdsforskning i 2011 i universitets- og høgskolesektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.	30
Tabell 3.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgskolesektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.	31
Tabell 3.4 Driftsutgifter til velferdsforskning 2011 i instituttsektoren etter finansieringskilde. Mill. kr.	35
Tabell 3.5 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Mill. kr og prosent.	36
Tabell 4.1 Antall forskere som deltok i velferdsforskning i 2011 etter utførende sektor og kjønn og totalt for Norge. Antall og prosent.	41
Tabell 4.2 Forskere som deltok i velferdsforskning i 2011 etter utførende sektor, kjønn og stillingskategori. Prosent.	42
Tabell 4.3 Fordeling av velferdsforskere etter utdanningens fagområde. Prosent.	43
Tabell 4.4 Rangering av utdanningsfag etter andel for forskere innen velferd etter sektor i 2011.	43
Tabell 4.5 Gjennomsnittsalder for forskere innen velferd og forskere totalt i 2011 etter utførende sektor.	44
Tabell 4.6 Kvinneandel for forskere etter aldersgruppe og utførende sektor i 2011. Velferdsforskere og forskere totalt.	45
Tabell 5.1 Publikasjonskategorier.	50
Tabell 5.2 Publisering innen velferdsforskning etter sektor, 2011.	51
Tabell 5.3 Publisering innen velferdsforskning 2011, andel av nasjonal total etter institusjon/institutt ¹	52
Tabell 5.4 Publisering innen velferdsforskning etter disiplin og sektor, 2011.	53
Tabell 5.5 Publisering innen velferdsforskning etter forskningsområde ¹ og sektor, 2011.	54
Tabell 5.6 De mest frekvente ¹ publiseringskanelene innen velferdsforskning 2011.	55
Tabell 5.7 Antall og kvinneandel for publiserende forskere innen velferdsforskning etter aldersgruppe og sektor 2011.	58

Figuroversikt

Figur 1.1 «Velferdsutgifter» (social expenditure) som andel av BNP i OECD- og EU-land 1960-2012.....	12
Figur 1.2 «Velferdsutgifter» (social expenditure) som andel av BNP i OECD-landene, 2009.....	12
Figur 1.3 «Velferdsutgifter» (social expenditure) per capita i OECD-landene, 2009.....	13
Figur 1.4 Inntektsforskjeller i OECD-land i henhold til Gini-koeffisienten, 2008 og 1980-tallet.....	14
Figur 1.5 Offentlige FoU-bevilgninger til «forskning om politiske og sosiale systemer, strukturer og prosesser» som andel av totale offentlige FoU-bevilgninger, 2009.....	15
Figur 2.1 Driftsutgifter til prioriterte forskningsområder i Norge 2011 etter sektor for utførelse. Mill. kr.....	22
Figur 2.2 Driftsutgifter til velferdsforskning 2007 – 2009 etter sektor og andel velferdsforskning av total FoU. Mill. kr, faste 2010-priser og prosent.....	23
Figur 2.3 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgscolesektoren og instituttsektoren etter fagområde i 2011. Prosent.....	26
Figur 2.4 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgscolesektoren og instituttsektoren fordelt på regioner i 2011. Mill. kr.....	27
Figur 3.1 Andel driftsutgifter til velferdsforskning av totale driftsutgifter til FoU etter andelsintervall og antall institutter/avdelinger i 2011. Prosent.....	29
Figur 3.2 Driftsutgifter til velferdsforskning i universitets- og høgscolesektoren etter fagområde i 2011. Prosent.....	32
Figur 3.3 Driftsutgifter til total FoU og til velferdsforskning i universitets- og høgscolesektoren i 2011 etter forskningsart. Prosent.....	32
Figur 3.4 Universitets- og høgscolesektorens internasjonale samarbeid om velferdsforskning i 2011 etter region. Antall institutter.....	33
Figur 3.5 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren 2011 etter instituttgruppe. Mill. kr.....	34
Figur 3.6 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren og universitets- og høgscolesektoren i 2011 fordelt på forskningsområder. Prosent.....	37
Figur 3.7 Driftsutgifter til velferdsforskning i instituttsektoren etter fagområde i 2011. Prosent.....	38
Figur 3.8 Driftsutgifter til total FoU og til velferdsforskning i instituttsektoren i 2011 etter forskningsart. Prosent.....	38
Figur 3.9 Instituttsektorens internasjonale samarbeid om velferdsforskning i 2011 etter region. Antall institutter.....	39
Figur 4.1 Forskerpersonale i institutt- og UoH-sektor fordelt etter stillingsgruppe. Velferdsforskere, forskere totalt og kvinner i 2011.....	41
Figur 4.2 Fordeling av velferdsforskere etter utdanningens fag og fagområde. Prosent.....	44
Figur 4.3 Aldersstruktur etter utførende sektor blant forskere innen velferdsforskning og for sektoren totalt. Prosentandel innen de forskjellige gruppene. 2011.....	45
Figur 4.4 Antall avlagte doktorgrader i 2010 og 2011 innenfor velferdsforskning etter forskningsområde og doktorandens kjønn.....	46
Figur 4.5 Antall utlyste stillinger innen velferdsforskning i 2010 og 2011 etter utførende sektor og stillingstype.....	47

Figur 4.6 Erfaringer fra utlyste stillinger fra enheter i universitets- og høyskolesektoren i 2010 og 2011 etter stillingskategori.....	47
Figur 4.7 Erfaringer fra utlyste stillinger i instituttsektor i 2010 og 2011. Antall utlyste stillinger etter stillingskategori.	48
Figur 5.1 Publisering innen velferdsforskning etter disiplin, 2011.	53
Figur 5.2 Publisering innen velferdsforskning etter publikasjonstype og språk, 2011.	55
Figur 5.3 Andel publisering på norsk per disiplin innen velferdsforskning, 2011.	56
Figur 5.4 Andel publisering på norsk per forskningsområde innen velferdsforskning, 2011.	57
Figur 5.5 Grafisk illustrasjon av intersektorielt samarbeid innen velferdsforskning basert på samforfatterskap.....	59

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no